

EPISTOLÆ DVÆ SCRIPTÆ

A
REVERENDO, AM-
PLISSIMO ET CLARISSIMO
VIRO D. IOANNE PISTORIO NIDANO
SS. Theologiæ Doctore, Sereniss. AVSTRIÆ & BA-
VARIÆ PP. Consiliario, Generali per Episco-
patum Constantiensem in Spiritua-
libus Vicario

AD
IOANNEM PAPPVM, LVTHE-
RANÆ THEOLOGIAE DOCTOREM
& Concionatorem Argentinensem.

PRIOR, *excitatoria, cum Pappus, qui S. Augustinum in om-
nibus Lutherorum fuisse, probare sub maximo iureiurando
ante quatuor mensum decursum debuit, ne quidem in quin-
to mense signum ullum de prestando promisso dedisset.*

POSTERIOR, *refutatoria, cum tandem elapsis integris no-
uem mensibus infeliciter Pappus parallela, flebilis paral-
lela peperisset: nec tamen vel pactum seruasset, vel vt ser-
uaret, attendisset animum: magis non seruaturum, publi-
cè significasset.*

EX QVIBVS LECTOR ISTORVM HOMI-
num vertiginem & sectæ nouitatem planissi-
mè cognosceret.

Friburgi Helvetiorum.

Ex officina Typographica Abrahami Gemperlini.

M. D. XCII.

REVUE DE LA SCIENCE

REVUE DE LA SCIENCE

REVUE DE LA SCIENCE

REVUE DE LA SCIENCE

REVUE DE LA SCIENCE

REVUE DE LA SCIENCE

REVUE DE LA SCIENCE

REVUE DE LA SCIENCE

REVUE DE LA SCIENCE

REVUE DE LA SCIENCE

REVUE DE LA SCIENCE

REVUE DE LA SCIENCE

REVUE DE LA SCIENCE

REVUE DE LA SCIENCE

REVUE DE LA SCIENCE

REVUE DE LA SCIENCE

REVUE DE LA SCIENCE

REVUE DE LA SCIENCE

REVUE DE LA SCIENCE

REVUE DE LA SCIENCE

REVERENDO, NO-
BILI, ET CLARISSIMO
VIRO, DOMINO ANDREAE VVEN-
DELSTEIN I. V. DOCTORI, CONSTAN-
sienſis & Baſilienſis Cathedralium Eccleſiarum Canonico,
ſuo in Vicariatu antecellori, & ſingulariter co-
lendo domino & amico.

M Epistolâs duas meas cōtra Pap-
pum Argentinensem Lutheranum
Theologum effusas magis quàm scri-
ptas, Reuerende & clarissime Vir,
referre in publicum amici iuberent:
quanquam præuidebam futurum, vt tanquam nō
satis elaboratæ, in reprehensionem hominum in-
currerent: tamen morem gerendum esse putauit
præsertim quòd sperarem, quia epistolæ essent, in
quibus accuratio sermonis & artificium differendi
non vehementer attenditur, tantò mihi libentius
esse tantòq; proluxius daturus omnes veniam. Ita-
que sine maiori consideratione ad Typographum
misi: Tamen nolui, vt sine tuo nomine in lucem
venirent: tum quia negotiorū peregrinationum-
quæ mearum frequentiam subiectam oculis habes:

4 EPISTOLA DEDICATORIA.
& testari potes, ad plus studij in scriptiōne ponendū,
& ad ista semel relegenda, quæ scripsi, nul-
lum prorsus mihi vacuum relictum fuisse tempus:
tum quia sæpè iam optaui vt amoris nostri publi-
cum signum ante oculos hominum appareret: &
omnes quantum te merito tuo & propter doctri-
næ virtutisq; præstantiam amarem, tanquam in-
scriptum in aperta tabula perspicerent: quòd ex
isthac nuncupatione existimabam me consecutu-
rum. Accipe igitur, Vir Reuerende & Præstan-
tissime, testimonium animi mei: & permitte vt,
quanta inter nos intercesserit beneuolentiæ con-
iunctio, posteri ex isto libro legant. Vale, Domi-
ne & amice obseruande: meq; quod facis, ama, a-
mantissimum tui. Ex Musæo Constantiensi meo.
Nonis Februarij, Anno M. D. X C I I.

Reuerentiæ tuæ:

*Obseruantissimus & Aman-
tissimus.*

*Ioannes Pistorius:
Nidanus, &c.*

5

EPISTOLA PRIOR, SCRIP-
TA A' REVERENDO, NOBILI, ET
CLARISSIMO VIRO, D. IOANNE PISTORIO
Nidano SS. Theologiæ Doctore, Vicario per
Episcopatum Constantiensem.
generali.

*Ad excitandum ex silentio D. Ioannem Pappum,
Concionatorem Argentinensem, cum editionem
promissi libri de S. Augustini & Lutheri in con-
trouersis omnibus capitibus fidei consensione ni-
mis diu procrastinaret.*

S. A' D. IESV CHRISTO, VNICO
totius mundi Saluatore.

VIR Clarissime, Domine colende: Quid F-
metinga cum inter te & Zehenderū à san-
ctissimo Principe Iacobo instituta esset di-
sputatio, de S. Augustini religione doctri-
naq̄ promiseris: credo te recenti tenere me-
moria: nec oblitum esse quid postea mihi confirmaris. Itaq̄
quia tempus præterfluxit: visum fuit amanter te monere vt,
fidem liberares: & vel ostenderes quod te clarissime probatu-
rum receperisti, cum omnibus Augustinæ Confessionis articu-
lis consensisse sanctum virum: vel quia nunquam id potes,
discessonem à turpi Lutheranismō faceres, teq̄ cum Catholi-

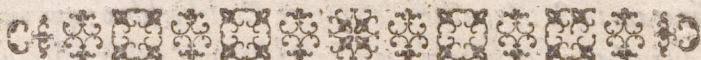
ca coniungeres Christi Ecclesia. Sed, mi D. Pappæ, ne existima, si sparsa per S. Augustinum verba colliges: si ea quæ in speciem blandiri opinioni tuæ videntur, tanquam ex medio orationis cursu excerpes: si in sensum tuum periodum vnã contorquebis: satis factum esse voto tuo. Illa enim omnia negasti, te facturum: promisisti vt cordi religio tibi & cœlestis salus est, sic tantum te liberaturum, vt constantem S. Augustini sententiam, quæ in posterioribus libris sine vllò dubio explicetur, quæ secum perpetuò cõstet, & quam suse S. Augustini, planissimum sit, non ex vna periodo, sed ex totius libri perpetua narratione cõcludas. Id nisi facies: si minimam fraudem intercedere sines: si ab isto instituto discedes: docēbimus publicè, iniuriam fieri S. Patri & contra pactam promissamq̃ fidem à te grauissimè peccari: nec tamen elabi sinemus: teneberis istis vinculis constrictus quibus ipse te induisti. Perpende igitur, mi Domine Pappæ: considera, quid feceris: da gloriam Deo: gratias magis age quòd isto medio Deus te repugnantem ad aspiciendam veritatis Christianæ lucem adduxerit: quia nihil in S. Augustino, nihil in cæteris omnibus doctoribus leges, consentaneum doctrinæ tuæ, discede ab errore: redi in gratiam cum Christo, & cum huius sponsa Ecclesia: consule simul tum honori externo suo, tum animæ salutis, quam te spectare nondum dubito. Nisi feceris: quia quod suscepisti, probabis nunquam: facile quid futurum sit, perspicies. Extrahemus te in lucem: præstigias & inuolucra quibus sub persona sancti viri pugnabis, dissipabimus: & sic omnia sub hominum oculos subyciemus vt quis sis, & quomodo ipse te dedecoraueris, aspecturi sint omnes. Id igitur vt effugias:

effugias: in te positū est: si errorē fateberis & quō te S. Augustinus tanquā manu duxerit, accedes ad Christi Ecclesiā, explicatam in S. Augustini de vnitāte Ecclesiæ libro: qui vnus Augustana Confessione iugulū incidit: & Lutheranismum totū euerit funditus. Hæc igitur amanter rogare & monere volui: reliqua in arbitrio tuo pono: & responsum exspecto: vtinam optabile nobis & comodum animæ tuæ. Deus te & omnes errantes in Christo Iesu illuminet: quod iam factū esset, vt spero, nisi ipsi tenebras vobis ad inobscurandam Dei lucem obiceretis: cuius tanquā extrema desperationis exemplum si legeres Tubingensis sutoriæ Scholæ ad Analysin meā responsum: non dubito quin pro doctrina tua, cum puerilium deformium nugarū voraginem aspicias: ipse sis & turpitudinē causa & ruditatem hominū detestaturus. An enim vir doctus, cum in istas fatuitates incidit et cum miserā videt magistrorum, teneri in errore posset? Plura non possum: Vale, vir doctissime, & in toto isto negotio ad solū Deum, ad ea quæ semper eterna sunt, ad iudicem Christum respice: cogita, mundi honores quā vani & quā breues: cælestia quæ exspectamus, quā perfecta sint & quā diuturna. Celeriter pridie Id. Octobr. Anno 1590. ex Brisgoiæ Friburgo.

Salutis tuæ Amantissimus

Ioannes Pistorius.

VIRO CLARISSIMO ET DOCTISSIMO,
D. IOANNI PAPPO, LUTHERANÆ
THEOLOGIAE DOCTORI, ET APVD
ARGENTINENSES PROFESSORI ET
INTERPRETI, DOMINO ET AMICO
SVO.

AD LECTOREM.

IN eandem sententiam, sed paucissimis verbis, ad calcem epistolæ D. D. Pistorij, subscripserunt Reuerendi, Clarissimi & Doctissimi viri, D. D. Georgius Hænlinus, cum quo Pappus in manum conuenerat: & M. Ioannes Zehenderus, disputator in colloquio oppositus Pappo: & petebat vterq; propria manu, vt tandem euigilans Pappus, vel promissionem sustineret, vel desertor factus Lutheranismi, profiteretur religionem nostram Catholicam: vt se facturum sanctissimè iurauerat Emetingæ. Tamen sic admonitus Pappus: primùm in Martio sequentis anni Parallela, miserima Parallela & digna nomine suo Parallela in apertum retulit: ad quæ & D. D. Hænlinus particulatim, proprio libro & D. D. Pistorius sequente Epistola, responderunt. Lege lector, & iudica: & vide, quàm putidè noua & vana sit nouorum Euan-gellicorum religio: vt in mille quingentis annis nullum in omni genere mortalium & per orbem terrarû, quousque solis lumine collustratur, nominare constantem approbatorem sectæ suæ possint. Vale.

EPISTOLA POSTERIOR
EIVSDEM D. PISTORII AD
EVNDEM D. PAPPVM.

SCRIPTA post publicationem Parallelorum:
ad magis ostendendam Pappi in præstando
promisso inanitatem, & ad apertissimè ante
mundi conspectum proponendas istius ho-
minis & libri nugas.

CV M parallela tua, miserrima parallela, pa-
rum oculis percurrissem, Pappè: dicam ingenuè
quod accidit: miseratus vehementer vicem sum
conditionemq; tuam: & optavi vt promissi san-
cti tui memor, quod post cœnam Emetinga in magna homi-
num frequentia mecum pactus eras, & ad cuius te postea me-
moriã in prioribus literis reuocaui: vel ad scribendum, a-
nimus appulisses nunquam, vel certè id quod in pactiõnem
venerat, præstari nec à te nec à quoquam Lutherano posse,
elocutus liberè & professus simul fidem nostram Catholicam
fuisse. Sic enim & magna te molestia liberasses, & tuam non
tam turpiter sordidasses existimationem.

Meministi, quemadmodũ cum statim prædicerem, quod
omnibus scriptoribus vsuuenit, idem contigisse sancto Au-
gustino: vt diuersis locis, quia rem eandem non eadem atten-
tione tractauit, nec priorem semper explicationem adhibuit:

B quod

quod illum facere breuitas sermonis & occupationum multitudino, sed rei ista etate in omnium animis contestata perspicuitas saepe non sinebat: iam minutis & in eius lectione non exercitatus viris pugnare & dissidere secum videatur: praesertim cum interspersa hinc inde in varijs libris sententiae, vel à contextu orationis abiunguntur, vel non satis omnibus momenti considerantur.

Itaq; continuo promisi, planum me facturum, nullam unquam sancto Viro excidisse contrariam vocem quam non ipse ante mortem correxerit: & causam, cur non omnia primo aspectu congruere, vel sancti viri de religione sententiae in dissimilitudine & varietate positae esse existimantur, consistere totam in hebetudine & malitia eorum qui sanctum virum legunt: eòq; monui si vir honestus & literatus haberi velles, ut non in paucis verbis nec in sono externo, nec in vno semper loco haereres: perpenderes magis quid in continuata & à principio libri vel capitis ad finem profusa oratione, & quid in omnibus libris primis, medijs, postremis significasset; aut quò animum retulisset suum vir sanctus. Si quid obscurum vel difficultate implicatum occurreret, iussi ut ex ceteris sancti viri libris, vbi sententiam suam maiori perspicuitate illuminasset, tanquam ex fontibus haurires intelligentiam: & nunquam in istam te fatuitatem dares, ut contrariam vnquam in sancto Augustino esse sententiam, quam ipse non explicauerit, crederes: nec vllum vnquam ex sancto Augustino in libro tuo apponderes testimonium, quòd non accuratè in omnibus Augustini libris perspexisses, & in conscientia tua ad eam sententiam, ad quam adscriberes, serìo valere iudicares.

Dixi

Dixi enim si quoquo modo ex sancto Augustino ad tutandum infelicem Lutheranismum mutuari testimonia cogitares, nec respicere velles, quid reuera sanctus Vir credidisset, non opus futurum ut trimestre ad deliberandum postulares: me paratum esse ad continuò recitandum omnia, quæ hætenus cæteri Lutherani de munditia sancti Viri scditatibus suis, in libris publicis obduxissent, & quæ tu procul dubio, si in istam eandem viam ingredi velles, repetiturus esses.

Isto igitur tempore cum per Deum te, per conscientiam tuam, per salutem animæ obtestatus essem: scis quid promiseris, & ad quam nouam accesserit vterq; stipulationem, cum tu quidem palam iuratus ediceres: vel certis planissimisq; locis cõstantem te sancti Augustini sententiã adscripturum: vel si id diffideres, accessurũ sine dissimulatione ad Ecclesiam nostram & ad vnã nobiscum profitendam religionẽ: ego vero vicissim si Lutheranũ fuisse sanctũ Virum isto modo probares, Lutheranũ me statim futurũ iureiurando confirmarem.

Atq; istius pacti prior te epistola diligenter commonuit, cum ego præsentiens quid factururus esses, & honoris tui quàm tu amantior, anteuertere imprudentiam tuam, & te dormientem excitare ad cõsiderandum iusiurandum, & ad reuincendam existimationem volui.

Utinam vero cohortationi locum dedisses meæ: vtinã & quid iurasses, & quid postea tum præstares, tum in præfatione præstiturũ te diceres, satis reputasses animo: sic enim in apertam despectionem te nomenq; tuum non proiecisses: & viri boni fecisses officium. Nunc quid de te dicam, quid de te sentiam nescio, Pappæ.

I. Primum ea quæ in te recepisti, non præstitisti in parallelis: sponsonem in quam te incluseras, non vicisti: debes adhuc promissum vniuersum: vt honestus vir esse non possis, si Pappista non fias & nobiscum te consocias: quia trimestre, quod petebas præterfluxit: nec tamen vel in parallelis, vel in literis fidem liberaisti tuam. Nec iam dicam quod non rectè promissum solueris: in clamo publicè docebo postea, nullo modo solutū promissum, & frustra totum parallelorum susceptum laborem: & ne quidem adiectum vnquam abs te animum esse, vt sustineres promissionem. Nihil enim editio parallelorum ad sponsonem tuam attinet.

II. Secundo si maximè in parallelis tuis stare conuentis & facere promissum voluisses: tamen id & præter rem & tam fecisses inepte, vt ne sic quidem nobis, quod sponsonem exhiberes. Nam multa inter nos non controuersa, laborasti, vt copiosè communires sancti Viri testimonijs: credo ad magis amplificandum librum quod à te minimè requirebatur: cum non de concessis, sed de illis tantum pactio interuenisset, quæ in questione posita & Lutherana sectæ propria essent. Deinde etiam in controuersis nullum vnquam locum in toto libri decursu apte apposuisti, vt in rem quadraret: tanquam si aperte ludificare mundum constituisses, & nos omnes pro bardis & truncis haberes: qui in anitatem istam tuam, & illusionem publicam animis prospicere non possemus.

III. Tertio, tametsi in Augustanam solam Confessionem conuenisset sponsonem: & tu similia verba S. Patris ad theses tuas nõ inepte accommodasses: Tamen ne sic adhuc quidem, Pappæ fidem defendisses tuam: postquam ipse in præfatione clarissimè:

mè:

mè testaris, nec posse te nec velle declarare, quod promiseras, Lutheranum fuisse. S. Patrem: Ostensurum tantum, quod multa habeat consentanea Confessioni Augustanae: cum interim superesse Papistica multa in eodem S. patre non neges. Fateris igitur non te hoc præstiturum quod iuraueras, nec facere posse: Tamen à secta tua non discedis: & ter contra officium boni viri & contra fidei religionem tua peccas gravissimè: primum, quod pactum non præstas: deinde quod cum præstari non posse libenter & prolixè concedis, tamen contra iusiurandum cum Papistica te Catholica religione nostra non consocias: tertio, quod simul & negas probari posse: & tamen tanquam si pulcherrimè probasses, sic in titulo vis & in ingressu præfationis euictor videri sponsonis promissionisq; tuae. At Pappè, Pappè, an hoc est honestè agere?

Quarto quasi non satis esset à iuramento discedere: voluisti etiam historiã Ementingani colloquij corruptelis tuis peruertere: & quæ nunquam acciderunt, sic commemorare, tanquam si enuntiata in colloquio fuissent. I V.

Quinto vt vulnera, quæ isto loco accepisti, dissimulares, repetuisti miseras tuas, quibus constabilire tum Lutheranismum cogitabas: nec attendisti, quomodo & quàm perspicue te Princeps sanctissimus & Magister Zehenderus refutassent, vt ipsa sine dubio conscientia tua fœditatè ineptissimarum rationũ & turpitudinem in colloquendo tuã coarguat. V.

Hæc verò Pappè si vera sunt, si sub omnium aspectum & oculos sic subijciã, vt vera esse liquido planissimeq; perspiciantur: quid Pappè, mi Pappè nos de te sentire existimabis? & quid ipse de te senties? Et an non dolebis, quòd per inconside-

rantiã tãẽ te graũter dignitatẽq; tuã læsisti? quod nõ mihi morigeratus, vel nomen tuum religioni Christi dedisti? vel interim silentio passus es præterfluere promissi receptiq; tui munus: quod patriari exsoluiq; non posse, nisi te in nostram fidem tradas, & sine dubio tum statim agnouisti, & iam intelleges multo magis.

De illis igitur quinq; capitibus tecum agam, Pappẽ, & argam amanter, & docebo, vera esse, quæ scripsi: & tandem ad pactiõnem te reuocabo tuã, vt quia omnibus præsidjs ad defendendum id, quod tum fortassis non quidem credebas, sed tamen tanquam extremum præsidium ad honestã fugã arripiebas, exutum te despoliatumq; vides, recto itinere ad religionẽ Christi Catholicã progrediare, & maculam ipse aspersã honoris nominq; tuo, rursus deleas. Velim enim mihi credas Pappẽ: si id nõ facies: nos ex pactiõibus duabus, quarum vnã cum Reuerendo & clarissimo Viro Domino Doro Hænliño, alterã mecum suscepisti, honestum te & bonum virum & iurisiurandi studiosum esse non sinemus: nisi fortassis ante omnium hominum conspectum, & in mundi totius oculis, iurandum te falsum per ignorantiam iurasse confiteri cogites. Illã verò consily viã si te inire videbimus, quod tamen minimè expectamus: tum fortassis, & nos de responsõ circumspiciemus, quo te coram Mũdo & Angelis à voto liberemus, vt interim perpetua ignominia in te nomeq; tuo insideat.

CAP. 1.

Et ne diu te Pappẽ detineam, primum agemus de capite primo: & demonstrabimus promissum te edendis parallelis, miserimis parallelis non compleuisse: & fecisse nihil quod ad
 sponsio-

ssionem valet: eòq; non minùs promissus teneri, quàm si prorsus nihil scripsisses.

Et id tu quidem iam nosti, conuictus Protocolli conscientia: sed vt omnes tecum historiam pactionis propositam ante oculos & omnibus partibus explicatam habeant, meministi Pappè, bis te in colloquio Emetingano venisse ad pactionem: semel primùm, cum ipse extrema necessitate constrictus, cum neq; respondere Principi & Zehendero, nec honeste fugere posses, ante Domini Doctoris Hænlini interpellationem confirmares, te de omnibus Doctoribus, qui cum Augustino vixerunt, & de ipso sancto Augustino, planum facturũ, quòd cum omnibus & singulis Augustanae Confessionis articulis in vniuersum consenserint: Deinde secundo, cum à Domino Doctore Hænliano commonitus, dextram porrigeres, & cum dextra iungeres fidem, quo tempore nec omnes Doctores, nec Augustanam confessionem verbo vllò, sed solum Augustinum & totum Lutheranismum & tu nominasti et ille cum Principe repetiuit.

In priori igitur pacto, quod ad Principem & Auditores omnes directum erat, verum est, mentionem factam esse Confessionis Augustanae, sed simul Pappè nec solum nec primo loco Augustinũ, sed omnes Augustini aequales Doctores cum Augustino producebas, tanquam testes & subscriptores vniuersae doctrinae, quae in Augustanam illam confessionem vestram confluit. Verba tua sunt, quae agnosces, aut si negas, puer aliquis ex protocollo recitabit.

Quia (inquit Pappus) toties ex me quæri video, an post Apostolos Ecclesia vna nominari possit, quæ
cum

cum Augustana confessione congruat: itaque ne Ecclesiam eiusmodi commonstrare, vel non posse, vel non velle videar, repetam quidem primum omnia quæ heri dixi, opus ista accuratione non esse, & esse satis, si Lutheri doctrina ex scripto Dei verbo probetur: tamen istis stantibus, & ex superfluo in nomine Dei & huius auxilio intra breue tempus ostendam, omnes Doctores qui tempore Augustini vixerunt, vt etiam ipsum Augustinum docuissse se omnia prorsus cōsentaneè articulis omnibus & singulis Augustanæ confessionis.

Hæc igitur tu Pape, tum publicè in colloquio, antequam te ad stipulationem deposceret Dominus Doctor Hanlinus, cum sexcentis interrogatus & tanquam stimulis incussus esset: nec quò te reciperes, vel ex theatro subduceres, haberes, palam dixisti, & te dixisse non inficiaberis: nec inficiari potes. Nihil hic dicam, te in isto loco turpiter peruertisse causæ statum. Nunquam enim ab aduersarijs tuis quaesitum fuit, an Ecclesia vlla vnquam Augustanam confessionem assensione sua probasset: sed semper & Princeps sanctissimus & optimus Zehenderus, profelytus tuus, & senis doctoris iuuenis victor, an Lutherana, in omnibus cum Luthero consentiens Ecclesia vnquam existisset, ambo interrogauerunt: confessionem Augustanam in ista quaestione verba vno attigerunt nunquam.

Et tu Pape, in sessione tertia, quarto Iunij, an meministi quid dixeris? & quomodo quaestionem ipse definiueris, cum sessionem concluderes? Auebas enim, vt protocollum haber,

de eo queri. An in durante Papatu vnus vel plures commemorari possent, qui in omnibus primarijs articulis ad salutem pertinentibus, idem sensissent, quod Lutherus sensit: & promittebas Pape, ad proximum conuentum te aliquot exemplis instructiorem factum, illud ipsum probaturum.

Itaq; Pape statum negotij, quem & aduersarius constituerat, & tu ipse receperas, in priori pacto contra officium boni viri corrupisti: & quod de Lutherana tota religione promiseras, postea ad imprudentiam promissi respiciens, voluisti in Augustana confessione prestare, tanquam in Lutherarum opinionum particula minima, vt deinde docebimus: sed Pape, istam à promisso discessionem libidini tuae condonabimus: nec te nimium constringemus, Parallelistam miserum; Concedemus omnia: potueris Lutheranismum totum complecti sub inuolucro Augustanae confessionis: recte illud feceris.

Tamen sic non effugies Pape: & verum semper est: primam sponsonem non de vno sancto Augustino fuisse, sed de omnibus quarti seculi Doctoribus, qui cum sancto Augustino vixerunt, ab anno 390. vsq; ad annum 440. (tamdiu enim secundum Sigebertum viuens Augustini industria & authoritas in Ecclesia Christi floruit.) Promisisti igitur primum, omnes illos in omnibus cum Augustana illa tua inconstantia consensisses, idq; te non multo post testimonijs declaraturum: quod tamen prestitisti nunquam; nec ad illud prestandum animum eousq; appulisti tuum.

Deinde vero Pape ab ista promissione ipse rursus discessisti. &

sti: & antecessit isthac pactio stipulationem postremam vestram. Nam cum illa inuerecunde elocutus esses, & promissionem illam prolixam & liberalem tuam primam absoluis-
ses: admiratus verò Dominus Doctor Henlinus incredibilem impudentiam tuam in clamaret, si tu vnquã de Sancto Augustino probares, fuisse Lutheranum in omnibus, se è vestigio futurum istius eiusdem sectæ affectatorem: tantum vt si contrarium doceretur, tu, Pappè, Papiſta vicissim fieres & maneres: hac enim Protocolli verba sunt: Ibi tum enata noua secunda stipulatio inter vos ambos fuit: non de confessione Augustana, quæ silentio prætermittebatur; sed de tota complexione Lutheranæ delirationis, & de solo sancto Augustino, non de cæteris dōctoribus.

Nam & clarissimus Doctor Henlinus, Augustinum in omnibus Lutheranum ostendi cupiebat, & tu respondebas: nisi PROBARES sanctum Augustinum in omnibus (Durchaus) Lutheranum fuisse, te per dextram coram Deo & mundo iurare, quod & futurus sis & mansurus Papiſta. Agnoscis enim verba tua: Et ipse sanctissimus Princeps idem de Uniuerſa Lutheri credulitate adhuc semel ingeminavit priusquam posterior stipulatio confirmaretur.

Tunc enim primum & vos dexteræ coniūxistis, & Princeps imposita manu sponſionem roborauit: tamē rursus quòd de toto Lutheranismò conuentum esset, antequàm sessionem finiret, nouis perspicuis verbis explanauit Princeps, ne quæ relinqueretur dubitatio.

Nec vnquam in extrema colloctione, nec postea vsq; ad exitum colloquij, nec in tua Pappè, nec in aliorum conclusio-
ne,

me, verbum appositum vnum nec emissa vox vlla fuit de Augustana confessione. Iurastis omnes & recitauerunt ceteri de Lutheranismoto: & sic postremò inter vos transactum: & sic discessum fuit.

Ut igitur primum sponsonem, Pape, de Augustana confessione & de omnibus istius memoria Doctoribus: sic postremum de toto Lutheranismoto & solo Augustino fecisti: quod cum primis ostendendum erat, tanquam Principium totius disputationis. Nam vt scias, Pape, id quòd iam traditum est, repetetur in progressu orationis sepius, & aliquoties aures circumsonabit tuas: quò magis considerare toto animo, & reuocare in memoriam, quoties opus est, debes, bis promissum à te factum esse: semel sine stipulatione: deinde tanquam interposito iureiurando per coniunctionem manuum: & primum quidem de omnibus quarti seculi Doctoribus & Augustana confessione: sed secundum de solo Augustino & vniuerso Lutheranismoto, sine prorsus vlla recordatione confessionis.

Itaq; Pape post ista iam posita fundamenta agemus tecum breuiter: & te ostendemus nullo modo stetisse conuentis.

Primum enim Pape, vel priorem vel posteriorem sponsonem respexisti, cum parallela tua, lamentabilia parallela, scriberes. Nos vero optionem tibi relinquimus vt ipse deligas, viri sponsoni satisfeceris.

Equidem priorem vt prestares, opus non erat: quia successerat alia magis iurata, & confirmata per dextram, & per iusiurandum. Hæc igitur tanquam vltima, & magis contestata promissio compleri debuit: non prior à qua rursus discessum fuit.

Tamen Pappę respexeris priorem sponſionem. At Pappę qui fieri poteſt? prior enim conuentio ad Patres omnes qui cum ſancto Auguſtino vixerunt, & quorum libri ad noſtram atatem peruenerunt, attinebat: ad ſanctum Hieronymum, ad ſanctum Chryſoſtomum, ad Optatum Mileuitanum, ad ſanctum Paulinum, ad ſanctum Maximum, ad ſanctum Cyrillum, ad Oroſium, Sulpitium, Proclum, Theophilum, Philippum presbyterum, Primasium, Theodoretum, Vigilium, Proſperum, Leonem Papam, & ad infinitos alios. Eorum igitur ſcripta cum in manibus noſtris ſint, An tu ex illis, Pappę, verbum vnum in parallelis, calamitoſis parallelis, vnquam vlllo loco aſcripſiſti? Ediffere Pappę, vbi id à te factum eſt? ſi vero factum non eſt, dic Pappę, quomodo edendis parallelis fidem liberaueris promiſſi tui? cum cõfirmare Auguſtananam illam confeſſionem ex ſolo Auguſtino non deberes: deberes ex cæteris Doctoribus omnibus.

Itaq; perſpicuum & in luce clariffima poſitum eſt, parallelis tuis, ſtebilibus parallelis ſponſionem primam euiſtam non eſſe: teq; adhuc promiſſione teneri.

Rurſus, Pappę, nec ſecunda ſtipulationi ſatiſfeciſti: Hęc enim à te requirebat, non vt cum Auguſtana confeſſione: & multo minus, vt cum eius nõ controuerſis articulis: ſed vt cum infinito toto Lutheraniſmo & Lutheraniſmi controuerſis omnibus. (**Durchauß**) ſentire ſanctum Virum declarares. Quia verò Pappę, nec hoc præſtituſti: nec vt præſtares appoſuiſti vnquam animum: tantum ſpectaſti vt Auguſtananã confeſſionem ſine Apologia & ſine reliquis Lutheri iuramentis, teſtimonijs ſancti viri quoquo modo infercires, & relinqueres.

linqueres articulos Lutheranos quam plurimos: quomodo posteriorem stipulationem in parallelis tuis, miserabilibus parallelis, exsoluisti Pappè? cum illa de Augustana cōfessione nunquam loqueretur: cum confessionem nullo verbo attingeret, sed tantum te ad Lutheranismum totum, ad voraginē istam errorum omnium obligaret.

Deinde ut maxime sponsio posterior non ad totum Lutheranismum, sed ad solam confessionem te obstrinxisset: tamen sic quidem debitum persoluisses. Scis, Augustana confessio, quoties & quā turpiter sit variata: confiteris ipse in vermiculosis scholijs tuis, quaedam verba fuisse maturè rursus detracta, ut tu iam in articulo duodecimo quaedam ex posteriori confessione adijcis, quae in priori editione ipse non posuisti: fortè quòd tum te puderet mendacij, cuius iam nō pudet. Nec negari potest inter duodecim editiones dissimilitudinem esse maximam. Itaq; quia nec cum omnibus Augustanis confessionibus cōiunxisses sanctum Augustinum, nec textum tuū genuinum esse ostendisses, nec potuisses sine vitio, quid, Pappè, editione tua profecisses?

Tamen falsum est, in vltima promissione emissum esse, de Augustana defessa iam confessione verbum vnum: memoriam vnā: syllabam vnā. Tota disceptatio & sponsio de Lutheranismō fuit, & de toto Lutheranismō, quousq; illius se interminata libido profundit. Quomodo igitur, quod tam sancte recepisti Pappè, praestitisti? An primam: an extremam: an vtramq; sponsionem? Dic? quomodo? quando? vbi? Quære aliquod ex Ubiquitate tua ficus folium, quòd turpiter hinc tua obducas.

Sed Pappo nō potes: ne quidem si in tot te varietates, quoe
 dissimilitudines sunt secta tua, contorqueas: quicquid dices,
 semper constrictus eris: semper planum erit, nec priori nec pe-
 steriori promisso receptoq; in hunc vsq; diem satisfactum esse
 tuo: eoq; parallela tua, turpia parallela, frustra venisse in con-
 spectum publicum: & te sic adhuc iureiurando deuinctum
 esse: ut si Deo & conscientia tua gratificatus, Papista non
 fias, honesti & constantis viri nomen sustinere in mundo non
 possis. Tribuemus Pappo imbecillitati tuae, quod toto anno:
 cum trimestri deberes, promissum non exhibuisti: proroga-
 bimus terminum, quem ipse tibi praestituiisti: concedemus ne
 noceat honori tuo. Tantum enuntia publice: parallelis tuis,
 ineptissimis parallelis eō te quō intendeabas, non peruenisse, nec
 peruenturum vnquam: profiteri Catholicam Papistam esse
 sanctum Augustinum: nec posse tam perspicuam veritatem
 vllis nebulis obscurari: eoq; ad nos accurre Pappo: si honestus
 vir, si non iureiurando tuo ludificasse Deum & mundum,
 videri vis, Pappo.

Dices fortassis Pappo, Augustanam confessionem esse to-
 tum Lutheranismum neq; sensisse quicquam Lutherū quod
 in ista Confessione inscriptum expressumq; non sit.

Sed falsum dices Pappo, si dices. Cogita primum, quemad-
 modum Chytraeus in editione Latina confessionis istius tuae fo-
 lio 123. palam testetur, intermissos studiosē (vel magis insi-
 diosē) articulos sedecim, quos Lutherus, & ante annos decem
 proposuerat, & defenderat, tanquā capita fidei: quanquam
 tu Pappo in Pappis tuae editionis impudenter negas: an om-
 nia necessitate Stoica eueniant necessario: an liberum arbi-
 trium

erium sit nihil: an indulgentia aliquem habeant locum: an confessio articulata sit de necessitate salutis, &c. & istos articulos si ad salutem pertinere Pappo negabis, Lutherus de monte tuus refutabit.

Rursus cogita Pappo, confiteri eodem loco antecessores tuos II.
 & secta tua magistros Theologos, & idem ad Caesarem confiteri Principes: articulos non omnes, sed fere omnes necessarios propositos esse. Id vero cum fatentur: an non concedunt, restare aliquos necessarios?

Iterum cogita studiosè voluisse architectos confessionis, ut III.
 odiosi articuli dissimularentur & ista taciturnitate ut fucus Caesari & Imperio obijceretur. Id cuius spiritus sit, perpende: vel nega adhuc Pappo, si potes: ut negasti in Pappismis tuis, quibus Confessionem ante triennium conspersisti.

Adhuc cogita de prodigiosa Ubiquitate, quam biennio IV.
 ante effusam Confessionem tanquam proram & puppim salutis Lutheranae Lutherus in libris publicis defenderat, an verbum vnum appareat in confessione?

Præterea cogita Pappo, quod in quinta propositione Lutheri V.
 fuit, & proponi corruptor tuus voluit, quo plus se homo ad iustificationem parat, hoc fieri deteriorem: item quod in vndecima thesi significabatur, Evangelium, Baptismū, Cænam esse libera nec debere imperari; ut nec auricularem confessionem: item quod scurra in postrema propositione ascripserat, ceremonias etiam non pugnantes cum scriptura, tamen hominum libidini relinquendas esse liberas; & abrogandas esse missas: ista omnia cogita Pappo, an in Augustana confessione tua legantur? & simul cogita an omnia, quæ in Apologias

24 EPIST. POSTER. D. PISTORII
pologia sunt, sint in confessione? & tum responde Pappę: an
interminata vastissimaq; Lutheri nouitas inuoluta tota sub
integumento sit confessionis Augustana?

VI.

Similiter cogita Pappę, an Augustana confessio doceat,
in sub & cum pane & uino esse corpus & sanguinem Domi-
ni, ut tamen maneat panis & uinum in venerabili sacramen-
to? sicut expresse poni iussit Lutherus in propositione X. Co-
gita magis an non contrarium istius in Apologia sit: conscien-
tiam tuam excute: quare tecum: quare ex Heshusio an non
Transsubstantiationem prima impressa Apologia confirmet:
ut ipse concedis.

VII.

Nec minus cogita Pappę: An satisfactionem non esse par-
tem pœnitentię: An animas à corporibus abiunctas, dormi-
re & suo modo tanquam corpora mori: An orandum esse
pro mortuis: An Adiaphora permitti Catholicis: An ope-
ra esse necessaria ad salutem: An infernum hodie nullum
esse: An purgatorium: An sexcenta alia sint in Confessio-
ne, quę sunt in Lutheranismos?

VIII.

Cogita tandem Pappę, an quod est in Confessione capite
21. & in præfatiuncula anteposita Articulis abusu suum, u-
niuersam inter nos & Lutheranos dissensionem tantum uer-
sari in abusibus: nec disceptari de articulis fidei: Cogita in-
quam an illa sententię Lutheri sit, & tum ex illius XV. pro-
positione, tum cum tua conscientia considera, perpende: exa-
mina Pappę, & responde: & nega aliquid si uis: nega ex uer-
teri impudentia, quam in scholys tuis Confessionis contra om-
nem uerecundiam ostendisti.

Quid dicam de alijs plurimis, quę in Lutheranismos sunt,

Et pro Lutheranae varietatis articulis defenduntur, tamen in Augustana confessione testimonium vel iudicium nullum habent: quaedam etiam damnantur? An igitur adhuc includuntur omnia in Augustana confessione quae Lutherus sensit? Et quid de Luthero dicam? Dicam propius, An omnia sunt, quae tu Pape credis? Et tanquam articulos fidei inculcas? Et an omnia quae Philippus, examinatus Lutheranus: Et quae Flacius asperimus truncus, Et quae reliqui nati ex petulantia Lutheri nouatores, tanquam occultata in tricis confessionis credi voluerunt?

Nisi fortassis ^{diuina} confinges, sub qua res istae omnes inuolutae deliteant in confessione. Sed confinge Pape: ostendam statim non ^{diuina} sed ^{rationis}: docebo contra Lutherum, contra Lutheranismum multa in Augustana confessione proponi, quae Lutherus paulo ante detestatus tanquam Diaboli doctrinam erat, ut illud praecipue in articulo 9. de libertate arbitrii humani in ciuili iustitia: Et in articulo 19. Impios per voluntatem suam à Deo auerti, si Deus non adiuuet, cuius contrarium omnibus locis eousque docuerat Lutherus.

Falsum igitur est Lutheranismum totum, Et Augustanam confessionem rem esse unam: Et illa duo inter se reciprocari. Falsum est inquam Et probari non potest: Nec totum Lutheranismum complectitur Augustana confessio: supersunt multa ante Et post exhibitam Augustanam confessionem inuenta Et defensa à Luthero Et Lutheranis: non inscripta in Augustano libro, in volumine volante, de quo Zacharias propheta loquitur, cap. 5.

Itaque Pape, quia de Augustana charta probare volu-

isti, quod debuisti de toto Lutheranismò : operam male col-
locasti tuam : & probatum, Pappè, primum caput est, quod
primo loco in libro tuo reprehendi, non valere Parallela tua,
lacrymabilia parallela, ad fidem ullam tuam, primam vel
extremam liberandam : & nihil te illis publicandis affectuù,
habere adhuc in pedicis quas ipse tibi per imprudentiam in-
duisti : nec magis esse à voto liberum, quàm si nullam literam
fecisses : & si parallelorum tuorum, nullam adhuc duxisses
lineam. Quid igitur dicemus ? quid sentiemus de te Pappè ?

CAP. II.

Item deinde probabimus de capite secundo : cuius par-
tes fecimus duas : & diximus, tamen si ad sponsonem tuam
attineret, ut soli Augustanae confessioni ex solo sancto Au-
gustino subsidia conquireret : quod quoties dices, falsum di-
ces : tamen multa te extra rem, cum non opus esset : tum illis
locis, ubi opus erat, nihil commode, nihil aptè scripsisse, ut ne
sic quidem ullo modo satis promisso fecisses pactoq; tuo. Pro-
sequemur utrunq; & primò de non controuersis loquemur :
Alia verò, Pappè quorsum probanda suscepisti ? de quibus nõ
controuersamur ? quæ nostra sunt, translata à nobis ad se-
ctam vestram ? sumta à nobis ? An tam obtusus es, Pappè,
ut cum Augustanam confessionem damnari à Catholicis au-
dis, existimes omnia quæ in eius complexione continentur,
etiam nostra : etiam textum scripturæ damnari ? Id verò
Pappè si iudicasti, cur non etiam pro tua hebetudine ad ver-
ba Scripturæ, quæ in confessione interiecta sunt, autoritatẽ
sancti viri, ut fecisti semel in articulo quarto, ita deinde sem-
per adiunxisti ad magis complendum & faciendum librum.

Id Pappè in libris vestris reprehendimus : quod vestrum
est :

est : à vobis nuper excogitatum, & alienum à Christi religione quam nos sequimur, Cur igitur, Pappo, intermiscuisti tot testimonia de rebus, quæ in disceptationem venerunt nunquam? An ut omnia verba probares confessionis? Atqui nemo postulabat: nec intercurrerat in pactione: nec vir sapiens, nec consideratus Lutheranus quisquam laudabit: nec tamen omnia, etiam nobis communia probasti. Sed scio quid spectaueris. Voluisti Pappo, Pappo inani conglutinare multa: ut ad molem aliquam cresceret liber: & lector, cum foris intueretur, ex magnitudine putaret, confectam esse rem, quam promiseras. Et certe triplo minor esset liber, & istam dignitatem in civium tuorum oculis, & in externo aspectu non haberet, nisi tot testimonia non necessaria in vnum cumulum contruissesses. Verum ista, Pappo, non sunt virorum grauium artes: sunt inanum hominum: qui oculos præstringunt, & fabricant dolos.

Tamen rursus condonemus: An igitur etiam controuersa probasti ex sancto Augustino? consideremus parum Pappo, & ex infinitis adducamus pauca.

Thesis tertia confessionis in articulo primo definit personam non esse qualitatem vel accidens in re, sed quod propriè subsistit. Ad hanc duo ex sancto Uiro testimonia accumulasti, sed dic Pappo per conscientiam tuam? vel dicat puer aliquis, qui legere potest, quid in testimonijs sancti Uiri est simile thesi? legite quæso Lutherani: cognoscite ineptias hominis.

Sic thesis istius eiusdem articuli sexta an locum vnum ascriptum habet, qui doceat, Spiritum non esse motum in rebus creatum? quod in thesi prepositum erat?

Iterum articuli octauæ thesæ secunda dic Pappæ, quomodo ex testimonio Augustini, quod adiecisti, probatur? dic quomodo articulus decimus quartus, articuli decimi sexti thesæ tertiæ? decimi octauæ thesæ quinta de substantia actû? abusus secundi thesæ tertiæ? Infla Pappæ pappos & responde.

*Sed visum tibi sit, Pappæ, locupletare librum in scripti-
onibus & amplificare verbis: nobis satis est, patefecisse quo-
modo cum nullo pacto deberes, tanquam rimas libri referen-
s, contra rationem aptè & ineptè inculcaueris non necessa-
rias sancti viri sententias, & rursus cum ne sic quidem tu-
mesceret liber, spatia multa reliqueris in chartis: tantum ut
magni speciem voluminis præferret: cum interim ne quidē
ea, quæ necessaria non erant, testimonijs aptis illigares.*

*Quod quo pudore feceris, tu indica Pappæ, & iudicent
tui: Nos ad partem alteram secundi capitis procedimus ad
breuiter ostendendum, ne quidem in illis quæ inter nos sub
questionem subiecta sunt, potuisse te literam unam sancti
viri apponere: quin vel ipse te vir sanctus voce sua confutaret,
vel locus in rem nostram non conueniret.*

*Et id quidem quia Reuerendus Clarissimusq; Vir Do-
minus Doctor Hänlinus pro eruditione Theologica & Phi-
losophica maxima sua & pro accuratatione exquisiti iudicij iā
pulcherrimè confecit, tractabitur à me breuissimè: Dicam
tantum, nullum locum in uniuersum esse qui id probet quod
tu speras & quod in thesi est: sed esse te in isto toto labore ver-
satum frustra, ridicule, temerè & sine industria & conside-
ratione: ut refutationem parallela tua, sordida parallela mi-
nimè*

nimè requirant : ipsa se prolixè refutent, quod & probauit iam per omnia capita Dominus Doctor Hänlinus : & si postulabis, probabo ego secundo : & profectus Argentinam, in oculis Senatus tui probabo: vel in libro publico in totius mundi conspectu.

Tamen etiam hoc loco attingam quadam, et conscientia Pape compellabo tuam : & de quatuor vel quinque locis ostendam, cuiusmodi vir sis, quid feceris : quomodo cum sordes confessionis puritate sancti viri obtegere velles, deturpaueris te ipsum, & nudaueris dissectam in infinitas sectas sectam tuam.

Dic igitur Pape, si Deum times : profiteri Pape, cum testimonia sancti Augustini supponeres, an non intus in animo falsitatem tuam aspiciebas? et iam adhuc an credere potes, sic unquam sensisse Augustinum ut confessionis tue sentiunt theses? An putas ad eam sententiam respexisse virum sanctum, ad quam tu inflectere cupis? Dic Pape, tanquam si ante Christi tribunal assisteres, an unum testimonium oportune adiunxisse? & omnino. An te aliquid probasse putas.

Sed non dices, si tertiam solum thesin secundi articuli propendes, cuius te turpitudinis toties pudere debet, quoties oculis foeditatem tuam lustras, nec ascripsisses, si vir prudens esses.

Quaritur an concupiscentia sub iugum rationis subiecta, cum in regeneratis per baptismum sublatus est reatus, sit verum & veri nominis peccatum, id est : an ita sit comparatum, ut tamen si rationi non dominetur, & tamen si in se conquiescat, tamen imputari ad culpam possit. Lutherus singu-

laris serus, aper depascens veterem possessionem Ecclesia, primus omnium profatuitate sua, ut bona sanctorum hominum opera tolleret, scribere per summam impudentiam, non dubitauit, esse verè peccatum & posse imputari: Sed contra Lutherum tota Ecclesia catholica constanti consensione semper ut debuit, negauit, eiusmodi peccatū concupiscentiam esse in baptizato.

Tu Pape, ut Augustinū nobis eriperes, & ad delirationem vestram aggregares, non negasti: nec enim sine summo dedecore potuisti: esse in Augustino aperte sententiam nostrā & sententiam omnium, qui ratione reguntur. Sed ex diuersis locis corrigere sanctum virum, & ostendere voluisti, quomodo secum & cum Luthero sanctus Augustinus congrueret. Quod consilium, Pape, si in reliquis partibus iniuisses, si Augustinum ex Augustino explicauisses: credo te ex isto labore expediuisses multo melius: tamen quia ut in hoc loco facis, fortè fecisses in alijs: fuit multò prastabilius ut abstineres.

Tametsi vero in clarissima luce locorum, & in perspicuitate cause opus non erat defendi vel explicari sanctum virum: tamen videamus quid dicas Pape? Agnoscis sanctum virum publicè profiteri, quod peccatum proprie non sit concupiscentia: sed improprie: nimirum quia per peccatum insusa in genus humanum fuit, & peccatum si mens consentit, efficit, & aliquid in se pugnant cū dominatu mentis habet. Negat igitur Pape sanctus Augustinus proprie concupiscentiā peccatum esse: quod ipse recitas et profectò negare debet, si vir prudens est. Deinde ponit sanctus Augustinus aperte in locis tuis essentiam peccati in reatu: nec peccatum esse sinit, unde reatus abest: vel quo animi intus consensio non accesserit.

Quomodo

Quomodo igitur in baptizato, Pappo, concupiscentia repressa ab homine Christiano erit sancto Augustino peccatū? Quid cogitas Pappo? cum ais non simpliciter à sancto Augustino, sed quodam tantum modo negari, quod peccatum sit concupiscentia? Iniuriam facis sancto Patri: in eum sensum quē tu proponis. Aperitē negat, nunquam concedit sanctus Vir, simpliciter peccatum esse concupiscentiam: nec concedit nisi per vocis abusionem, nec potest per peccati definitionem, quā ipse constituit. Ut lingua locutio est quam efficit lingua, & ut manus scriptura est, quam pingit manus: sic concupiscentia Augustino peccatum est, non quod peccatum in se & simpliciter sit, sed quia cum mentem vincit, peccatum facit: quā omnia à te ponuntur.

Ergo inquit tamen aliquo modo erit peccatum concupiscentia & ipse sanctus Augustinus peccatum nominat. Quis vero Pappo negat? peccatum certe nominat, & nominari posse concedit, sed tantum figuratē & improprie & sine imputatione: cuius testimonia te tua conuincunt. At Pappo quid inde concludis? Ergo Augustinus cum Luthero consentis? Ergo, Pappo, baculus stat in angulo?

Concupiscentiam Augustinus improprie dici peccatū existimat. Ergo habet p̄ peccato quod imputari ad culpam possit? O incredibilem consequentię absurditatem. O Dialecticū Pappum. Sanctus Augustinus peccatū esse dicit, quod secundum carnis concupiscentiam vel ignorantia illicite fit: dicitur: cogitatur & post se relinquit reatum: ut ipse confirmas et loca adscribis. Itaq; negat concupiscentiam esse in baptizato peccatū: in quam nihil istorum cōuenit quamdiu vel quiescit vel assurgens statim in primo ortu consopitur et obruitur.

Sed repetis: permittere te quod isto modo peccatum non sit sancto viro concupiscentia: tamen esse modo alio. Est certe Pape: sed improprie, cum vel effectui vel causa nomen rei imponitur: sicut cum lingua locutio, cum manus scriptura esse dicitur. Non igitur est proprie, non est verè peccatum, de quo inter nos disputatur. Est ^{iuuvenis} peccatum, sicut mortuus homo est homo Pape, quod inter nos non est controuersum. Expresse enim in loco quem tu bis ysdem verbis, locis diuersis ad inslandum librum apposuisti, contestatur sanctus vir, nihil esse peccatum quod & reatum non inferat, & quod eum qui peccatum habet, non faciat peccati reum. Aperi oculos Pape: & vide quomodo te ipsum refutes.

Peccatum sanctus Augustinus esse non sinit, nisi quod in eum qui peccatum habet, importat reatum. Dicit enim non habere peccatum, esse idem, quod non reum esse peccati. At qui concupiscentia in baptizato reatum reliquum nullū habet, nec reum facit peccati, in quo est. Itaq; peccatum non est: tamen peccatum improprie dici per abusionem posset: translato rei nomine ad causam vel effectum, vel aliam propinquam significationem.

Quid verò Pape? An ex Lutheri facuitate sanctum virum æstimas? An quia asinus Lutherus fuit, putas etiam fuisse sanctum Augustinum? Considera Pape? An fieri potest, ut cuius totus reatus sublatus est, id adhuc imputari possit ad culpam? id est, ut id quod reatum non habet, habeat reatum? An imputari ad culpam & habere reatū, non idem est Pape? An vicissim posse imputari ad culpā,

& non habere reatum non sunt contradictoria? An quod
 vacuum & liberum factum est à reatu, idem imputari ad
 culpam potest? Sed Pappo, an non folio 11. ipse confirmas con-
 cupiscentiam sancto Augustino non esse peccatum, si pecca-
 tum accipiatur pro reatu? An nõ omnem reatum omnium
 malorum auferri in baptismo scribit Augustinus, & à te
 ponitur Pappo? Quomodo ergo, si reatus in concupi-
 scentia nullus est, si reum peccati non facit, si non rasum sed
 deletum est in concupiscentia peccatum, quomodo inquam
 peccatum est concupiscentia? & quomodo tale peccatum,
 quod imputari possit ad culpam? id est, quod cum sine reatu
 sit, tamen habeat reatum & ad culpam imputari queat? Id
 vero quid est Pappo, quàm Pappum non esse Pappum?

Quid magis perspicuè tradi posset, quàm quod sanctus
 Augustinus de concupiscentia subiugata ab homine Christi-
 ano in libris reliquit? & in locis illis, quæ tu adducis? An
 non enim apertissimè ipse dirimit litem: cum toties dicit esse
 malum, sed non peccatum, (lib. 6. contra Iulian. cap. 5.)
 nõ esse dicendum peccatũ nisi assensione mentis peccatũ pari-
 at (lib. 2. contra Iulianum) concupiscentiam esse tanquam
 matrem parientem, sed partum & fœtum illius cum mentem
 deuicit concupiscentia, esse peccatum? (lib. 6. contra Iulia-
 num cap. 5.) & concupiscentiã quiescentem vel repressam
 vocari quidem peccatum: non quia peccatum sit, sed quia
 peccato facta sit: & non esse peccatum, sed vocari tantum
 peccatum (lib. 1. contra duas epistolas Pelagian. cap. 13.)
 Item vocari abusiuè peccatum, tanquam pœnam & causam
 peccati? lib. 5. cont. Iulian. cap. ., in apertissimo tuo testimonio.

Ecquid adhuc igitur dubitas Pappo, quomodo reuera & simpliciter peccatum sancto Augustino concupiscentia non sit: & rursus quomodo tamen peccati vocabulum figuratè et improprie concupiscentiæ accommodari sinat & seipsum explicet. Dicam plura Pappo? dicerem nisi miseria me tua & insanie punderet: & nisi sententia tua, nobis tacentibus, à te ipso, ponendis sancti viri testimonijs refutata & eversa radicibus omnibus esset, & nisi communis omnibus hominibus ingeneratus sensus falsitatem vestram prima statim consideratione conuinceret. In eo igitur quam infeliciter, & quam inepte sanctum virum ad partes tuas & ad sententiam Confessionis intorquere cogites, & quomodo cum Lutheranum facere velles, feceris Papistam, vide ipse Pappo: & ab insaniam vestra discede.

II.

Pergamus. Tantum fide apprehendi remissionem peccatorum & pacem conscientiae, est in articulo 20. Confessionis, in vndecima thesi. Eam sententiam dicis in thesi quarta, sexta & septima vicesimi articuli ab Augustino confirmari. At si bonus vir es, Pappo, dissere vbi? quo folio? qua linea? An fortassis in istius eiusdem articuli thesi secunda? At Pappo, si illa probatio pappus non est, quid erit pappus? An semel est in sancto viro, sola fide apprehendi remissionem peccatorum? Quid circumspicias Pappo?

Thesis quarta sexti articuli vnum testimonium habet. In eo an thesis tua est? quibus verbis? Dic Pappo? Sic in thesi septima vicesimi articuli, vbi quaeso est, sola Lutherana fide sine spe & charitate apprehendi remissionem peccatorum? cum magis sit in testimonio secundo, debere nos firmitati promissionis

promissionis DEI non fidem tantum, sed & spem & dilectionem permittere? cum idem Augustinus in testimonio tertio thesi nona & articuli vicesimi de qua fide loquatur, palam enuntiet, & eum in Christum credere, qui & sperat in Christum, & diligit Christum: illum vero non credere in Christum confirmet, qui sine spe & dilectione Christum esse credit.

Sic cum fidem suam iustificantem omnibus locis definiat vir sanctus, cum expresse in testimonio tuo secundo in articuli noni thesi 16. exclamet, Fidem sine operibus saluare neminem: Quid in mentem tibi Pappae venit, vt inepta testimonia, quibus magis sententiam nostram fulcires, & pro te nihil aliud quam sempiternam ignominiam referres, apponere ante mundi totius oculos, vir audacissimus auderes? Sed ista Dn. Doctor Henlinus vberissime tractabit: Ego progrediar.

III.

Purgatorium vbi vnquam sanctus vir prorsus pernegavit Pappae? In quoto testimonio? Adscripsisti enim octo. An illa Pappae aduersantur purgatorio? An quia post extremum iudicium, duo tantum sunt loca, nec tum locus vllus est inter aeternam poenam et aeternam beatitudinem intermedius, interim purgatorium non erit? an quia mores ibi non corriguntur? an quia hic non redemptus, illic non admittitur? An Pappae propterea non est purgatorium? Fac syllogismum Pappae: & ostende negari purgatorium a sancto viro, si vir honestus es.

Perlege, Pappae, librum quem ipse tanquam testem sententiae tuae citas: sed percurre Pappae totum: ne tanquam simia in hanc in particula vnus capituli, & in huius ex aeterno sono. Sic enim inuenies, quomodo contraria non

sint, esse purgatorium, & tamen quod hic non redimitur, illic etiam non redimi. Lege caput istius eiusdem Enchiridij ad Laurentium Pappę, centesimum & nonū: nec dic Pappę dissidere à seipso, sanctum virum: confitere magis te vel sic oppressum ignavia, vel tam obtusum, vel tam malitiosum vteratorem esse, vt cum ipse sanctus Pater lumen ad melius aspiciendam eius de religione Christiana sententiam pręferret, & scrupulos qui obiectari animis vestris possent, prudetia sua statim de via tolleret, tamen ne quidem legere vel consideratę perpendere cogites. Similia quære in alijs sancti Augustini libris & sermonibus: in libro de octo Dulcitię questionibus, quęst. 2: in libro de cura pro mortuis cap. 18. In sermo. 32. de verbis Apostoli: in libro de Ciuitate Dei cap. 24. in illis ipsis libris, quos tu apponis. Detrahe igitur pappam Pappę de oculis: vt aperto lumine contuearis sanctum virum, nec putes contraria esse quę tu cęcutiens pro contrarijs habes.

Rursus vbi dubitat sanctus vir de Purgatorio? Lege Pappę tria testimonia, quibus vii ad te confutandum noluisti: & responde quod iam sepe vobis Lutheranis in aures in clamatum fuit: An de modo Purgatorij, an de ipso Purgatorio dubitet sanctus Pater? Nam quomodo vir constans & tantus pater dubitaret? & quid tu Pappę, cum ista ascriberes, censuisti? An tantus hostis pudoris es tui, ut quid poneres non attenderes? (confirmauit (inquis) sanctus Augustinus in Enchiridio ad Laurentium, & in libro de octo questionibus Dulcitię, & in libro 21. de Ciuitate Dei. At dubitauit idem. Sed dic Pappę vbi? Respondes in illis ijsdem libris. Ergo Pappę in ijsdem libris sanctus vir & posuit, & dubitatione

tionem rursus infirmauit purgatorium, & in illis libris, quos omnes in retractatione percensuit, sed nec contradictionem animaduertit, nec vel affirmationem vel dubitationem correxit? Quid dicemus de te Pappo? Adhuc dubitauit vir sanctus cum tanquam articulum fidei argumentis confirmauit purgatorium? Et an simul in eodem libro & affirmauit & simul dubitauit? an istam iniuriam audet Pappus exsputare in virum sanctum? O Parallela: & ô parallelorum turpitudine. An easdem res Augustinus in vno libro in vno capite & certas & dubias fecit? De te & Luthero id suspicari Pappo, noli de sancto viro, qui arundo non fuit: laudem inconstantia & perpetua mutabilitatis, reliquit Luthero, homini per omnium hominum memoriam vanissimo: & reliquit tibi. Ipse vir grauissimus purgatoriu fatetur: nunquam in dubium vocat: nunquam tollit.

Iterum Missam non esse institutam, vt in ea fieret oblatio pro quotidianis delictis mortalibus & venialibus, proponit in articulo 3. de abusibus thesi tertia. At Pappo vbi ex sancto viro confirmas? Uiceris totam sponsonem, si locum vnum ostenderis. Disputas quidem Pappo, extra rem, de sacrificio, & quid sub eo complectatur pater sanctus, pro libidine tua explicas: vbi vero missam sacrificium esse neget sanctus Augustinus, nullo indicio, nullo verbo, nulla litera testaris: fateris magis clam in testimoniorum inuolucro, quae adiunxisti ex epistola 23. ad Bonifacium: ex libro 9. Confessionu cap. 13. ex libro 20, contra Faustum cap. 18. & 21: sed id Dominus Doctor Henlinus vrgebit. Ego primu queram Pappo an questio negatiua possit affirmatiue, & non debeat

negatiuè probari? Quæram secundo, vbi ex sancto viro probaueris, Missam pro Oblatione non esse institutam ad consequendam remissionem peccatorum? Id enim probandum receperas. Contende igitur adhuc neruos omnes Pape, euigila curis omnibus vt respondeas. Sed non potes Pape, Nihil probasti, nisi te magno hiatus factum promissio rem nihil soluere. Tamen dic vbi & quomodo ex sancto Augustino ostenderis, quod in thesi significas. An fortassis quia omnia sacrificia ex sancto Augustino percensuisti: & quia Missa sanctus pater inter sacrificia nullum locum reliquit, ideo occulta ratiocinatione non concludere sed innuere voluisti, missam, non esse oblationem? eoque ad sacrificandum non institutam esse? At mi Pape, bone Pape, vbi sanctus Pater Missam à sacrificiorum complexu remouit? Falsum illud est, testantibus infinitis locis, & non negantibus tuis. An enim non ipse septem sancti Patris indicijs Cœnam esse sacrificium, & offerri in ea corpus & sanguinem Christi & immolari ostendisti, Pape? An non in sexto testimonio doces, duo fieri in Cœna, oblationem & participationem? & illa esse inter se discriminata? Quomodo igitur declaras Missam apud sanctum Augustinum non esse oblationem? An fortassis oblationem tu pro spiritu ali & Eucharistico sacrificio intelligis? At non quid tu intelligas, sed quid sanctus Pater significet, disquirimus Pape? Quo igitur testimonio probas sanctum Patrem non habuisse missam pro sacrificio, vel cum missam sacrificium vocat, loqui de sacrificio Eucharistico? vbi Pape? clama vt audiamus. Quid igitur probasti Pape? nisi te probasse

baſſe nihil? & ne quidem probare voluiſſe? tantum eo reſpexiſſe, vt verbis ſancti viri paginas tuas ineptè compleres.

Illud vero Pappè quàm eſt ridiculum, quod ad iſtius tertij abuſus articulum quintum & ſextum, qui in confeſſione de veſtris factis loquuntur, dicere ſanctum virum, teſtimonium iubes. Unde enim pater ſanctus ſcire poruit, priuatas Miſſas ſub initium Lutherani furoris tantum quaſtus cauſa factas: & cum de eo admonerentur ſacerdotes, intermiſſas eſſe? Dic Pappè? (Cur rem poſterioris ætatis, quæ in facto conſiſtit, tameſi vera eſſet, (eſt autem falſiſſima) ex primorum patrum libris, qui multis ſeculis anteceſſerunt, confirmare & perſpicuam facere conſtituiſti? Deinde dic Pappè, quid illa octo teſtimonia, quæ pappo tuo agglutinaſti, de theſi tua probant? Eſtne in illis aliquid de priuatis miſſis, & an eſt omnino de miſſis? an in genere eſt de quaſtu, qui quaeritur ex miſſis, & officijs omnibus Eccleſiaſticis? Et rurſus an vult ſanctus Auguſtinus rem ſacram, cum ad lucrum confertur, antiquandam & reijciendam eſſe? Quid illorum eſt in teſtimonijs, & quid in ſecundo, in quinto, & ſexto locis à theſi alieniſſimis?

Riſum teneatis amici. Sanctus vir tribus teſtimonijs deberi ſacerdotibus à populo mercedem docet: reliquos obiurgat clericos, qui curam ſuam ad opulentiam in rebus ſacris conuertunt. Id Pappus noſter ad tollendas priuatas miſſas accommodat, & tanquam ſi eò ſanctus vir retuliſſet, & quaſi ad rem attineret, ſic adſcribit magno cumulo: & concludere vult ex angulo baculum: & angulum ex baculo,

Sed

V.

*Sed tædet me, Pappæ, calamitatis tuæ: nec plura exami-
nabo: nec opus est: cū Dominus Doctor Hærlinus, quàm
absurdè non applicaueris, sed appinxeris sancti patris testi-
monia, magno libro patefecerit: & res ipsa, & conscientia
ipsa te tua intus redarguat: & pueri videant, extra causam
esse omnia, quæ adscripsisti.*

*Frustra igitur Pappæ isto pappo illita parallela tua in
publico apparere voluisti: frustra ad talem occupationem la-
borem impendisti: non enim laborasti quid de promisso tuo
præstares: sed quomodo factum multis verbis proponeres ma-
gnum librum: tamen ut nihil aptum nihil ad rem diceret: et
ne quidem res controuersas rectè probares: ad reliqua tan-
quam alphabetarius puer, quicquid in calamum influeret,
ascriberes: nec animo vnquam circumspiceret, apte an ine-
ptè, commode an absurdè faceret. Quod ipse non negabis Pap-
pæ, si sub nouam considerationem subijcies omnia, & si ani-
mū sponsonis desperatione percussum reuocabis ad quietem.*

*Nec negasti Pappæ, cum librum publicares: & credo
quod vir alioquin apertus, eò P A R A L L E L A inscri-
pseris ut in quinto verbo tituli, Græcis exarato literis, quid
intus ipse de te libroq; sentiret, nobis foris obnuntiaret: ut cer-
tè significantius nominare librum non potuisses Pappæ: nec si
per Lexicon centum annis animum circumtulisses oculosq;
tuos.*

*Parallela Geometra vocant, quæ æquabiliter à se ab-
iuncta, tametsi per spaciū infinitum pcurrant, tamen e-
odem semper distant modo: & in vnū confluunt nunquam.
Itaq; Pappæ, quia testimonijs tuis & nuper Augustæ nata
confes-*

confessione idem accidere praeuidebas: ut iuxta se posita, & quae semper distarent, nec vnquam ne quidem per caelum & terram longissime protracta ad rem vnā testādam concurrerent: idcirco parallela nuncupasti honestissime, ut simul & conscientiae haberes rationem, & doctis viris sensum ipse tuum patefaceres.

Eo animo si abs te, Pappo, factum non est: mirabimur casu tam concinnam & tam aptam vocem a deo appositē influxisse in titulum, & in primam omnium oculis subiectam paginam: & tum arbitrabitur voluisse Deum, ut inuitus in vestibulo libri quasi digitis prae monstrares, & quid in istius editione libri tui spectasses & quid sperandum nobis esset. Verum, utrum erit, Parallela certē sunt testimonia sancti viri, & ineptiae confessionis tuae: & sic parallelorū naturam imitantur, ut infinitē quomodocunq; propagata & aspersa coloribus omnibus, tamen coeant & conspirent nunquam: abiuncta semper & diuersa sint & aequabiliter remota.

Quod nos hic aliquot locis perspicuē declarauimus: & in Domini Doctoris Henlini laborem reiecimus reliqua: ut confidamus, futurum omnino neminem, & ne quidē ipsum parallelographum paralogum Pappum, qui non iam perspiciat, parallela esse quae scripsit, & eum tum frustra laborasse communiendis articulis minimē dubijs, tum in illis & ceteris nihil appositē fecisse, nihil aptē, nihil commode: dissecta omnia & inepta, & extra causam esse: & esse vno verbo parallela.

Quamobrem, ut diximus, tametsi de Augustiana sola confessione & solo Augustino sponsonem fecisset Pappus:

tamen non liberasset fidem: Parallelographus esset: nec ullū
 unquam Pappus pappum inueniret, quo sponsonem sic ob-
 lineret, vt præstitisse quod promisit videri posset: quod secun-
 do loco in Pappi parallelus obiurgauimus, & meritò repre-
 hensum esse, liquido sumus planissimèq; contestati.

CAP. III.

Eodem deinde modo verum esse docebimus, quod obie-
 ctum tertio loco fuit, desperationem suam sine dissimulatione
 in præfatione libri confiteri Pappum, quòd id, nimirum quod
 de sancto viro in se receperat, præstare nec possit, nec cogitet.
 Id igitur sub omnium intelligentiam nullo negotio subiiciemus,
 & postea quid inde consequatur, & quomodo secum Pappus
 pugnet, & iniuriam faciat sancto viro: tum etiam quomodo
 promissum nullo prorsus modo soluerit, et quia Papista factus
 nondum est, iusiurandum reliquerit, explicabimus ordine.

Primum verò vt demonstremus, nihil exaggerabimus,
 Pappæ: erimus tantum occupati in verbis apponendis tuis.
 Scribis in præfatione, tibi non esse ignotum, quòd suas o-
 piniones ex eodem Augustino soleant Pontificij
 defendere, ipsumq; Torrensem ante annos illud vi-
 ginti tres satis crassè collecto volumine fuisse cona-
 tum: & omnino futurum vt ex D. Augustino cō-
 traria interdum testimonia proferantur: eoq; iudi-
 ce scriptura opus esse, vt sciamus quibus Augusti-
 ni testimonijs credere, quibus salua ipsius autho-
 ritate fidem abrogare debeamus: nec negare te,
 Pappæ, quod talia quædam in Augustino reperi-
 antur quæ Pontificij pro se allegēt: nec profuturū
 Catholicis si alia & contraria proferant eiusdē san-
 cti viri

Eti viri testimonia. Id igitur consideremus Pappe, & quid Emetinga contra receperis, animus reputemus. Promisisti Emetinga, Pappe, perspicuū te relicturum, in omnibus fuisse Lutheranum sanctum Augustinum: idq; nisi facto praestares, voluisti, discedens à secta tua, nomen dare Ecclesiae Catholicae nostrae. Quaestio igitur tota in eo versatur, an probaueris in omnibus Lutheranum esse sanctum virum: & ne te nimium premamus: non an in omnibus dissimilimis Lutheri varietatibus, sed an in Augustana confessione probaueris & omnino an pbare volueris. Nec iam parallela tua, funesta parallela considerabimus: cum praefatione tua conferemus sponsonem: & concludemus pappos esse, quos efflans de temeritate tua, obiecasti mundo, ludificator pessimus. Id igitur Pappe, cum iureiurando deuinxisses: cum probaturum iurasses, in omnibus Lutheranum esse sanctum Patrem: quomodo iam tot verbis in praefatione toties repetis? esse consentanea multa in sancto viro sectae Lutheranae, multa Religioni catholicae: & eundem sanctum Patrem esse & Lutheranum & Catholicum? Quomodo igitur Pappe, seruaisti promissum? & quomodo in omnibus Lutheranum fuisse sanctum Augustinum commonstrasti Pappe? Aut quia id ad probandum suscipere nec potuisti, nec voluisti, quare vt ipse te per insiurandum obligaueras, non dū factus es, Pappe, Papista?

An enim is, Pappe, Lutheranus est, qui interdum cum Luthero, interdū contra eum sentit? qui de re eadem, & consentaneè cum Luthero, & contrariè scribit? qui quidē et Orthodoxus & Catholicus est? Dic Pappe, an qui talis est, in omnibus est Lutheranus? Neio iudicio certē Lutheranus est,

qui omnium opinionum tempestatibus iactatus, idem nunquam sentit. Sic enim Lutherus quotidie fecit, falsitatum omnium affectator: & ipsa mutabilitate mutabilior pestis & turba religionis.

Sed dic Pape, an is etiam tibi Lutheranus est, qui in duas dissimiles de articulis fidei sententias vacillat, & tum confirmat, tum euertit Lutheranismum? An ut talem ostenderes, Princeps sanctissimus, & Doctor Hanlinus, & Magister Zehenderus requirebant? Et an id à te expectari credebas, Pape?

Aut igitur simpliciter is Lutheranus est, qui in religione in omnibus fluctuat: & viciisti Pape, non in adiungendo tibi sancto Augustino, sed in definienda secta colluueque tua: Aut certe, tu non modo promissi fidem non seruasti, sed ne quidem ut faceres, animum vnquam attendisti tuum. Promittis enim iam nouum promissum contra promissum vetus, & contra iusurandum vetus Pape: hoc te demonstraturum quod nemo voluit: & ne quidem tu ipse promissisti Emetingæ, fluctuare sanctum Augustinum in religione, & tum Lutheranium, tum Pontificiũ esse: imò vero interdum neutrum esse, cum dubitat.

Sed contra Pape, receperas Emetingæ, in fidem, in animum, in conscientiam tuam, facturum te ut videremus quemadmodum Augustinus in omnibus & per omnia fuisset Lutheranus. Id tum isto tempore probaturum te clamitasti, iam ipse in ingressu probationis, non hoc te moliri profiteris, quod te tum facturum iuraueras, sed quasi tum nihil iurasses, ita nunc de nouo, illud tantum significare vis, quo
modo

modo sanctus vir, quem in alijs locis Catholicū & Papistam esse non negas, secum dissideat, & de re eadem, de articulo eodem fides, simul Luthero & simul Catholicis assentiatur: Papista simul, & simul Lutheranus Augustinus.

Existimate, ciues, audaciam hominis. Aut vacillauit in fide Christi sanctus Augustinus, & hoc Pappus prauidebat: Aut semper magna stabilitate docuit idem. Si vacillauit, cur Pappus, qui sciebat, clamabat se ex mille quingentis annis ex longissimo illo temporis interuallo, virum vnum propositurum ante conspectum nostrum, qui in omnibus cum Luthero consentiret? An tanto negotio conquirendus erat ex infinitis annis, & ex tam immenso temporis circulo vir vnus, non qui Lutheranus esset: sed qui cum esse videretur, tamen non esset? Et cur Pappus non antedixit, non futurum Lutheranum, quem nominaturus esset: futurum magis inconstantem opinatorem? nisi forsassis is Pappo Lutheranus est, qui quotidie mutat religionem vt fecit Lutherus.

Si verò constans in religione vir sanctus fuit, cur mentitur Pappus? cur contrarium? cur profeminatorem diuersarum opinionum fingit, fabulator turpissimus? Et si constans fuit sanctus Augustinus, cur istam constantiam sancti viri in profitenda religione Pappus non ostendit, vt debuit? cur intermisit Pappus? cur fidem Pappicam violauit? cur conscientiam Pappicam, quam imprudentia sua vulnerauit, non sanauit iterum? Papista factus ex Pappista, Pappus?

Rursus Pappo, illa: quæ mutuari Pontificios ad tutandam religionem catholicam ex sancto viro præcognocebas: aut verè cum testimonijs tuis pugnabant, & elidebāt sectam

tuam: aut non pugnabant: pugnare tantum videbantur. Sed, Pappo, si reuera disfidere sanctū virum à seipso, & tum quibusdam locis Lutheranum, tum alijs Papistam esse præsentiebas, quare in omnibus probare volebas, Lutheranum esse sanctum Patrem? quare iurabas? cur non magis, fauere & religioni nostræ & infinite dissectæ sectæ tuæ sanctum virum, & non in omnibus esse Lutheranum tum præmonebas?

Si verò in omnibus Lutherana secta constantem apud probatorem sciebas esse sanctum virum, quare Pappo, scripturam ad illius libros iudicem postulas? quare testimonia quadam credere in sancto viro, quadam reycere vis & non credere Pappo? quare scribis non profuturum nobis, tametsi probemus contrarium? Quare, non astrictus esse vis Pappo, ut contraria nostra testimonia confutes, & sanctum virum ex seipso explanes? Quare id solum incumbere tibi putas, ne vsus mala fide sis in apponendis verbis sancti Patris? Dic Pappo, an tantum verba te sine vitio adscripturum esse ex sancto Augustino, an contra iurasti probaturum quod in omnibus fuerit Lutheranus? Quid cogitas Pappo?

Deinde, si nostra testimonia, contraria tuis eiusdē sancti viri testimonijs non sunt? quare Pappo iniuriam, qua sanctum Patrem affecimus, non vindicas? cur non reprehendis? cur bonum Patrem, affectatorem sectæ vestræ tecum non concilias? cur istum sectæ tuæ honorem non habes, ut ex tota antiquitate vnus sit, qui constanter vobiscum senserit? & qui interdum discedere à vobis videatur, tamen reuera discedat nunquam? Id igitur Pappo, cur non ostendisti? cur falsitatem

falsitatem nostram non redarguisti? cur opprimi sinis patrē sanctissimum? cuius auctoritate crescere secta plurimum posset? Et cur Pappo non fecisti, ut existimationem tuam boniq; viri nomen retineres? ne falsum iurasse, ne iusurandum neglexisse dici posses, Pappo?

Magnam in te esse Pappo, inconsiderantiam & si dei contemptum oportet: si de nobis iniuriam ostendere in accommodandis sancti viri libris, & si fucum quem lectori obijcimus, detrudere de sancto Patre, & reuera totum omnibus locis Lutheranum fuisse, significare potuisti, quod non palam fecisti Pappo: & quod periclitari fidem, & cum fide proiectus maluisti iacere in sordibus periurij? Non enim iurasti Pappo, bona fide te verba quadam sancti patris citaturum: iurasti te demonstraturum quod in mille quingentis annis vir vnus, sanctus Augustinus pater in omnibus Lutheranus fuerit: non quod fuerit, non fuerit, rursus fuerit: id enim Lutheranum fortassis est: tamen non fuit ab aduersarijs quæsitum, nec à te iuratum. Itaq; si eripere nobis Augustinum, si totum ad te transferre potuisti & ad Lutheranam sectam tuam: debuisti certe Pappo ut vir honestus esses: & ut in retinenda fide constantiā ostenderes tuam.

Illud quia intermissum à te fuit Pappo: senties intus in conscientia tua, recte à nostris contra vos produci testimonia sancti Patris, & id reuera credidisse sanctū virum quod nos eū credere de libris probamus. Fateris igitur publice simul & Lutheranum fuisse & Papistā, sanctum Augustinū: nec distinguis primū Lutheranus, postea Papista, an vicissim fuerit. Itaq; simul fateris publice, nō te hoc seruaturū ad quod te iure iurans

iure iurando obstrinxeras, in omnibus Lutheranum fuisse sanctum Patrem; sed probaturum quod interdum Lutheranus fuerit: cum non inficeris fuisse locis alijs Papistam. Falsum igitur Emetinga iurasti Pape: & id iam publicè in totius mundi conspectu ipse testaris: & quia fidem promissi non seruas, nec etiam cum nostra te catholica fide coniungis; fateris rursus publicè Pape, nullam te promissi tui partem expleturum: sed contra quam iuraueras, nec probaturum de sancto viro quod Deum contestatus promiseras, nec tamen nostram secuturum esse catholicam religionem.

Nihil igitur adhuc, de eo confecisti Pape, quod facere promiseras, & ut magis te obstringeres, Deum in animam tuam inuocaueras testem.

Lutheranum proferre vnum, qui totus Lutheranus esset, debuisti ex longinqua antiquitate, ex longissimè profusa totius Ecclesia aetate, ex eo tempore quo ab Apostolis Ecclesia propagata & vsq; ad patrum nostrorum memoriam ducta fuit. Non potuisti Pape? Nominasti vnum, non Lutheranum, sed magis Papistam: vel profecto incertum & titubantem Lutheranum: de quo Lutheranus an Papiſta magis esset, ne quidem exquisito acerrimoq; iudicio perspicere cognosciq; posset. A veteri igitur promisso discessisti Pape: fidem non seruasti, sed corrupisti & peruertisti: idq; te facere per impudentissimam audaciam, nihil dissimulans in publico mundi aspectu scribis, & de iure iurando libenter te facere discessionem gloriosè contestaris. At Pape an hoc est honeste agere?

Iudicent omnes Lutherani: ipse, tu Pape, in conscientiam

entiam intuens prudentiamq³ tuam, iudica, considera quid feceris: da Deo gloriam: temeritatem deplora tuam, & nomen tuum da Christo: da fidei catholica nostræ: nec permitte, ut nos, cuiusmodi vir sis, & quid feceris, in totum mundum inclamemus.

Ista te Pappesi non mouent: considera dein. Ite quid ex ista inconsulta ratione, quam in edendis parallelis in consilium adhibuisti, consequatur: cogita si verum esset quod de sancto Patre scribis, id causam sectamq³ vestram non inuaret, perderet magis & euerteret funditus.

Primum eo ipso probas, prorsus nouam esse Lutheri fuitatem, nec antecessisse in decursu omnium seculorū quam diu Ecclesia Christi post Apostolos fuit, hominem vnum qui constanter & perfecte Lutheranus esset. Iussus enim edere nomen vnum, vnius vel Ecclesiæ, vel personæ Lutheranae, quæ ante Lutherum vsq³ ad Apostolorum ætatem retro vixisset, nominasti timide & Ecclesiam & personam Augustini: tamen de sola persona probare voluisti. Et dum annum integrum in perspicendo sancto viro posuisses, tandem clamose fateris, & fateris in mundi & omnium hominum oculis, ne illum quidem constanter esse Lutheranum. Nullus igitur, Pappesi, ab annis mille quingentis constans fuit, & Lutheri similis Lutheranus, qui omnes Lutheri inconstantias esset constanter exemplo complexus doctrinaq³ sua. Noua igitur & prorsus noua, & perfidiosè noua Lutheri doctrina est, Pappesi.

Atq³ id vnicum Parallelis infortunatis parallelis, Pappesi, tuis debemus: quod deinde tanquam à te concessum, con-

ijciemus in sectam tuam, & in secta tua seruos, & de sententia tua in clamabimus, post Apostolos nullū esse Scriptorem sanctum, qui in omnibus & semper cum Luthero consentiat: oppressam Ecclesiam quindecim seculorum tenebris, in decimo sexto primū seculo sustulisse oculos & aspexisse in ceruisia Saxonica, vt Lutherus de se gloriatur, veritatem Christitumq; primū Spiritum, cum iucundissimum quindecim seculorum somnum edormiisset, de veterno suscitātū, cum exterritus, quo loco esset, nesciret, influxisse in libidinosum, & monastica disciplina hostem & virtutum omnium inimicum & lasciuarum affectatorem Lutherum.

Nec igitur Pape tua sunt & erunt deinde ^{res} nostra: neq; tu negabis: nec negabunt alij si non Papista, sed Pappista esse volunt. Accipimus tanquam Lutheranum oraculum ex Pappico tripode enuntiatum.

Secundo scis Pape, quid Emetinga ante discessionem tuam promitteres: cum monerem per Deum, ne quid in librum referres, quod non constanter tradi à D. Augustino intus in conscientia sentires. Id quia per dexteram tuam tanquam nouo iuramento firmasti Pape, cur in parallelis mōstrosis parallelis illa perfidiosè proposuisti, quæ à sancto Patre non constanter per totum vitæ decursum & in omnibus libris tradita, vt tu publicè scribere non erubescis, sed ab ipso rursum sancto viro damnata & refutata sunt? & quorum contraria in sancto Patre testimonia reperiri minimè dubitas? An illa est constans sancti viri sententia, quæ sic relicta in libris ipsius fuit, vt Scriptura indice, sicut tu loqueris, opus sit, quæ nos doceat, quando credere, quando non credere

dere debeamus sancto viro? An fide seruasti Pappo? An constantem ex libris sancti viri eruisti sententiam? An ex omnibus libris? An conferens librum cum libro? Hæc enim sponderas: & utar ipse testimonio tuo: permittam etiam ut pappum obducas si potes.

Tertio, si vir sanctus est sanctus Augustinus, ut inuere ascriptione literæ D. ad nomen illius videris: sanctus igitur is est, qui certam religionem & certam comprehensionem de religione Christiana non habet: qui simul & sola fide, & non sola fide iustificari hominem: qui simul & purgatorium esse & non esse: qui simul Missam oblationem pro viuis & mortuis esse & non esse: qui simul inuocandos Sanctos & non inuocandos: qui simul operibus nos iustificari & non iustificari: qui simul Lutheranam sententiam Diaboli commentum esse & non esse credit.

Sanctus igitur is est qui ipse missam idololatricam Papisticam omnibus partibus confirmat, & ipse sacrum Papisticum vsq; ad extremam atatem facit, & sanctos inuocat, & inuocandos in auxilium docet, & pro mortuis non tanquam optionem, sed ad subleuandas eorum animas, & ad imminuendum cruciatum orari & sacrificari iubet, & ipse orat & sacrificat.

Sanctus igitur is est qui simul & Idololatra est, & Lutheranus simul, & qui vt olim infusi in Samariam noui ex Assyria coloni assolebant, simul Deos sibi fabricat, & nihilominus colit verū Deum, & simul Deo & Dys seruit, et timet quidem Dominum, sed tamen seruit Idolis, vt est 4. Reg. 17.

Sancti igitur Samaritani fuerunt in quorum ciuitates Apostoli à Christo ingredi primùm nõ sinebantur: & quos ipse Christus ab ouibus domus Israël abiungit & alienigenas vocat, & quorum Iudaei consuetudinem & conuictum abominabantur.

Sanctitas illa Pappi fortassis est: Christi certè non est: qui in vtrinq; partem claudicantes à semitis suis, obiurgat, & alienos & adulterinos filios & mendaces nominat, & à Spiritu sancto enomendos esse dicit: & Idololatrias ab aditu caelestis regni secludit.

An fortassis Pappè, Idololatria in sancto Augustino Idololatria non fuit? vel Idololatria sanctis viris non nocet? & cum veritate puroq; Dei cultu consistit? An putas Pappè ab vno homine posse simul & Deum purè coli & haberi alienos Deos? Sed fortassis Pappè, illa Idololatrìca inter moriendum sancto viro defluxerunt? Dic verò quando Pappè fluxionem istam contigisse indices? An cum in lecto cum extremo morbo haberet negotium, & quotidie psalmos Dauidicos pœnitentiales, auersus ab hominum conspectu, legeret, & lectum lacrymis completeret? At Pappè si tum factum est, si vsq; ad extremum spiritum se correxit, cur Possidonium qui aegrotanti & morienti affuit semper, nullo verbo meminit? cum Possidonium testetur proximo ante obitum die recensuisse libros suos omnes virum sanctum, & integro auditu atq; adpectu in oculis amicorũ placidissimè mortuum: Tum verò cur neminem de errore commonuit? aut si fecit, cur Possidonium non notauit? cur nec à Possidonio nec à reliquis Episcopis, in quorum oculis & auribus vixit & mortuus est

us est, in Ecclesia post obitum sancti viri fuit emendatū, quod corrigi vir sanctus moriens voluit?

An fortassis non citius in viam à Spiritu sancto reuocatus fuit, quam cum sensuum & loquendi vsū non habens, efflaret animam? At Pappē quantum hoc & quam absurdum est figmentum? quam inanis Pappus? Et an non pudet te & socios tuos, tam deformis inanis sumēq; cōficti mendacij? Quis enim vobis morientium hominum extremam sententiam quam nullo indicio patefecerunt, inspirauit Pappē? dic quis spiritus? quis Dæmon? quæ mors? quod somnium? Et cur de morientibus sine testimonio creditis, quod nō vultis de viuīs? de loquentibus? in ista multitudine & perspicuitate librorum? Possum & sic & in toto libro tuo meritō exclamare:

Mente cares, si res agitur tibi seria, Pappē:

Fronte cares, si nos ludere, Pappē, cupis.

Tamen repetes Pappē, non id tibi videri quod adscripsisti simul & Idololatram fuisse & Catholicum Augustinum: sed vno tempore purē de religione sensisse, alio corruptum ab Antichristi potentia interiecisse istius ætatis stipulas. Sed mentitur Pappē, quisquis dicit: nec ad te excusandum pertinet.

Primum enim quando libros omnes scripserit, quando correxerit, scimus: & ipse vir sanctus de se patefecit, quando libros istos, quorum tu plerunq; testimonia apponis, retulerit in publicum. In illis nunquam nec purgatorium, nec fidem cum charitate & spe iustificantem, nec sacrificium missæ, nec sanctorum inuocationem, nec calibatū sacerdotum, nec

rem inter nos controuersam vllā in alium sensum, quā prius à te factum esset, explicauit: nec fecit, cum pridie antequā è vita discederet, libros omnes de nouo recenseret: nec omnino significationem vllam istius instituti vsq; ad extremum vite spiritum dedit. Nunquam igitur sanctus vir, ea de quibus nos controuersamur, aliter vel credidit, vel intellexit, quā in primis libris proposuit: nunquam vno tempore sensit, quod alio non sensit. Nugæ sunt & deformitates Lutheranorum, nata in vertigine Lutheri, & fatuitate discipulorum nutrita. Edicant, si possunt, in quo libro, quæ inter nos posita in disquisitione sunt, mutauerit sanctus vir? An in primis? medijs? vltimis? An in morbo extremo? An in auribus amicorum? An in ipsa mortis occupatione, cum anima laxata de corpore in via ad cælum esset. O Lutheranam fabulam.

Deinde tamen si quando se vir sanctus correxisset, monstrari posset: tamen Pappæ in rem tuam non conueniret. Tis enim non ex diuersis, sed iisdem libris contraria de sancto viro nominas, quæ & pro purgatorio & contra purgatorium scripserit: & in cæteris controuersis vteris illis ipsis libris, in quibus meministi inscripta nostra contra vos esse testimonia. Quia verò in vno & eodem libro sine dubio se non correxit, simul igitur in vnius libri descriptione, secundum te, & Idololatra fuit sanctus vir & Christianus: & quia nunquam sententiam retractauit, mortuus est in Idololatria: & in Idololatria in cælum profectus est, pater ille quem Lutherus purissimum, & tu sanctum recte nominas.

Nec enim arbitror te existimare, quod errerem ipse suum non animaduertit, & quid idololatricum esset, non perspexerit.

perspexerit. In pappum disfluat Pappè, quicquid dices. Non erat tam hebes sanctus vir, vt quid Idololatria esset non teneret. Istam asininam hebetudinem relinque Luthero tuo, nec affinge viris sanctis, Pappè: nec si facies, consequeris quod speras. Idololatria enim siue studiosè siue imprudenter commissa, cultorem semper suum in ardens igne & sulfure stagnum & in mortem secundam proyiciet: nec saluari potest sanctus vir, nec sanctus vir fuit Augustinus, si idololatra fuit.

Postea si in diuersis libris diuersa scripsit sanctus pater Augustinus: quia quando singulos libros mandauerit literis, ex ipso sancto Augustino constat, edisserat Pappus an adolescens, an vir, an senex contra Ecclesiam nostram senserit. Sed quicquid Pappè responderis, conuincam & iuuenem et virum & senem in primis, medijs et extremis libris, credidisse sanctum virum omnia, quæ contra vos credimus. Nisi fortassis, Pappè, dicere audacia tuæ collibeat, primum quædam arrisisse sancto viro: deinde cum iudicium corroborasset, rursus displicuisse: tandem iterum placuisse seni: vel vt Lutherus veterator fecit, sic fecisse sanctum virum, vt sententias hodiè poneret: cras tolleret: iterum laudaret: rursus damnaret. De eo igitur te, Pappè, liberè sinemus eloqui quid iudices: nec sollicitus eris de responso. Tamen iam aliquid præstitisses Pappè, si quo tempore sanctus pater fidem nostram sustulisset, et an in ea sententia deinde vsq; ad discessum è vita perstitisset, significasses, et an primum contra nos, deinde p nobis stetit pater sanctus: Item an vestra contraria priora et præstabiliora sint nostris contrarijs: et quæ omnino sententiæ fuisset

fuiſſet morientis ſancti viri. Sed quid faceres, miſer Pape, qui non ex diuerſis, ſed iſdem libris ſanctum Patrem tanquam inconstantem, & eorum quæ ipſe ſcriberet, nec memoriam, nec intelligentem virum, audes, degener filius patrem, vir vanus hominem grauiſſimum, hæreticus principem Eccleſiæ, cuius laus conſtantia, per mille ducetos annos in Eccleſia, & in omnium bonorum animis floruit, conſputare maledicentia tua & inſimulare, quod rem vnã in vnus libri, & vnus penè capituli cõtextu, & tanquam in vna ſpiratione aſſeueranter confirmauerit, & rursus vel dubiam fecerit, vel irritam.

Sed pappi tui ſunt, Pape, inanes pappi, & impudentiſſima falſitas eſt Pape, quam in ſanctum Patrem inſectis: contraria nunquam ſcripſit: nunquam ſe correxit: nihil vnquam mutauit in illis de quibus nos dimicamus: nullam contrariam vocẽ emiſit: diſſimilimus eſt mutabiliſſimi Lutheri cõſtantiſſimus Auguſtinus. Dic vnum Pape, in quo ſecum pugnet vir ſanctus: contende neruos omnes tuos: ede ſpecimẽ nobis indiſtria tua: eloquere: quid cunctaris Pape? Scripſit multa ſanctus pater: quæ in ſpeciem externam illis, qui vel imbecillitate ingenij, vel corruptione iudicij, vel malitia totum textum legere, & librum cum libro conferre non poſſunt, diſcrepare primo cõſpectu videntur: vt illud tuum fuit, concupiſcentiam peccatum eſſe & non eſſe: Tamen cum introſpexiſti ſancti Patris libros, negaſti ipſe ſubefſe contrarietatem: affirmãſti in ſancto viro, & in eius textu ſolui ſtatim dubitationem, & fieri, vt quæ diſſidere exiſtimabantur, reuera non pugnent.

Si in

Sic in vniuersum nihil est in sancto viro, in patre sancto, quod non cum omnibus patris sancti libris consentiat. Cedam tota causa, si ostenderis de nostris controuersis sic traditam sententiam vnam in sancto patre, vt reuera cum alijs testimonijs pugnet. Uiceris Pappo, si vno exemplo planum feceris; sed Pappo, non illa disiuncta vel contraria sunt, quæ tu, & quæ ceteri plebei & inconsiderati sancti patris lectores ex medio orationis curriculo decerpta, & tanquam auulsa de complexu sermonis, non rationis momentis, sed libidine vestra & externo verborum sono perpenditis. Vestra illa sunt non sancti viri pugna, profectæ ex hebetudine malitiæ, vestra. Consentaneæ de sacrificio Missæ, de purgatorio, de non sola fide iustificatæ, de sanctorum inuocatione, de vita monastica, de calibatu, de virginitate, & de alijs nostris docuit vir sanctus omnia: contrarie nihil: & sic semper sententiæ fauit nostræ, vt aliquid vnquam ne quidem in mentem contravenire sibi pateretur. Nec suam, sed totius Ecclesiæ sententiæ de qua dubitare non potuit, retulit in libros: nec vel discedere, vel dubitare de eo voluit, quod Ecclesiæ catholica consentienter tradidit, acceptum à maioribus & ad se aetatemque suam propagatum. Iniuriam igitur facis sanctissimo patri, & tantam iniuriam, vt sola satis ad ostendendum esset, & ad ingulandam falsitatem tenebricosi erroris vestri. Iniuriam Ecclesiæ facis, in qua sanctus pater, se, pastus eius lacte, quam diu vixit, sustinuit. Sed hæret in te & in monstroso patre tuo Lutherò inconstantiæ macula: non conuenit in virum sanctum. Sanctus, constans & consentiens secum Papiста fuit Augustinus: Lutheranus nunquam fuit: nec priorem nec

58 EPIST. POSTER. D. PISTORII
posteriorem sententiam contra nos mutauit. Pergamus
Pappe.

Quartò, Pappe, clamas aperte in præfatione, & Eme-
tingæ propositum esse fingis: nouum esse totum nostræ do-
ctrinæ genus: sic vt ex Pontificiis scriptoribus quando in Ec-
clesiam importari cæperit, liquidò constet & ignota fuisse
purioribus Ecclesiæ noui Testamenti seculis, quæ contra nos
disceptamus, merita operum, confessionem auricularem, satis-
factionē impositam à Sacerdote, sacrificium propitiatorium
Missæ, purgatorium, ordines Monasticos, Sacramentorum
numerum, primatum Romani Papæ, & sexcenta alia.

Id igitur quanquam propemodum alienum ab hoc loco
& coniunctum cum mendacijs^q tuis, tamē Pappe, ad incon-
stantiam tuam magis perspiciendam & ad coarguendum ex
sancto viro mendacium statim prosequemur.

Et primūm Pappe percontari ex te liber, verum esse putes
an falsum quod scribis. Si enim falsum esse cognoscis, cur Pap-
pe tanto clamore? cur tot verbis inculcas mendacium? &
mendacium, cuius vanitatem ipse perspexisti?

Sin autem pro vero intus in animo, & in credulitate tua
habes, Pappe, cur contra conscientiam, contra fidem, contra
sensum tuum, Pappe decem vix interpositis lineis fateris a-
perte, esse in sancto Viro multa Confessioni & Lutheranismò
contraria: & consentanea Papistis?

Aut hîc, aut illîc falsum publicè dicis Pappe. Si noua
Doctrina nostra est, quomodo defensa fuit à Sancto Augu-
stino? qui vixit ante annos mille ducentos? Si enim contraria
Augustanæ confessioni docuit, & patrociniatus causæ Do-
ctrinæq^z

Erinæq, nostra S. Pater fuit, cur fingis Pappæ noua esse quæ docemus? An nouum est quod ante annos mille ducentos publicè traditum à sanctis Patribus & susceptum fide Ecclesia fuit?

Rursus cur nostra fingis ignota esse purioribus Ecclesie seculis? An purius S. Augustini seculum, & an purus Doctor sanctus Augustinus non fuit? Atqui si negabis, retundet impudentiam tuam liber Concordia, qui purum Doctorem nominat: refutabit te sancti nomen, quod ex calamo tuo ad istius viri appellationem in præfatione temerè fortassis & inconsideratè tamen septies affluxit.

Sed iterum Pappæ, si purus sanctus Augustinus non fuit, significa, quæso, Pappæ quis fuerit purior? & an possit ullus per mille quingentorum annorum intercapedinem esse purus, si purus ille non fuit? Et deinde responde si sunt alij Patres puriores, & secula puriora, cur tu toties vellicatus, cum purum Doctorem & purum seculum nominare deberes, nullum alium Doctorem quam sanctum Augustinum, & nullum quam illius seculum, proposuisti, post tot tamq, studiosè quasi-terguersationes? Cur Pappæ quanquam quarto die Iunij ante meridiem, & ad nominandum Virum vnum qui cum Lutheri sententia per omnia cõsentiret, deliberandi spacium peteres, & postridie ad conuentum paratiorem venturum sponderes, tamen quinto toto Iunij die, ante & post prandium sic os clausisti, vt nullum responsum ad id præstandum, quod pridie receperas, extorqueri tibi patereris? Et tandem sexto die post benè longam considerationem ex omnibus delegisti, tum personam, tum vniuersum seculum sancti

Augustini? Si purus, Pape, Augustinus non est, cur cum purus nominandus erat, nominasti sanctum Augustinum patrem? cur non alium puriorem Pape? Si purus non erat sanctus pater, cur pro puro & pro Lutherano, post bidui meditationem, postquam ex fratribus tuis consilium ceperas, postquam omnes latebras excusseras prudentia tua, nuncupati sanctum Augustinum, & sancti Augustini totam aetatem? cur non aliam aetatem? cur non alium patrem? Dic Pape: & nōina adhuc aliū. Sed tū quid Lutherō antesignano respondebis erroris vestri, qui ad sanctū virum primas semper puritatis præ reliquis detulit? Si verò purus pater sanctus Augustinus, & purissimus omnium fuit, cur nostram doctrinam, inscriptam in sancto Augustino mentiris ignotam esse purioribus Ecclesie Christianæ seculis?

An fortassis nullum purum post Apostolos seculum fuit? eòq; tu secula non simpliciter pura, sed tantum puriora nominas? quasi non omnino ab errore libera: tamen magis pura quàm reliqua extrema. Adhuc igitur Pape, verum est, cum Apostolis è mundo sublatam puritatem, non prius in conspectum hominum reuertisse, quàm cum Lutherus Spiritum sanctum obbiberet in ceruisia Saxonica? Nulla igitur omnino Ecclesia publica pura fuit ab annis mille quingentis mortuo sancto Ioanne Euangelista, qui post omnes Apostolos postremus discessit è mundo? Et eousq; mundare Ecclesiam Spiritus sanctus non potuit, donec tandem Lutherus post decem vel duodecim annorum vertigines, circumuolutus per omnes opinionum dissimilitudines, semel vno aspectu absterfam ab omnibus tenebris religionem in clarissima luce reponeret?

neret? O Pappicam religionem: nullā fuisse per secula longis-
sima quindecim, puram Ecclesiam: non sanctorum Marty-
rum, qui vitam omnes in pura Christi fide profuderunt: non
sanctorum Patrum: nullam prorsus. Increpet te Deus, Pap-
pe, si ista serio dices.

Tamen impura omnia secula fuerint: In idem igitur
res tota recidit, & rursus inter illa impura: vel erat aliquod
purius sancti Augustini seculo: vel nullum erat purius. Aut
igitur omnia rursus aequaliter impura: aut vnum purius
altero. Si purius vllum erat Pappe, cur, vt diximus, ex im-
puriori arripuisti Scriptorem impuriorem? si illud erat purif-
simum, in quo sanctus pater vixit, quomodo ignotum fuit pu-
rioribus seculis, & quomodo nouum est doctrinae nostrae cor-
pus, quod non negas creditum esse in isto puriori seculo, & ab
isto puriori Patre?

Iterum, Pappe, si purior sanctus Pater fuit, & purior
illius aetas & Ecclesia: quomodo concedis fuisse Papistam
sanctum virum, & Ecclesiam illius Papisticam? quomodo
ille purior est, nos impuriore sumus? qui aequè Sanctorum
inuocationem, sacrificium Missae, purgatorium, operum
iustificationem, ieiunium, calibatam sacerdotum, virgini-
tatis praeconiugio praestantiam, & sexcenta alia simul cre-
dimus? qui eandem & prorsus eandem de articulis omnibus
fidei intelligentiam animo comprehendimus & confessionem
ore testamur? Verte te, Pappe, & inflecte in tot gyros, in
quot mutabilitates Lutherus primo doctrinae suae decennio
Euangelium quintum suum intorsit, tamen non euades. Ipse ti-
bi iugum ulcines, & tuo testimonio probabis nouam religio-

nem nostram non esse: nec ignotam purioribus seculis.

Præterea Pappæ, quia paucis interiectis lineis testaris ipse, in conformi & publico omnium temporum consensu tanquã in pulchra Helena exultare gloriose immoderateq; iactari nostros: cur homo inuerecundus, & immemor rerum omnium nouitatem nobis doctrinæ, paulo antetam leuiter exprobras? SI OMNIUM TEMPORUM requirimus conformem & publicum consensum: dic omnis ruboris oblite Pappæ, quomodo nouum est genus doctrinæ nostræ? Et si nouum est, cur contra vestram nouitatem nos tantopere pro Ecclesiæ antiquitate pugnare scribis Pappæ? Cur teipsum refutas? An omnium temporum publicus & conformis consensus noua & nuper nata, & Lutheranismi similis est doctrina, Pappæ?

Adhæc Pappæ cur fingis origines eorum, pro quibus contra vos pugnamus, posse ex ipsis Pontificiis Scriptoribus ostendi? cur fingis Pappæ contra teipsum? Isti enim Pontificij Scriptores vel antecesserunt, vel secuti atatem sancti viri sunt, vel cum eo vixerunt: aut fortassis ipse sanctus Pater scriptor Pontificius fuit. Si ante Augustinum demonstrari initium doctrinæ nostræ potest, cur nouam esse calumniaris Pappæ? & quomodo non erit antiquissima? si post sanctum virum in lucem Ecclesiæ illa eruperunt, quæ vos auersamini, & à nobis traduntur, quo pudore Pappæ, in ipso S. Patre existare cõtraria vestra & similia nostræ fidei testimonia scribis? si post Augustinũ nata religio nostra fuit, quomodo Pappæ, quod post Augustinũ excogitatũ fuit: in S. viri libris est? posterius in priore? & quomodo fuit antequã nasceretur?.

Sed

Sed si sub memoriam S. Patris Augustini credebatur in Ecclesia, quod nos credimus, quomodo rursus nouum erit doctrina nostra totum genus? Et si Pontificius scriptor Augustinus fuit, cur haberi pro Lutherano, Pape, Emetinga in auribus sanctissimi Principis sub solenni iureiurando, contestatus Deum voluisti? An parum tibi erat despicatui habere Deū & Mundum?

Fortassis Pape negabis, esse in sancti viri relictis libris inscriptum Doctrinam Fidemq; nostram. Atqui Pape insimula te ipsum mendaciy si negabis. Scribis enim sine dissimulatione, futurum vt ex D. Augustino contraria interdum testimonia proferantur. Sciebas igitur proferri posse: & Pontificios consuenisse pro se talia quaedam allegare, & Doctorem Haenlinum alia contraria producturum eiusdem D. Augustini testimonia. De eo iam antea differuimus. Tamen addamus aliquid. Aut igitur primum Pape, de omnibus, quæ inter nos controuersa plenissimaq; dissensionis sunt: aut tantum de quibusdam concedis sentire nobiscum sanctum Patrem. Atqui Pape quæ potes de quibusdam, & nõ de omnibus? cum nos de meritis Operum, de Confessione auriculari, Satisfactione, septem Sacramentis, Purgatorio, Missa, ordine Monastico, primatu Papæ, & sexcentis aliis semper testimonia apponamus, ex sancto viro, & de re nulla primaria vobiscū controuersetur, quam non stabilire S. Patris testimoniis, & sic docere cogitemus, vt si à nobis S. Pater dissentiret, si id quod docemus vna voce sua damnet, cōtinuò in iure simus futuri vestro. Ego Pape solus tecū si iubes coram senatu totaq; ciuium tuorum multitudine

vel

vel etiam scriptis sic agam: vt si in articulis fidei, si in illis quæ tu adscripsisti, si in partibus essentialibus fidei, de sancti Augustini libris sine sancti patris iniuria, & sine vitio verbum vnum recitabis, quod me sententiamq; meam confodiat, statim corde & ore sim sententiam sectamq; tuam secuturus: quod ne dubites iurabo: & quod iuro, præstabo factò: non deficiam à iureiurando vt tu iam fecisti.

Non igitur in quibusdam permittere Pappæ sanctum virum nobis debes: debes in omnibus fidei partibus, quæ temeritate vestra inter Catholicos & hæreticos controuersa facta sunt: & confiteri debes Pappæ, in religione nostra nouum nihil esse: essentialia omnia & cõtrouersa omnia & sub Augustino, & ante Augustinum planè isto modo sicut nos credimus, floruisse semper in fide catholice totius Ecclesie, & te turpissimè falsum dixisse contra perspicuitatem veritatis, contra centuriatores tuos, contra teipsum: cum nouum doctrina nostra corpus esse scriberes: & tamen simul in Augustino velles consignatum in libris, & ad nostram memoriam relictum esse quod credimus. Nisi fortasse nouum vos Lutherani nominatis, quod vobis ignotum & à sensu vestro remotum est: sic vero & Christus saluator, & tota veritas, & Scriptura intelligentia, & perpetuitas Ecclesie & regnum cælorum noua vobis erunt: Eorum enim nihil intelligitis, imposito super cor vestrum, texto ex malitia & temeritate tegumento crassissimo.

Verum satis fuse & factum tuum, & facti consecraria & turpitudinem tuam accusauimus: & innocentiam defendimus sancti viri, & repulimus deformè iniuriam, quam
tu in

ru in illius sanctimoniam infigere, & per eius latus totam Ecclesiam Christi ipsamq; S. Spiritum confodere cupiebas.

Reuocemus igitur nos ad pactum tuum, & deliberemus quid edendis parallelis effeceris. Probare Emetinga constitueras, Lutheranium in omnibus fuisse S. Patrem, & eò ad magis stringendā fidem iussurandum iuraueras sanctissimum. Cum omnes in promisso quod Deo teste religiose feceras, constantiam expectarent, ipse Pappo de conseruatione iurissurandi desperans, tanquam si aperte violaturum te fidem, ad quam deunctus eras diceres in primo, libri ingressu, & in præfatione vociferaris, declaraturum te non quod in omnibus: sed tantum quod interdum, & quibusdam in locis Lutheranus & in cæteris Papista S. Vir fuisset, id est, vt interpretari debemus, non seruaturū te quod seruaturum dixeras. Id quàm tibi nominiq; tuo honorificum sit, perpende Pappo.

Nec tamen probare de toto Lutheranismò conaris: vix tantū de Augustana confessione: & tertio vt te adhuc magis cōmacules, mentiris Pappo: Nec enim propter acerbitatē causæ possum dicere mode eius & ignoscere debes Pappo: tamen falsum dicis & dicis cum atrocissima iniuria sanctissimi viri contra sensum & contra conscientiam tuā, scire te, quod, in S. Viro is qua proposuisti, etiā in vno atq; eodem libro multa sint contraria: nec tamen discriminaſti de quibus contrariis intelligeres: an quæ verè essent: an quæ esse tibi viderentur.

Id igitur & tu Pappo considera, & reputent alij secum Lutheranæ Reip. ciues, quid feceris: quomodo cum Lutheranium in omnibus fuisse S. Patrem commonſtrandum esset: ipse te facere posse neges: & neges publicè: probes magis, non

semper, nec cōstanter, nec omnibus libris fuisse Luther anum
 S. Augustinum: nec tamen adscibis quod debuisses, qua
 tate Lutheranus: extrema an prima, an media fuerit, & in
 qua sententia oppetiuerit sanctissimus Pater mortem. Itaq;
 Pape, triumphum istum consecutus es, vt nemo sit, qui non
 intelligat te fidem tuam iuramento constrictā non modo non
 seruasse, sed ne cogitasse quidem vnquam vt seruares, & eò-
 usq; processisse, vt magno cum dedecore & admodum inuere-
 cundē, tanquā si ad gloriam tuam attineret, publicè sis incon-
 stantiā illam confessus: tamen vt interim, quod alterū iurisiu-
 randi tui membrū erat, ad nos Papiſtas Catholicamq; fidem
 non trāsires, id est, vt prorsus nihil eorum, quæ iurasses, serua-
 res, & non seruaturum diceres: quod malui tuo & tuorum
 iudicio ad considerandum relinquere, quam exaggerare ver-
 bis: cum & vicem tuam vehementer doleam, & si ex Luth-
 rana te incuria & hebetudine ad sanandas aliquando labe-
 conscientia suscitabis, sperem futurum vt Catholicus factus
 miseriam ipse tuam lugeas & obiurges. Quod nisi considerem
 quid me facturum putas Pape? postquam spem omnem de
 seruandis quoquo modo pactis abiciens, idq; publicè professus,
 tamen ad fidem nostrā non accedis: & religionē iurisiurandi
 non respectas: laboras magis, vt peccatū accumules: & sanctis-
 simū Patrem inconstantem opinatōrē & idololatram S. vi-
 rum fuisse: tum simul Lutheranā esse nouā prorsus Ecclesiam,
 dissimile omnibus antegressis Ecclesiis: & cōtinuò te refutans,
 doctrinam nostram & antiquam & nouam esse confirmas.

Id igitur de parallelis tuis, infinite abiunctis parallelis
 tertio loco demonstraui clarissimè.

In quarto capite quod in parallelis reprehendimus, quo. CAP. IIII.
 ries Pape verberandus flagellis esses? quod historiam Emetin-
 gani colloquij contra protocollifidem, contra eorum testatio-
 nem qui interfuerunt, contra conscientiam tuam apertis fal-
 sitatibus aspersisti, & res quæ vel nunq̄ oculis vel auribus sus-
 ceptæ sunt, tanquam si reuera accidissent, sic commemorasti.

Sed Pape non omnes hic excutiemus falsitates tuas: A-
 gemus solum de historicis quæ ad rem gestam in colloquio per-
 tinent. Theologicas & dialecticas reijciemus in vltimum ca-
 put & in calcem libri.

Principio, Pape, falsum est, à viris Catholicis aduersa-
 riis tuis requisitū fuisse vt Doctorem vnū consentientem cum I. Falsitas hi-
storica Pap-
pi.
 Augustana Confessionis articulis proferres. Id Pape si de
 protocollo probabis, magnum te virum esse sinemus. Congru-
 entem cum Luthero & cum Lutheranismō vniuerso & o-
 mnibus huius varietatibus Princeps sanctiss. iussit, & petie-
 rūt cæteri vt retrò ex tota vetustate, & ex longissima onium
 post Apostolos seculorū memoria nominares virum vnū vel
 Ecclesiam vnā. Tu vero vt fucum lectori obijcias: tanquam
 si in inuolucro Augustana confessionis totus inclusus Luth-
 eranismus esset, sic inter res diuersas, & inter totū & partem
 non distinguis, & affirmas accidisse, quod reuera non accidit.

De Christi & S. Pauli testimoniis & loco Egesippi, &
 fundamento perpetuo relicto in literis sacris obijciemus hic ni-
 hil: differemus in caput quintum. tantum quod monere so-
 luimus, in protocollo sic non esse, nec tum copiosè inscripta, ve
 tu narras. Nam scriptura quidem breuissimam proto collum
 mentionem facit. De loco vero Egesippi obiter innu- it, fuisse

nominatum à te Eusebium, qui Apostolorum aetate tradidit puram fuisse Ecclesiam, repressis adhuc hæreticis: deinde fortassis magis atq; magis vsq; ad Antichristi partem sustulisse caput. Sed vberiore istam amplificationem iactationis tuæ populari vel obliuioni assignabimus: & in extremo capite, quanti morrenti sit, persequemur.

II. Falstas
historica &
Theologica
Pappi, mater
sexcentarum
falstatum.

*Secundo falsissimum est Pappæ, & falso falsius, & egregie
um contra veritatem ductum parallelum: præmonuisse
te vnquam, si dirigenda Catholica fides ad acerrimam
esset antiquitatis normam, actum iri pessimè
nobiscum. Esse enim nostra omnia & quidem ea,
quæ Lutherani auersantur, ita noua vt initia ostendi
ex ipsis Pontificiis scriptoribus, quando nasci
cœperint, & simul cōfutari ex sacris literis possint.
Nouum esse totū doctrinæ Catholicæ nostræ genus,
scripturæ & veterum seculorum patribus purioribus
ignotum: vt merita Operum sunt, & Confessio
auricularis, & Satisfactio imposita à Sacerdote,
& propitiatorium Missæ sacrificium, & Sacramenta
quinq; præter Baptismum & Cœnam, item Purgatorium,
& Monasticus ordo, & primatus Papæ & sexcenta alia.*

*Hic Pappæ, quot verba posuisti, tot scripsisti falstates: nec
semel tantum sed bis & duobus modis sunt falsa omnia: pri-
mū Theologicè & per se: deinde quia in colloquio publicè ob-
iecti, & fuisse fingis, cum de iis in protocollo, in quo notati sermo-
nes tu. sunt, verbum exstet prorsus nullum.*

D. igitur Pappæ quando dixeris? quo die? qua hora?

clama

etiam an publicè: senseris an dixeris? secundum quietem an vigilans? Et tamen si, Pappè, vel intus vel foris vel animo comprehendisses vel esses verbis elocutus, quod non factum est: tamen Pappè, essent impudentissima sexcenta Lutherana mendacia. Nostra omnia, de quibus vobiscum litigamus, antiquissima sunt: & tanto veriora quò antiquiora vestris, & ab Apostolis vno perpetuo itinere per atates omnes progressu ad memoriam nostram, & consignata in literis sacris, in scriptis ss. Patrum, in sanguine Martyrum, in perpetua possessione Ecclesiæ, in pulcherrima omnium temporum consensione: vtu ipse contra te Pappè concedis, & antiquitatis studium in nobis reprehendis. Sed illud vberimè refutatum in capite iam tertio fuit: nec plus hìc adscribam, quam primum aperte falsum esse mendacium, tamen si Emetinga dixisses: secundo falsum esse, quod memoriam istius mendacij. Emetingæ attingeris verbo vno. Duplex est falsitas Pappè: & quia nouas sexcentas doctrinas apud nos esse scribis, amplificas ipse falsitates in bis sexcentas falsitates alias.

Tertio falsum est, non habuisse aduersarios quod contra te proponerent. Miramur Pappè, an reliquum vllum sensum & pudorè vllum habeas. An nihil habuit Princeps sanctissimus, cum vel os tuum sic constringeret, vt sæpè obmutesceres, vel in tam absurdos te ex ipso Luthero, ex concessis tuis contruderet angiportus: vt ipse quid commodè diceret, & quomodo disputationem sustineres, non reperires, & de vno absurdo in aliud prolapsus, tandè te ipsum miserrimè circumplicares, primumq; deliberandi spacium in alterum diem: deinde in tertium mensem peteres. De Domino Zehendero nihil di-

III. Falsitas historica Pappi.

cam, qui vix mensis vnus Neophytus, & adhuc Catechumenus Catholicus, senilem tuam triginta annorū Lutheranam absurdam literaturam in sumum disiecit, & quid Deus pro populo suo possit, quasi nouus Dauid contra immanē Goliath Philistaeum, exemplo suo comprobauit: cum tu alioquin circumfluens verbis, in omnes te partes circumuolueres, & Ecclesiam permitteres regi à Spiritu sancto: iam nō regi: postea eundem hominem simul à Spiritu sancto in quibusdā regi: in aliis non regi: & regi qdem in illis, in quibus recte sentit: non regi in aliis in quibus errat. Deinde Ecclesiā errare in partibus, & quia partes errant, errare totam. Præterea Ecclesiam errare & non errare, sed tantū obscurius intelligere: item fuisse multos contra Papam confessores, Lutheri similes: tamē ne vnum quidem sine deliberatione posse nominari: similiter Ecclesiam oppressam tyrannide non confiteri libere fidem. Sed quid ista commemoro? cōscientiam interroga tuam: quæ ex omnibus Lutheranis qui interfuerunt, quæ ex fœderatis tuis Ecclesiarū non missis ministris, quid dixeris, quid feceris, quā absurde, quam indignè autoritate tua, lege protocollum, Pape: reuocata te in memoriam, recollige pudorē: cogita quam benè delusus, quam ignominiosè discesseris: vt sine dubio nunquam te Emetingam & nunquam Schmidlinum fabrum multarum vanitatum Badenam venisse adhuc velles: & tum responde Pape, vel nos fortassis edendo protocollo te anteuertemus: vt falsitates tuæ nobis tacentibus, descripto tantum legantur.

Et Pape si aduersarios tuos sic fregisti, si tacitum de illis egisti Emetinga triumphum, quantum verbis iam fuisse simulas, cur ita subito defluxit tibi fiducia victoriæ: vt mecum co-

ram sanctissimo Principe congruere, statim post extremam sessionem ab intercessore Uarenbulero, Principis consiliario & legato vehementer rogatus, non velles, cum tamen in cursu medio colloquij, Principi si prior disceptatio commode succederet, de eo spem fecisses? Itaq; si victor ex primo colloquio abscesisti: cur contra promissum, non venisti mecum ad vnius hora colloquationem? quid adeo statim alacritatem inuertere potuit tuam, ut vesperi in caena, in qua nobiscum praeter sanctissimum Principem multi Lutherani testes accubuerunt, exprimi verbum vnum de astrictis faucibus non sineres, cum Dn. Doctor Haenlinus & ego, ille confidens ad latus tuum, ego penè oppositus in mensa, & Lutherum & Lutheri fatuitates vnus defenderet, alter euertaret? cum totam istam disceptationem ad te euocandum comparatã esse sentiret? cum Principis minister non ita sapiens circumgressus fabulã, te à mœnore ad hilaritatem auocaret? cum omnium oculi in te haberent, & pro Lutheri patrocinio expectarent vocem vnã? syllabam vnã? Tum igitur cur nouus victor, contra perculsos & mutos deuictos Papiſtas, oblitus laudis victoriaq; tuæ, non os semel aperuisti? cum & Lutherum vexari & te ludi, & tu scires & sentirent atq; riderent omnes.

Reministi ipse Pappæ: si negabis, testimonium contra te persona viginti dicent. Quid igitur in mentem venit Pappæ, ut tam perspicuam falsitatem in publicum aspectum referres?

Quarto Pappæ falsum est, cum aduersarij tui consensum omnium temporum ingeminarēt, voluisse te exemplo S. Augustini rem clariorē facere. Non cum de omnium aetatum cōsensu ferueret disputatio: sed cum

sapiſſimo,

IIII. Falsitas historica: Pappi.

72 EPIST. POSTER. D. PISTORII
lapidime iussus & tanquam incussis flagellis coactus esses, v-
num nominare per mille quingentos annos Lutheranium in
Ecclesia per omnes orbis provincias decursu: non statim nomi-
nasti sed sessione tertia, quarto die Iunij pmisisti tantū, cir-
cumspecturū te interim de responso & postridie ad pximum
conuentum venturum paratorem. Tamen toto quinto die
Iunij in vtroq; congressu tacuisti, tāquam piscis: & sexto pri-
mum die lacepsitus iterum de nouo, S. Augustinum protu-
listi, & totam illius atatem. Non igitur voluisti quasi respon-
dens, ad omnium temporū consensum: asseclam religionis tuæ
producere S. Augustinum, sed inuitus & coactus postquam
insidiosè de die in diem distulisses, tandem non S. Augusti-
num solum: sed & illum & omnes istius seculi Doctores pro-
posuisti vt subscriptores Augustanae confessionis.

V. Historica
falsitas Pap-
pi.

Illā enim quinta falsitas tua est, quod Augustini exem-
plo testari sententiam volueris tuam. Vti voluisti Pape, o-
mnium Doctorum qui cum Augustino vixerunt, & simul
Augustini testimonio: vt de protocollo sub initium libri re-
citari: nec negabis Pape, contra protocolli literam.

VI. Histori-
ca falsitas
Pappi.

Sexto, Pape, verū non est, quod statim admonueris, non
esse tibi ignotum quod suas opiniones Pontificij ex eodem Au-
gustino defendant, & fecerit magno volumine R. P. Hiero-
nymus Torrensis. De isto P. Torrensi, Pape, verbū tum nul-
lum edidisti, nec exstat in protocollo: sed post vtrāq; sponsio-
nē, cum de confessu surrexissent omnes, cum D. Doctor Han-
linus sollicitaret, vt statim quod dixisti ostenderetur: tum de-
mum aiunt obiectum fuisse istum Doctorem Torrensem, non
quod crassum volumen in lucē emisisset: sed quod D. Doctor

Han-

Atenlinus adiutus libro Torrensus merito paratior esset quam tu, qui tali subsidio careres. Quod verò monueris, quomodo scires defendi à nobis ex S. viro fidem nostram: & quod perspicuè adieceris, futurū, vt contraria testimonia proferantur: dissentiit protocollum, & negant qui interfuerunt. Verba protocollu istiusmodi sunt. Tametsi vero post probationē meam ex illis iisdem patribus fortassis (schon) probaretur, docuisse simul contrarium, tum primum noua nasceretur questio, vtrum sententiā ipsorum sequendam iudicarem. Non igitur monuisti te scire: nec perspicuè adiecisti futurum: sed timide & de scientia diffidens tua, subdubitasti & proposuisti conditionem (si contraria proferrentur) nihil dixisti affirmatè: nihil perspicuè: nihil sine dubitatione.

Septimò, quo rubore dices, Pappè, visam tibi statim fuisse iniquam D. Doctoris stipulationem? an quia p̄stari non posse prae cognoscebas? Tum vero cur fuisti stipulatus rē iniquam, vir & imprudens & hostis aequitatis? At quia contraria sciebas esse in Augustino? at quomodo Pappè, intelligebas esse cōtraria? an verè, an in speciem? an in prima, an in extrema S. viri aetate? De illis vero Pappè, cur verbum nullum adiunxisti? cur monuisti prorsus nihil? cur ne dubitasti quidē vt feceras prius? dic tamē quomodo iniqua fuit idcirco stipulatio, quod scires reperiri quaedā in Augustino, quae Pontificij pro se allegant? At quomodo allegabant Pontificij, Pappè? an in ep̄tè? & tum quomodo iniusta fuit stipulatio? an ap̄tè? igitur Pappè cur non aperte tum enuntiasti? cur adhuc dijsimulas. Sed Pappè vel posse seruari pactū ante sentiebas: & stipulatio

VII. Histo-
rica falsitas
Pappi.

74. EPIST. POSTER. D. PISTORII
iniusta esse non potuit: vel non posse, precipuas animo: & tunc
cur iurasti, ad v^orat^one? cur in pactionem iniquam consensisti? cur
quid intus sentires, non patefecisti? cur illusisti Principi san-
ctissimo, in ista tuorum. & nostrorum omnium tanta tamq³
grauiter concitata expectatione? Quid iudicas Pappe? Vell
falsum dicis, quod iniquam esse stipulationem praedicaue-
ris, vel imprudens & ineptus vir es, & alienus ab aequitate
quod pactionem sub iure iurando subires, quam expediri vell
omnino non posse, vel ita non posse sicut iuraueras, intellige-
bas antequam iurares. Delige utrum placet, Pappe.

IIIX. Aper-
tissima falsi-
tas. Pappi.

Octauo falsissimū est Pappe, quod post D. Doctoris Hen-
lini stipulationem te sponondisse scribis: nisi id quod in te
receperas, de confessionis Augustanae articulis ex-
ipso D. Augustino comprobandis re ipsa praesta-
res, futurū te Pontificium. Sic Pappe in extrema spon-
sione, quae stipulationi adiuncta fuit, nunquam dixisti: pro-
misisti sub fide dextera coram Deo & Mundo, vt verba tua
sunt; nisi cōmonstrares S. Augustinum per omnia
fuisse LVTHERANVM, futurum te & māsurum
Papistam. Ibi de Augustana confessione intercurrit vox:
nulla neq³ D. Doctor Henlinus eā nec Princeps sanctissimus
vel post vel ante sponsonē vtramq³ nominauit: nec tu quarto
die Iunij dissimulabas quid ab aduersariis quareretur: cum
id versari in quaestione repetēs de aduersarij sermone diceres.
An durāte Papatu possit vnus vel plures proferri,
qui in capitibus fidei ad salutem necessarijs per o-
mnia cum Lutheri opinione consenserint: idq³ te
postridiē cum melius ad rem instructus esses, decla-
raturum

iraturum promitteres. Sciuisi igitur nõ de Augustana
 confessione, sed de toto Lutheranismõ quæri: & quanquam
 tu in prima promissione confessionem istam vestram, contra
 tuam ipsius de statu causæ sententiam intrusisti, tamen in sti-
 pulatione de qua hic loqueris, & in extrema sponsione falsissi-
 mum est Pappæ tum voluisse te esse Pontificum, si Augusta-
 nam confessionem ex S. viro non probares. Iurasti Pappæ, Pa-
 pistam te futurum, si non doceres, fuisse Lutheranium per o-
 mnia S. Patrem. Diximus vero iam antea quantum inter
 Lutheranismũ & confessionem intercederet discrimen: quan-
 quam in eo conueniunt, quod verumq; semel coctum, postea
 quotidie recoctum fuit. Nec eò cogitatione spectamus, quod de
 confessione facilius fortasse probare iusurandum potuisses, q̃
 de Lutheranismõ: syllabam nullam confessionis vestræ, quæ
 inter vos controuersiam habet, probasti Pappæ, nec probabis
 quamdiu stabit Lutheranismus. Literam nullam fecit S. Pa-
 ter, quæ in controuersis articulis vobiscum sentit: & fatuita-
 tem vestram confirmat: & æquè non potes de confessione atq;
 de Lutheranismõ: & ne q̃dem de vnica potes confessionis the-
 si. Tamen vt quid iuraueris, & quid iam dicas, pateat omni-
 bus: aperte comentitium est Pappæ, indignum literatura tua,
 quod iam publicè nihil verecundans fingis, tum te iurasse ac-
 cessionem ad Papatum, si ex Augustana confessione consensio-
 nem S. Patris non ostenderes. Non id dixisti Pappæ, falsũ est:
 promissisti, nisi S. virum confirmares fuisse per omnia Luthe-
 ranum, statim te futurum & mansurum Papistam.

Nonò falsum est Pappæ, id solum nobis de te restare, vt de-
 monstremus mala te fide usum esse in citandis S. Augustini

IX. Histori-
 ca falsitas
 Pappæ.

verbis? Non sic Pappæ iuratum Emetingæ, neq; sic discessum fuit, ut ad sonum verborum attenderetur, ut qualiacunq; verba citares, sed ut congruenter & aptè citares, & doceres Luther anū fuisse S. virum. Tametsi igitur verbum nullum peruertisses, tamen fuit officij munerisq; nostri, testatum relinquere, quomodo prorsus nihil ex non appositè appositis testimoniis probasses, & quomodo in rem omnino non convenirent, quæ ex sancto viro tanquam puer alphabetarius ad manum exercendam per otium in charta appinxisti.

X. Historica
falsitas Pappæ

Sed & decimò falsum est Pappæ, nullam in citâdo interuenisse fidem malam. Non enim ea posita in corrupendo tantum est malitiôsè textu, & inepta allegatione: patet mala fides multò longius: cum truncatur & studiosè contorquetur & contra conscientiam ridicule apponitur textus: & cum pro albo ostenditur nigrum, pro capis allia, quæ omnia de te probamus Pappæ, & id potissimum quod operam nunquam dederis, ut conferens S. Augustinum cum S. Augustino, veram S. Patris & legitimam sententiam doceres, quod te fecisse turpiter undecimò comminisceris. Illud vero libenter concedimus, adscripta sepe numero clara fuisse & perspicua S. Patris testimonia, sed quæ vel ipsa imprudentiam tuam apertissimè redarguerent, vel toto cælo tanquam vera parallela à thesi tua æquabiliter distarent, vel ad rem facerent prorsus nihil.

XI. Historica
Pappæ falsitas.

Hæc igitur hætenus Pappæ, de crassioribus inanitatibus tuis, quas in præfatione contra perspicuitatem & lucem protocolli turpiter in vna fere pagina, cum aliis Theologicis falsitatibus contexuisti, & quas Emetingæ in colloquio accidisse contra veritatem historiam, contra conscientiam tuam, contra

testimonia

testimonium grauisſimorum hominum male narraſti Pape: & tuam iam antea ex neglecto iureiurando grauisſimè concisam & delumbatam fidem dedecoraſti multo magis, veruſus Pape quid de te ſentiamus, niſi ad ſeruadum promiſſum te reuoces Catholicamq; noſtram ſolam veram fidem, ad ſanandam prioris vitæ tuæ turpiſſimè vulneratam fidem adhibeas, non videamus.

Tantoq; magis, quod præter hiſtoricas falſitates (propero CAP. VI. enim ad quintum Epistolæ caput) multis Lutheranis Theologicis & magnam partem in colloquio refutatis exilitatibus & mendacis præſationem complere, & veterem imbellem toties iam proſtigatum militem de nouo ad dimicandum in aciem intrudere pro inconfiderantia tua voluſti.

De eo igitur deindè breuiter ante concluſionem agam: & rurſus deliramenta tua non omnibus momentis ad extremum proſequar: maiorem ego rationem quam tu ipſe habuſti, inibo pudoris tui Pape, & tantum breuiter attingam, vt quia ſenſus ſtupore vulnera & angorem conſcientiæ non ſentis, cohortatione mea, quaſi ſtimulos incutiã ad enigilandum, & ad animi agnoſcendam duritiem, & ad coniungendum te cum Eccleſia noſtra.

Primum mentiris Pape, nec enim in inmoderatam petulantiam tuam verbum poſſum vllum apponere mitius: ignoſce igitur Pape: mentiris imprudenter cum præſationis initio, homines Catholicos noſtros autoritatibus ſcripturæ ſcribis hætenus ita conſtrictos conuinctosq; fuiſſe, vt in ipſarum ſcripturarũ autoritatem ſint conuerſi, quaſi non rectè habeant, neq; ſint ex autoritate & quia variè ſint dicta, & quia non

possit ex his inueniri veritas, ab iis qui traditiones Valentini ignorant: quod tu S. Patris Irenaei dictum, quod ille in hereticos Lutheri similes iecerat flagitiose, ad nos & ad Catholicam fidem accommodas. Dic enim Pappe vbi, quo Imperatore, quo loco, quo libro, in quo angulo victi, & in angustias coniecti nostri sunt? dic Pappe si verum est quod scribis, vbi factum est? dic si boni viri nomen tueri cupis: dic quando in ordinem autoritatibus scripturae sic redacti: quando ab hereticis vobis sic pressi fuimus, vt ad ineptum vllum diuerticulum confugeremus. Falsum igitur primum est Pappe, doctum Catholicum vllum vnquam ex scriptura conuictum esse, vos ex scriptura victi semper fuistis: à vobis triumphum istum ex scriptura semper egimus. Et Pappe, si placet accipe conditionem; disputemus coram Senatu tuo ex sola scriptura. Si me vinces, minimum omnium Catholicorum, si ex scriptura constringes, decernam tibi lauream Pappe pulcherrimam, conversionem meam & multorum ad opinionem Lutheranam tuam. De eo interim responde Pappe.

I. Theologica
ca Pappi falsitas.

II. Falsitas
Theologica
Pappi.

Secundo falsum est reprehendi scripturam à nobis & accusari, quod non recte habeat, & ex autoritate non sit, & quod varie dicta: id totum de nobis falsissime dicitis. Ad vos si transferres faceres optime. Verum est Pappe, illam non pulchram sed turpiter deformem Helenam vestram de omnium credendorum in scripto verbo planissima comprehensione, quam in omnibus libris tanquam numen aliquod obiectatis, refutari grauissime à nobis & iucunde rideri, non tantum quod haereticum sit deliramentum, sed quod à seipso statim cum ponitur, elidatur. Si enim quod saepe dixi Pappe, nihil est credendum, nisi quod credi sacra scriptura expresse iubet, quomodo credemus

Pappe

Pappe, in scripta omnia esse in literis sacris? cum nullo iubeatur. scripturæ loco? Recita Pappe, locum vnum ex omnibus scripturæ libris, in quo mādatur, vt ea tantum quæ scripturæ complexione aperte cōtinentur credamus; & extra relictum nobis scriptum verbum credamus nihil? recita Pappe si potes, sed ne recita illa Pappe, quæ iam vobis omnibus in mea cum Grynaeo disceptatione de manibus expressi, & inanes sonos vestros esse, non esse scripturæ sententiam ostendi: aut si pro consuetudine Lutherana tandem toties tamq̃ grauitèr damnatam cantilenam denudò canes, solue simul argumenta, quibus & cum à me & sæpè ab alijs exposita vestra repressaq; fuit in scripturæ tumultuandi libido. Sed non potes Pappe, & ipse Lutherus te redarguet, qui multa quæ scripturæ nō iussit, tamen si non expresse prohibeat, credendā & vtenda sectæ tuæ reliquit, & contra Carolstadium consuetudinem negatiuè ex scripturæ ratiocinandi magno clamore reiecit. Illa omnia inquit Lutherus, quæ quantū in sacris literis expresse non iubentur, tamen nec damnantur, credi liberè sine offensione possunt. Non igitur Pappe Luthero idolo tuo semper omnia erant in sacris literis in scripta, & falsissimum est vllam inde inferri in verbum à S. Spiritu sanctissime dictatum & in sacram scripturā iniuriam, vt vos inepti hæretici ineptè & hæreticè contra scripturā concluditis. Iniuriam nemo facit scripturæ, qui sic sentit. Honorè habet Pappe.

Deinde alteram & cramben vestram de clarissima & omnibus pueris testata perspicuitate scripturæ, quam & Lutherus architectus, & vos istius monstri procreatio interdum, de puppim & proram erroris vestri defenditis & rursus, cum

commodum est, pedibus conculcatis, libenter profitemur sine
 ulla scriptura ignominia, tanq̄ puerilem & arreptam extra
 scripturā fatuitatem à nobis isto crasso & infinito modo quo
 vos animales homines soletis, non admitti. Non leges in scri-
 ptura Pape, in tam claro lumine collocatū esse scriptum ver-
 bum, ut ab omnibus septennibus pueris, & rusticis & satori-
 bus possit perspicui. Falsum igitur ex vestris mysteriis est Pape,
 quod dicitur, & nos recte sentimus, perspicuā esse scripturam
 non omnibus, non pueris, non asinis, non hominibus animali-
 bus: sed spiritualibus, quorum lucernā Spiritus s. illuminauit,
 sicut Propheta loquitur, & qui spirituales facti, literas Spiri-
 tus s. in obsequio Ecclesie & de Ecclesie institutione legere
 didicerunt: qui in lumine Spiritus s. non in turbulento capi-
 tum suorum arbitrio vident lumen à Deo accensum in scri-
 ptura. In lumine Dei videre lumen Pape, & in Ecclesia esse,
 & an sit constare debet, qui intelligit scripturam. Extra Ec-
 clesiam nec inspiratio Spiritus s. nec intelligentia scripturae nec
 perspicuitas est. Deinde aperiendi à Deo oculi sunt ad consi-
 deranda mirabilia legis, & declarati, non simpliciter recitati
 sermones illuminant & intellectum dant paruulis. Sic igitur
 perspicua est scriptura, cum intus in animis hominum collu-
 stratur nouo lumine Spiritus s. & cum in Ecclesia legitur in
 domo Dei, columna & firmamento veritatis, & in huius ob-
 sequio: & interpretatio ex Spiritu s. sed per Ecclesiam suscipi-
 tur, per vnicum Spiritus s. canalem, per quem in animos in-
 fluxit, & per vnicā eius vitulā, in qua arari vult, ad inueni-
 endas propositiones ut Samson inquit. Reliq̄ interpretationes
 eorum, qui in Ecclesia Catholica non sunt: & qua ab Ecclesia

non sumuntur, sed magis contra perpetuam Ecclesiam Catholica confessionem hauriuntur intus ex nouis nouarum opinionum influxionibus, tenebrae sunt, mendacia sunt, fatuitas sunt, claritas non sunt, veritas non sunt, sapientia non sunt Pappae. Nec iniuria illa est scripturae: Quod vos eructatis, omnia esse in sacra scriptura, & propositam illam esse ante omnium intelligentiam, ista summa est iniuria scripturae, ut dedecori magis & ludificari S. Spiritus & scriptura non possit. Non volunt scriptura & huius dictator Spiritus s. à vobis perfici, ut vos addatis quod Spiritus apponere non voluit: quasi eousque subtilitatem vestram Deus expectasset, ut à vobis compleretur quod intermissum neglectumque fuit. Contumelia est illa, Pappae, Spiritus s. & scripturae maxima. Non igitur Papistae accusant scripturas, quod non recte habeant, & ex autoritate non sint. Vos facitis Lutheri stella, quas cauda sua de caelo in terram detraxit: ipse Lutherus fecit: qui scripturam omnia credenda complecti, qui planissimam esse scripturam septem-nibus pueris, & contra & extra scripturam, & contra seipsum docuit, nouator & corruptor scripturae & Ecclesiae.

Agam hic propius tecum Pappae: Autoritatem scripturae quomodo vellicauerit Lutherus, quomodo corruerit, quomodo in contentionem proiecerit, an cuiquam dubium adhuc est? qui multos libros scripturae, Epistolam S. Iacobi, Apocalypsin &c. scripturam esse non sinit: iterum probat: damnat, rursum laudat: qui integra capita de corpore scripturae decerpit: qui voces integras contra omnes linguas de libidine sua in textum insercit: qui non omnes libros noui Testamenti ad salutem necessarios esse tradit: qui de ipsis Euangelistis & Apo-

stolis tanquam si sutores essent, scurriliter iudicat: qui versio-
nem Latinam, multarum Ecclesiarum per multas etates ve-
nicam versionem conuellit: qui textum Gracum veteris Testa-
menti, ab ipso Christo & Apostolis usurpatum & translatum
in Testamentum nouum, ex Hebræo nostro textu peruertit:
qui Hebræos textus in veteri Testamēto pro originalibus ha-
bet: non habet textum Christi & Apostolorum: qui Gracum
nouum Testamentum purius esse putat quam Latinum: eoq;
Latinum conuersum ex antiquis libris, qui priscis temporibus
erant, cum ab illis disidet, petulanter culpat: qui Spiritum s.
& Spiritus s. libros sub arbitrium suum subijcit: q; Ecclesiam
vnde scriptura, quoad nos, auctoritatem externam vniuersam
mutuatur, & sumit testimonium, Ecclesiam Christi esse non
permittit. Ista cum de Luthero & ab aliis & à me probata
in causis sint, quas pro sanctissimo Principe Badensi Marchi-
one Iacobo scripsi, quid Pappæ, dubitatis turbinem scripturæ
& tempestatē Ecclesiæ & procellam in Spiritum s. agnoscere
Lutherum. Nega aliquid Pappæ si potes, pcede in publicum:
Iube vt quæ tum obiter proposui, planius & copiosius ampli-
ficem: : ero certè paratissimus Pappæ.

Vides igitur, omnia ista criminose à te in nos Catholicos
intorqueri: cum vestra sint turpitudines, vestra flagitia, ve-
stra iniuriæ. Nos scripturam nunq; accusauimus: fatemur,
quantum Spiritui s. conferre in libros & ad nos propagare pla-
cuit, tantum in illis inscriptum esse: nec negamus ita perspi-
cuam esse scripturam, vt Spiritus s. autor illius perspicuam esse
voluit. Id negamus Pappæ, omnia voluisse Spiritum s. scriben-
dis libris complecti: negamus voluisse res maximas, & sapien-
tiam

itiam Dei sic illuminare verbis, vt puer vel sutor quisq; in lite-
 rarum picturam intues, res per totam scripturam sparsas, &
 rerum intelligentiam abstrusam sub literis & mysteria ma-
 xima in paucorum verborum inuolucris significata, statim
 pspiciat, etiam cum hereticus est, cum in Ecclesia non est, cum
 in Spiritus s. lumine non est. Id igitur negamus Pappo, & non
 negamus vt Lutherus fecit opinator: qui aliquando pueris o-
 mnibus scripturam subijcit: rursus tam difficilem esse ponit,
 vt omnes S. Patres ppter linguarum ignorationem, quid Spi-
 ritus s. vellet non consecutos esse confirmet. Sic igitur bilinguis
 Lutherus negat. Nos simpliciter & constanter negamus, esse
 illo loco in scriptura, quod Spiritus s. omnia in librorum mo-
 nimentis cōsignare & ad nos posteros transmittere, & tam a-
 pte tradere cogitauerit, vt à pueris & sartoribus statim intro-
 spiceretur. Nec tamen accusamus scripturam quasi non recte
 habeat, & ex autoritate non sit. Calumnia illa Pappo, tua est
 & mendacium tuum: planè vt asini calceary Tubingensis &
 aliorum Lutheranorum patrum puerile & ineptum menda-
 cium fuit, cum quod Hosius Cardinalis sub psona Lutherano-
 rum & Schuuenckfeldianorū in libro interposuit, asinus ille
 & illi insani patres, tanquam si pro se dixisset, adscriperunt,
 & sanctissimum Cardinalem finxerunt vituperatorem esse
 scriptura: quod miror quomodo tu Pappo, sis hoc loco oblitus.

Verum nos laudamus scripturam, & recte in omnibus
 habere & pte dere diuina, & maxima autoritate testamur:
 & ego hic magna voce inclamo, vt audiant cœlum & terra
 iniuriam, quam nobis per mēdacium imponitis: Laudamus
 scripturam, & miramur Spiritus s. in eā diuinam prudenti-

riam & benignitatem Dei: quod tum scriptis, tum conseruatione traditionum perpetuari ad nos Euangelium sibi sui: & quod lumen in Ecclesia praeferi, ad lumen aspiciendum ab iunctarum à sensu intelligentiaq; nostra rerum: & quod domum in mundo adificare voluit, quae columna & firmamentum veritatis contra omnes sectas, & contra omnes absurdas & arbitrarias interpretationes esset.

III. Theologica falsitas
Pappi.

Tertio falsum est, traditiones quas culpatur S. Irenaeus esse traditiones nostras, et pertinere locum ad infirmandas Ecclesiae traditiones, cum aperitissimum testimonium per traditionibus Ecclesiae ad intelligendam scripturam & ad refutandos haereticos in isto eodem loco statim subiunxerit, & continuis quatuor capitibus explicauerit pulcherrime S. Irenaeus Pater. Hostis enim iuratus Lutheranae sectae in traditionibus fuit.

Credo te Pappi, quia partibus Lutheri infectus intelligere S. Patrem non potes, legisse, quid fol. 70 et 71 in analysi thesauri Heerbradi notauerim, et quomodo S. Patrem, & illum ipsum S. Patris locum retulerim in iugulum Heerbrandi totiusq; sectae vestrae. Non enim de veris Ecclesiae, sed de haereticorum commentitiis traditionibus isto loco quem tu adducis, loquitur S. Pater; nec traditiones Ecclesiae vituperat; sed contra haereticorum traditiones statim adhuc in eodem capite ponit; & ad has successiones Presbyterorum in Ecclesia custoditas traditiones, deinde prouocat haereticos: & sola traditione sine scriptura doceri posse, & multis locis doceri Euangelium: & ex traditionibus veterum Ecclesiarum explicandam esse scripturam si obscura vel dubia facta sit, tradidit. Cur igitur Pappi, si ista legisti, si textum in S. Patre adspexisti, periclitari tuam

nam magis audes iam antea satis cōsuetam verecundiam?
 Quid Pappē? quid dicam? quid sentiam? An evertit S. Pater
 traditiones Ecclesie? cum laudet? cum ad perspicendam scri-
 pturam, ad tollendas dubitationes, ad illuminandam religio-
 nis veritatē requirat? nec sub traditionis vocabulo scripturam
 intelligit, vt Lutherani contra S. Patris p̄spicuitatem contem-
 dunt, sed traditionē à scriptura discriminat, & cum primum
 traditionem quatuor capitibus proposuisset, quinto capite pro-
 cedit ad scripturam, idq; se facere palam profitetur. Iniuriam
 igitur Pappē, facis S. Patri: cum traditiones Ecclesie obiurga-
 ri ab eo & quasi non necessarias ad scripturā intelligendam
 haberi significas: cum ille hæreticorum reijceret: laudaret Ec-
 clesie, & ad explicandam scripturam adhiberet traditiones.

Quartò falsum est, campum patere in S. Augustino latiorē
 & vberiorē ad euagandū, q̄ in sacris literis: multò enim
 est angustior. Primum illa cōcisa scripturæ breuitas non est in
 S. Patre. Scripsit S. Pater omnia tanq̄ interpres multò verbo-
 sius: & locū vnū scripturæ & repetiuit sæpius, et quantum
 potuit, illuminauit: vt quod vno libro in obscuritate relictum
 videri posset, explanauerit in alio. Quod enim multis verbis il-
 lustratū copiosè fuit, tam obscuro & difficile explicatus non
 habet, quam quod paucis verbis p̄ponitur. Deinde non suā sed
 totius Ecclesie sententiā docuit: & quia exagitata à diuersis
 hæreticis erat: quo plus opera ad cōfutandos hæreticos adiecit,
 & quò plenius hæreses evertit: tantò notior nobis & testatior
 est S. Patris sententiā: non tantum ex p̄spicuitate et vbertate
 quam adhibuit in dicendo, sed etiam quod ipsa hæresis iuxta
 veritatē collocata magis inuolutā rem totā aperiat. Sed p̄ga-
 mus Pappē ad falsitates alias, q̄ intersperse sunt in p̄fatione.

III. Theo-
 logica falsi-
 tas Pappi.

V & VI. Fal-
sitates The-
ologicę Pap-
pi.

Quintò, Pape falsum est, si simpliciter enuntietur, fun-
damentum esse sacras literas id est librum Biblicum, vel lite-
ras libri Biblici: & sextò falsum est, ubi ista retinentur, reti-
neri fidei fundamentum, quod non in externis notis sed in re-
rum per notas significatarum comprehensione consistit. Nec
effugies Pape, si te non ad literam, sed sensum intelligētiāq;
scripturæ respexisse dices: magis te inuolues. Vel literam scri-
pturæ, vel intelligentiam ponis in præfatione pro fundamento
ad confutandos errores: & illud ais retentum in Ecclesia fuisse
semper. Si literam id est, externas notas & syllabas vis esse per-
petuum Ecclesia fundamentum: falsum dixisti quod Emetin-
gæ in colloquium res vnquam ista venerit, deinde vnum Ca-
tholicorum & hæreticorum, Christianorum & Iudæorum
fundamentum esset, & eiusmodi fundamentum, cum quo in-
finita millia hominum in infernum proficiscuntur. O funda-
mentum quod in se nisi intelligatur, vsum prorsus nullum ha-
bet: sin scripturæ sensum pro fundamento habes, loqui te ne-
cessè rursus est, vel de vera orthodoxa, vel de adulterina hære-
tica intelligentia. Hæreticam recipere pro fundamento non
possumus: Orthodoxā igitur sine dubio intelliges, & orthodo-
xus scripturæ sensus ex tua opinione retentus semper in Eccle-
sia fuit. Falsum igitur rursus est, q̄ contra te scribis, non sem-
per puram fuisse Ecclesia doctrinam, & verum est Pape, ex
tua thesi, semper in Ecclesia veram & orthodoxam eōq; pu-
ram fuisse scripturæ interpretationem & comprehensionem.

Si rursus dices, promittere te de parte scripturæ, non de to-
ta: repeto argumentationem vniuersam: Vel intellecta scri-
ptura vel non intellecta, est perpetuum fidei fundamentum

& dominatrix errorum. Iterum vel tota intelligi debet, vel
 satis est partes aliquas intelligi, & adhuc vel partes omnes ne-
 cessarias ad salutem, vel nō omnes. Quid eorum dices Pappē?
 An non intellecta scriptura, vel non intellecta in partibus o-
 mnibus necessariis est fundamentum perpetuum? sed tum quan-
 do ex non intellecta scriptura redarguentur errores? An fuit
 seculum post Christum, quo non intelligebatur scriptura, &
 non cognoscebatur in omnibus necessariis ad salutem, & fal-
 sitas errorum non poterat ostendi? an pars vlla seculi fuit, in
 qua per orbem terrarum vir sanctus & intelliges salutis suae,
 & animaduersor errorum & electus haeres caelestis regni nul-
 lus fuit? aut si electi fuerunt semper: illi vero de Christi asser-
 natione non erant: an potest tempus nominari quo ab omni-
 bus per mundum erraretur? an vero si ab omnibus non erra-
 tur, non semper pura est Ecclesia? & sine vitio intellecta scri-
 ptura? Rurſus an scriptura omnibus necessariis partibus in-
 tellecta, est fundamentum? semper igitur Pappē, necessaria ad
 salutem fuerunt intellecta, & cōfutati contrarij errores. Sem-
 per igitur Pappē, pura in cognoscendis necessariis fuit Eccle-
 sia & ista semper permansit in Ecclesiae intelligentia: & ido-
 lolatria refutata semper fuit. In quibus enim partibus pcepta
 scripturae semper fuit, in illis contrarij errores, vt ipse scribis,
 p̄spicue redarguuntur. Nunquam igitur in necessariis parti-
 bus error cum fide confluit: nunquā idololatria cum veritate.

Quoquo igitur te conuertes, verum est & falsum quod di-
 cis. Verum est scripturam esse fundamentum perpetuum fi-
 dei: falsum est esse in litera tantum, est enim simul & in lite-
 ra & in Spiritu: in sensu in intelligentia: in p̄spicuitate. Itaq;

pura

pura semper fuit Ecclesia & perspicua semper scriptura: non omnibus membris, tamen Ecclesia.

VII. Theo-
logica falsi-
tas Pappi.

Septimò quid dicam de dialectica tua incredibili perspicua, cum ex Christi & S. Pauli locis, quibus illi de Antichristo loquuntur. Vis per ratiocinationem concludere Ecclesia impuritatem, & obscuritatem scriptura? Primum Pappi, an quia pseudopropheta, quia pseudochristi, quia Antichristus, quia iuxta concupiscentias hominum accumulati prurientes Lutherani Doctores erunt, idè præter illos nulla pura et intelligens scriptura erit Ecclesia? id igitur Pappi, vinculo aliquo dialectici mediij constringe: cõforma syllogismum: & ingenij celeritatem acumenq; tui, non in cælum efferemus, attollemus super cælos omnes. Conare, videamus quid possis. Tamen concedamus verum esse: ergo Pappi, S. Pauli tempore Ecclesia pura nulla fuit? operabatur enim tum Antichristus iniquitatis mysterium. Sed dices cœpisse, nondum complevisse iniquitatem Antichristum, cum viueret S. Paulus. Nihil efficit Pappi, ut enim cœpit tum Antichristus: sic ex tua concludendi libidine cœpit Ecclesia impuritas, & caligo scriptura, & non cœpit extra Ecclesiam, cœpit in Ecclesia, ut ipsa Ecclesia Apostolorum inciperet in se esse immunda & ignara scriptura. Eodem enim modo vos de progressu & incrementis Antichristi concluditis: quò longius dominatum suum profert Antichristus, hoc Ecclesias omnes esse impuriores. Minus igitur erunt impura, quò plus adhuc repressa auctoritas Antichristi, & quo tyrãnis illius refrenata magis est: sed quanq; minus impune, tamen impura erunt ex Lutherianorum ad concludendum pruritu: eòq; S. Pauli & Apostolorum

Torum Ecclesia propter primos spiritus Antichristi quos tum
 statim ostendebat, non pura prorsus erit, & nulla in vniuer-
 sum pura simpliciter Ecclesia vnquam fuit. Sed nec illud vr-
 geamus: repetemus nostram etatem. An enim Antichristus
 hodie secundum vos nullus est? an pseudopropheta & pseudo-
 christi nulli? an non infiniti & innumerabiles sunt? an secta
 nulla, an doctores nulli, quibus pruriunt aures? an non ma-
 gis Pappae, nullum seculum vnquam fuit in plures pseudochri-
 storum varietates conscissum, & in plures dissectum sectas?
 Quid igitur dicemus? an pura hodie Ecclesia nulla est? & an
 ne quidem Lutherana? Id enim ad licentiã in argumentan-
 do vestram consecrariũ est. Si quando pseudochristi & pseu-
 dopropheta & Antichristus est, tum nulla est pura Ecclesia:
 & hodie inficiari nemo potest, esse pseudochristos & pseudo-
 prophetas quam plurimos: vos etiam Antichristum & ad-
 huc dominantem apponitis: quomodo pura erit Lutherana
 & intelligens scriptura Ecclesia? aut si isthac pura in summa
 affluentia pseudochristorum erit, pspiciẽ falsum est quod po-
 nitis: quando Antichristus & pseudopropheta sunt, non re-
 linqui puram & aptam ad intelligendam sine errore scriptu-
 ram Ecclesiam. O argumentatores: O dialectici, qui hostem
 gladio petunt quo seipsos ingulant.

Verum fortassis non semper incommodat Ecclesia An-
 tichristus: nocet certo tempore, certis seculis, cum maximẽ flo-
 ret. Nocet certẽ Pappae, Ecclesia in membris qua abstrahit, &
 qua Luthero, vel Zuuinglio, vel pseudopropheta aliis adiun-
 git, subtracta ex Christi ouili. Non nocet in vniuersum, non
 nocet in electis, non nocet in aliis qui consociati cum electis in

externo publico ministerio perseverant in fidei unitate, non nocet toti Ecclesie.

Id ipse Christus & ipse S. Paulus in locis tuis aperte testantur, & interpretatione conclusionemq; tuam damnant. Christus tum cum in signis & prodigijs triumphabunt pseudochristi, præsignificat futuros electos, qui in errorem induci non possint. & alibi promittit, se vsq; ad seculi consummationem permansurum esse nobiscum. S. Paulus non ad omnes sed ad eos qui pereunt, progressuram esse Antichristi seductionem, nec iri damnatum omnes, sed illos qui non crediderunt veritati. & vitandos esse pseudochristos monet. Sentiunt igitur tum Christus, tum S. Paulus non omnes erraturos, non omnes fidem habituros Antichristo: futuros semper electos, ad quos error, nullâ Antichristi corruptelâ, nullâ pseudochristorum depravatione proficisci possit.

Id Pape secundo cōsidera, & vide quomodo contra Christum, contra S. Paulum concludas. Quia Antichristus erit, quia pseudoprophetae inualescent, & efficaces errores psemnabunt: ideo puram nullam futuram Ecclesiam, nullos electos sine errore cognituros scripturam: ipsam totam Ecclesiam, in publicum omnium Ecclesiarum ministerium, & ad ipsos electos, tanquam omnibus Spiritus s fractus & conuulsis repagulis inundaturum errorem: vt Schmidlinus ineptissimus faber contra Christum in Esßlingensibus seditiosis clamoribus publicè vociferatur: & tu Pape, vel idem senties, vel nihil de te cōcludere non negabis. Nam si cum pseudochristis electi Christiani erunt, non infecti eorum erroribus: si Antichristus non annos in fraudem impellet: si quidam ab eius via doctrinaq; discesserint

discessionem facient; quomodo cum Antichristo non erit pura Ecclesia? quomodo perspicuitatem scripturae in omnibus locis & membris obscurabit Antichristus? Id vero si non est, ostende Pape, vim consecutionis in imaginario euhymate, quod Emetinga dissectum, iam in praefatione recolligere & expolire magis cupis: dic quare, quia Antichristus erit, & pseudochristi erunt, idè pura & inherens in intelligentia scripturae Ecclesia non erit? Nomina locū ubi Christus, ubi S. Paulus innuat, quod tu temerè contra saluatorem tuum, contra religionis Christianae principem, contra teipsum in aniratiuncula concludis.

Scio quid obiectare recentiores quidam vestri, facti quoti-
diana pugna circumspectiores, ad sustinendam imprudenti-
am vestram assoleant; non negari à vobis singularium electo-
rum occultam puritatem & perfectionem, sed negari puritatem
publici ministerij & confessionis publicae. At rursus Pape.
Primum, quod scripturae testimonium nominabis, in quo
credere illud, quod dicitis iubemur? ubi Christus vnquam, ubi
Apostoli vnquam sub Antichristo, & sub pseudoprophetis
antedixerunt, nullam residuam futuram esse in publico mi-
nisterio & in publica confessione puram Ecclesiam? para te
Pape, & cita locum.

Deinde an non contra ipse Christus, electos mansuros pronun-
ciat nullo illaqueatos Antichristi errore? an igitur
illi Ecclesiam non constituent? an publicum ministerium pu-
rum non habebunt? an confessionem publicam puram non e-
loquentur? at Pape, quomodo electi erunt, si purè publice in
ministerio & in confessione non seruiant Deo? si sub silentio
participabunt publica ministeria Antichristi?

Rursus si Antichristus & pseudochristi omnium Ecclesiarum ministeria turpificabunt: si in omnium Ecclesiarum & hominum linguas vinculum iniicient, quomodo Lutherana Ecclesie ministerium & confessio, pura & publica esse sinuntur? si quia Antichristus, & quia pseudochristi regnant: idcirco publica Ecclesia omnes infecta errore, et ad silentiū repressa sunt: quare Ecclesia Lutherana tua sub innumerabili errorū multitudine & sub Antichristi dominatu: & libera ab errore et audacissima facta est ad loquendū? Si dices inde fieri & attenuata Antichristi superiorum annorum potentia, magis se attollere Ecclesia Christi possit: at Pape, plus adhuc hodie quam primis quingentis post Christum seculis per Dei gratiam Papa Roman. Saluatoris Christi per terram Vicarius, quem vos Antichristum, ineptissimi Antichristiani homines per incredibilem monstruosam delirationem fingitis, externa opulentia & Principum p̄sidio, & hominum obsequio in Ecclesia Christi ad summum splendorem floret. Itaq; si quo Papa est impotentior, hoc purior est Ecclesia: quare primis illis quinq; seculis non fuit purissima? dic Pape, & simul responde, si initium Antichristi post Apostolorum statim atatem sic sordidauit omnes publicas Ecclesias, ut pura nulla esset, cur si Antichristus Papa Romanus est, hodie in maxima adhuc eius per totū orbem profusa amplitudine Ecclesia vestra pura sunt? cur non vestigium contagii in vobis haeret? & cur ad vos nō serpit? an enim interdum Antichristus corrumpet omnes Ecclesias, interdum non corrumpet? At quare per mille quingentos annos continuo corrupti? an semper armatus externo gladio sic fuit, ut quod vnus Lutherus potuit, posset quindecim secul-

seculorum vberrimo amplissimoq; spacio Christianus nullus?
 & ne tum quidem cum is qui vobis Antichristus est prorsus
 imbellis, & ipse sub Caesarum tyrannidem subiectus, vitam in
 Christi religione poneret. Tum igitur quare nulla pura pub-
 lica erat Ecclesia? quare non erat ss. Martyrum? qui nullius
 Caesaris vel Antichristi scuitiam pertimiscebant? cum An-
 tichristus inclusus in carcere, ad nullam adhuc vel dignitatem
 vel potentiam ascendisset? Quomodo igitur tum sordidauit
 Ecclesias Antichristus: an eo solum quod in mundo esset? at
 rursum vbi scriptum est Pape? deinde quare ne iam quidem
 in Lutheranis Ecclesiis insigit venenum, & aspergit sordes?
 in ista Romani Pontificis quam oculis videtis, clientela Prin-
 cipum? regni amplitudine? vbertate opulentia? qua ante an-
 nos mille non fuerunt? si Antichristus est Papa Romanus, vt
 criminose scelesteq; confingitis Lutherani narratores, Anti-
 christi veri satellites & nuntij: & reuera illi, in quos vaticina-
 tio S. Pauli à te ex 2. Timoth. 4. apposita, coloribus omnibus
 & effigie lineamentorum omnium conuenit. Vos sanã mil-
 le quingentorum seculorum doctrinam non sustinetis: ad ve-
 stra desideria, vt sutor quisq; vel sartor in hanc vel illam opini-
 onem propendet, accumulatis vobis magistros, Lutheranos,
 Calvinistas, Flacianos, Ubiquetistas, Suenckfeldios: pruri-
 tis in auribus ad nouitatem carnalium somniorum, & im-
 moderatæ licentiæ, & à Catholica veritate auersas aures ac-
 commodatis ad fabulas nouas, & ad novos ructus Saxoni-
 cæ ceruisiæ: homines tumidi & voluptatum amantes magis
 quam Dei: qui domos penetrant & captiuas ducunt peccatis
 oneratas mulierculas: discitis semper, vt quotidie nouus spiri-

tus annis penè triginta in Lutherum influxit, & ad cognitionem veritatis peruenitis nunquam: neq; quando in religione consistendum sit, intelligitis: nec annum pterfluere sinitis quo non vel p̄sus nouam religionem, ad noua imaginationis nouum simulachrum adificatis, vel nouo cōmento sarcitis hiantem vel fulcitis labantem sectam: vel plicas, in quibus distinebatur Spiritus s. magis soluitis: vel rem non satis pceptam ad perfectiorem sensum reuocatis: sepe etiam vetera nonnulla tollitis: constituitis noua: sicq; religione luditis, vt pueri talis.

Sed quid ista Pappè, ad difflandos temerarios pappos tuos, opus est tam copiose, tamq; fusè pertactari? dicam breuiter: falsissimas esse conclusiunculas, quas de Christi Dei nostri, & de S. Pauli testimoniis ineptissimè contextis, & futurum te omnium Lutheranorum gigantum Principem, si ex Aristotelis vel Rami, vel Lully vel etiam Philippi logica consequendi necessitatem explanabis, & disiunctos propositionis tua terminos qualicunq; modo deuincies. Verum, non potes Pappè, & falsū est, quia Antichristus & q̄a pseudopropheta erunt: idèo nullam puram futuram, & nullam vacuum ab errore, & nullam in perspicuè cognoscenda scriptura versantem Ecclesiam. Falsa illa sunt Pappè, cōsectaria non sunt: simul Antichristus, & pseudochristi, & pseudopropheta sunt, & simul cum illis est Ecclesia publica pura: neq; isti Ecclesiam nec Ecclesia illos tollit: crescent pariter vsq; ad diem iudicij: nec ipse Christus, cum pseudochristos pr̄nuntiat, Ecclesie pura locum non relinquit: nec S. Paulus cum Antichristum venturum significat, Catholica totius Ecclesie ministerium publicum & confessionem publicam ex orbe terrarum amandat: magis si-
mul

mulse demonstrat: & magnam quidem in particularibus Ecclesiis & in singularibus membris calamitatem ab Antichristo & à pseudopropheta accipit Christi Ecclesia: tamen nunquam tota in toto mundo nec evertitur, nec obscuratur: nec ab amore & confessione sponsi sui dimouetur: nec si quotidie mille Antichristi, & infinita millia pseudochristorum & ranarum nascerentur. Iuxta se Ecclesia Catholica Antichristū & pseudochristos, quousq; Deus pmittit, tolerat, vt hodie sine decessione puritatis Catholica S. fides nostra adiunctam in mundo vno, in puincia vna, in vrbe vna, sæpe etiam in vno templo, pseudochristorum, Lutheranorum & Caluinistarum sectam habet: sed in se societatemq; suam nunq̄ recipit, & altaria semper sua contra altaria Antichristi & pseudochristorū adificat, & tanto maiori molitione, quo plus premitur.

Nec annis mille quingentis Ecclesiam turbabit Antichristus, singularis ille à S. Paulo descriptus perditionis filius: pseudochristi & pseudopropheta & Antichristi de quibus S. Iohannes in epistola loquitur, infiniti sunt: sed Antichristus S. Pauli & S. Iohannis in Apocalypsi & S. Danielis vnus est: nec esse potest Papa Romanus: ne quidem si omnia quæ Papa credit, falsa & dānata essent. Nugæ istæ sunt & insipientia deliramentū Lutheranorū qui ex insectatione Catholica Ecclesie & iaciendis in Papam conuitiis, & imponendo in Christi Ecclesiam Antichristi nomine, dilatare sectam cupiunt, & quasi Antichristus, cuius præcursores sunt, ad eos non attineret, sic rem Antichristi retinent: repudiant nomen: & vt crimen sectæ magis occultent, transferunt in alios.

Verum ista huius considerationis non sunt, & satis inep-

rias iam Pappi, & inscientiam scripturæ, & vanitatem in argumentando demonstrauimus: tamen aliquando nouo spiritu animatus Pappus, ostendat necessariam rationem connexi. & quare sequatur, quia Antichristus & pseudochristi sunt: ideo nullam publicam esse puram & clarè mysteria scripturæ percipientem Ecclesiam: & quousq; Antichristus est, etiam in prima eius statim procreatione, esse Ecclesias publicas omnes impuras, & proiectas in caliginem ad minus perspicendum natiuum scripturæ & domesticum sensum.

VIII. Vanitas Theologica Pappi.

Octauo Pappæ, falsitatem an ridiculam ineptam lepidissimam desipientiã dicam, quod de testimonio Egesippi ex Eusebio pponis, non perspicio. Verum est esse in verbis Egesippi, quod in ista sententia primo loco spectas, vsq; ad discessionem Apostolorũ e vita & ad eorum mortem, qui auribus Euangelium ab Apostolis susceperunt, puram & incorruptã virginem pmanisse Ecclesiam. Sed Pappæ, quomodo inde, quo argumentandi artificio cõcludis, nullam sine nœuo & doctrinæ inclinatione post Apostolos per orbem terrarum omnium relictam fuisse liberam ab errore Ecclesiam. Ediffere Pappæ.

Primum Egesippus ipse se in testimonio explicat: cum eõ virginem sub Apostolorum atate nominari Ecclesiam tradit, quia hæretici vel nulli essent, vel splendore Apostolorum perculli, vim nullam in Ecclesiam inferrent: vt postea Ecclesiam sic deinde corruptam fuisse ait: cum contra veritatis predicationem hæretici audaciores obitu Apostolorum facti, errores publicè docere non dubitarent: vt castam virginem Ecclesiam esse, nihil aliud sit Egesippo, quã sic contra hæreticos splendere totam omnium puinciarum Ecclesiam, vt in omnibus membris

bris & præsertim publicis Ecclesiis gloriose castitatem doctrinae Christi tueretur: quæ admodum vicissim non esse virginem Ecclesiam Egessippo id tæcum significat, quod ingravescens hæreticorum perfidia, publicè contra religionis veritatem attollere caput, & spargendis erroribus edificare delubrum audet, contra sacellum & contra ouiarium Christi. Sic enim aperitissimè loquitur Egessippus. At quem inde pappum concludemus Pappè? an sequitur publicam idcirco nullam puram esse Ecclesiam? cum tota omnium gètium Ecclesia non in se, sed in quibusdam membris constupratur ab hæreticis? à Luthero? à Zuuinglio? à reliquis?

Verum est Pappè, sic Catholicam totam Ecclesiam Christi ne hodiè quidem esse virginem ut Egessippus virginem intellexit: quia nec latent hæretici, nec inclusi in locis obscuris continentur: sed liberrime, vlciscente impietatem nostram Deo, per orbem terrarum, per aulas, per vrbes, per templa puaganti, procellas sectarum in Ecclesiam iactant, & nobilissimas prouincias detractas ab obsequio Ecclesie, sub furorem suum subiiciunt, penèq; magis quam vera Ecclesia triumphant. Sic igitur tota Ecclesia virgo hodiè non est: fuit cum Apostoli viuerent: fuit ante Uuicleffum & Husium: fuit antequam Lutherus et Zuuinglius primum paucos homines, deinde terras integras stupraret. Tamen adhuc virgo est Catholica Christi Ecclesia, ut lilium inter spinas, etiam in istis hæreticorum furiosis tumultibus, non quidem tota eorum societas qui Christi nomen quoquo modo profitentur, sed vera tantum Christi Ecclesia, quæ post seditiosas & corruptas partes est reliqua.

Quid igitur Pappè? an Ecclesia post Apostolos virgo non

N

fuit

fuit? an. hodie non est? vt. Egesippus virginis. vocem. v. *surpat*,
 certe aliquandiu. post. Apostolos, & hodie virgo tota non est:
 tamen est alio modo: est in puris partibus: est in ministerio
 publico: est in tota per omnes omnium prouinciarum tractus
 fusa Catholicorum. hominum. consociatione. An. vero. Pape,
 quia propter. impressionem & audaciam hereticorum virgo
 in. omnibus. membris. esse. non. sinitur. ideo. reliqua. Ecclesia. virgo
 non. est? & an. propterea. nulla. pura. publica. est. Ecclesia? an.
 cum. heretici. aliquot. particulares. Ecclesias. post. Apostolos. de.
 tota. Ecclesia. decerperent, & vt. prius. fuerat, virginem. esse. to-
 tam. omnium. Ecclesiarum. complexionem. non. sinerent, nulla.
 erat, quousq; terra. longè. lateq; porrigitur, virgo & pura pub-
 lica. Ecclesia? Sed. quare. Pape? considera. rem. ex. Lutherani-
 smo. Nam. Lutheranam. tuam. sectam, tametsi. vera. esset. re-
 ligio, tamen. Egesippus. non. permetteret. esse. virginem, dilace-
 ratam. à. tot. Zuuingliis, & Caluinis, & Schuuenckfeldiis, &
 Libertinis, & Arianis, & alius. intus. in. ventre. Lutheri. natis.
 p. creationibus. An. igitur. Pape, quia. isto. modo. virginis. tatis.
 cognometum. non. retineret, etiam. pura. Ecclesia. publica. non.
 esset, si. vera. esset. Christi. Ecclesia? Quid. respondes. Pape? Eccle-
 sia. Christi. in. Saxonia. priusq; Lutheri. veneno. conspuitur,
 pura. virgo. fuit, cum. non. modo. hereticum. in. se. non. ferret, sed.
 armis. contra. vicinos. hereticos. decerneret, vt. caput. obiecta-
 re. per. prouinciam. hereticus. nullus. auderet. An. iam. adhuc
 virgo. est. tot. diuisionibus, tot. ciuitatibus. p. cipitatis. in. errorem?
 & in. istis. publicis. hereticorum. furis? sed. rursus, an. propterea.
 multa. per. U. Westfaliam. & per. agrum. Hildesheimicum. pub-
 lica. pura. Ecclesia. non. sunt? & an. virgines. non. sunt? quæ. ob-
 latum.

Latum à Luthero stuprum constanter repulerunt? quæ in sinceritate veteris doctrinæ persistunt? quæ fidem eandem & eundem cultum Deo adhibent ut fecit antecedens Ecclesia, cum tota adhuc illibata & omnibus partibus intacta virgo esset?

Nec igitur Pappæ, quomodo virginem appellet Apostolorum Ecclesiam Egesippus, in ista textus euidentiâ animaduertis: nec quid inde consequens sit, intelligis. Si Pappæ, illa Ecclesia virgo & pura non est, contra quam hæretici impietates suas cum magna hominum affectatione docent: cur iudicium puræ Ecclesiæ ponitis puritatem doctrinæ? An enim puritas doctrinæ retineri non potest inter fremitus & dissimilitudines hæreticorum? sed tum rursus ut dixi quomodo pura Lutherana secta & quomodo virgo erit? & quid Egesippo respondebis, qui expresse dicit, Ecclesiam tum cum virgo ut prius fuit non erat, tamen à puritate doctrinæ non discessisse? Tetarunt inquit, hæretici contra veritatis prædicationem, contra prædicare (ἀντιπροφῆτιαν) doctrinas falsas? Simul igitur Pappæ, & Ecclesia purè docebat, & simul hæretici in suis stabulis contra illam prægabāt errorē. Alioquin quomodo (καὶ οὐκ ἔστιν ἡ ἀλήθεια & ἀντιπροφῆτιαν τῆς ἁγίας οὐσίας ἡρώδης), simul consistent, ut simul coniunxit Egesippus. An vero Pappæ, si purè docebant, publicæ puræ Ecclesiæ nullæ erant? & an cum virgo tota prior Ecclesia in omnibus membris non maneret, propterea reliquum Ecclesiæ intactum ab hæreticis, virgo non fuit? etiam cum in fide sponsi Christi inhæreret? an sponsa Christi cum à simplicitate sponsi non excidit, casta virgo non est? Misere Pappæ, qui apertum textum corrumpis, & album ex nigro concludis: & ut sponsæ Christi puritatem eripias, ne quidem sectæ tuæ nomen virginis relinquis,

quæ virgo esse non potest, si omnis tempestatibus hæreticorum
concussa Ecclesia virgo non est,

Sed adhuc Pape, an putas tam sceleratū fuisse Egesippum,
vti sunt Lutherani? vt sponsam Christi vno vnquam temporis
momento castam esse virginem non concederet? An sacri-
legium, an flagitium horribilius excogitari potest, quam spon-
sam Christi & sponsam omnium terrarum agnoscere pro scorto
publico, & Ecclesiam pro lustrorum & libidinum meretricia
domo? Si enim Ecclesia post Apostolos virgo non fuit: mere-
trix igitur fuit, adultera fuit, & domus non Dei, sed stupro-
rum. An vero sic Pape sentiret Egesippus? an ferret. Eusebi-
us Egesippi amator? qui lib. 4. cap. 7. quatuor post primum
locum paginis, palam confitetur, Ecclesia diu non premi, sem-
per iterum splendescere, extinctis hæreticis & deletis erroribus;
& semper eundem CLARITATIS tenere modum: An
igitur interpretationem tuam toleraret Eusebius, factus ipse
Egesippi interpret, & eousq; vt diceret tam turpem calumni-
am qualē tu Pape audes, nullum ante annos mille quingen-
tos amplius abusum fuisse imponere in Ecclesiam? etiam cum
sancti mortem diu oppetiuisent. Apostoli? Quomodo vero ne-
garet virginem esse Ecclesiam post Apostolos? cum non neget,
progressum semper ad augmentum & magnitudinem esse post
Apostolos, & circa eadem, & eodem modo consistere splendo-
rem Ecclesiæ Catholica, quæ sola vera sit Ecclesia? Quid cogitas
Pape, cum scelus vestrum & imprudentiam consideras? an
isti autores audaciam vestram iuuarent? euertunt funditus,
nec illi tantum, sed etiam considerati omnes viri, etiam hære-
tici non dicent virginem non semper esse sponsam Christi: non

tantum occultam electam, sed etiam publicam electam, quæ confitetur sponsum domi, foris in templo, extra templum: nec ullo modo participat hæreticorum stuprum.

Osee vero exemplum & Esaiæ, quæ arripiunt Lutherani frustra ad se traducunt: partem illi semper Ecclesiæ, nunquam totam Ecclesiam stupri insimularunt: nec ad Ecclesiam Christi pertinet, maioribus præsidii defensionem, & non clausam vnicius puincia angustiis, & excitatum semper à Spiritu s. ad cõfitemdum fidem, & ad non ferendam idololatriam.

Sed satis est Pappæ, nugæ sunt, pappi sunt, quæ conclusio miserrimus concludor, miserrimus iugulator virginitatis, etiam in secta tua, & tantus hostis pudicitie in Ecclesia, vt nec sectam tuam virginem esse concedas, si argumentatio tua potius habet, & si in eum sensum valeret autoritas Egesippi, in quem tu per vim deflectis. Tamen aliquando euigila Pappæ, & ostende consequentiam. Egesippus totam Ecclesiam sub Apostolis virginem puram fuisse testatur, quousq; à nullis hæreticis publice appetebatur. Ergo postea nulla in vniuersum Ecclesia publica Christi pura & virgo fuit, & ne iam quidem Lutherana est, vt certè nec virgo, nec pura, nec Ecclesia est Lutheri colluuiæ, sed monstrorum vorago, & errorum cœtus & sanum blasphemiæ. Progrediamur.

Nonò rursus occurrit Pappæ, detestabilis falsitas prior tua, quam & caput & calcem falsitatum tuarum & caluniarum esse sinemus: quod omnia, de quibus eousq; vobiscum disceptamus, planè noua, & cum iniitiis suis inscripta in libris Pontificiis, & contra scripturam perspicuè absurda & vana: item quod nouum totum doctrinæ nostræ genus, & tum scripturis

IX. Falsitas
Théologica
Pappi.

lacris tum purioribus Ecclesie noui Testamenti seculis prorsus incognitum esse, perfidiosissime mentiris. Et ut non dissimules quod sentias: apponis statim, Merita humanorum operum, Confessionem auricularem, Satisfactionem mandatam à Sacerdote, propitiatorium sacrificium Absæ, Sacramenta quinque supra Cœnam & Baptismum, Purgatorium, Ordines monachorum & monialium, primatum Papæ, & sexcenta alia: quæ omnia noua & sic comparata esse scribis, ut à uobis ex scriptura & Patribus perspicue confutari, à nobis ex perpetuo Ecclesie consensu demonstrari possint nunquam.

Quid repetam Papæ? Iam enim quam putidum scelestumque mendacium sit aperui, & flagitiosam turpitudinem tuam ante omnium conspectum in clarissima luce collocaui. Addam igitur nihil aliud, quam quod tum scripsi: tot esse mendacia quot isto loco uerba & nomina & innuis, & mentiri te bis excensities? mētiris infinite Papæ: tamen ignosce quod paulo tecum agam in suauius, & culpam in te consistere impudentiaque tua puta:

Si uero tantus bellator es Papæ, si ea quæ dicis tutari argumentis, si adumbrare & pingere fūco sapientiæ, si non dico ad perfectam rationem, sed ad externam speciem & similitudinem ueri probare potes: suscipe mecum pugnam Papæ, coram angelis, coram uniuerso mundo, coram toto imperio, & quoquo loco tibi commodum & mihi tutum erit. Nisi patefaciam omnia nostra uetera esse, & uel magnis literis expressa in scriptura, uel significata per consequentiam, uel inuoluta in complexione generis, & testificata per æquabilem perpetuam consensionem seculorum omnium, & illustrata sanguine Martirum: nisi Papæ, ista omnia necessariis connexis sic ostendam

dam vt, verbum nullum relictum ad obtege dam tuam inani-
tatem habeas: nisi simul omnia vestra noua & turpiter noua,
& aliena ab omni sensu intelligentiaq; scriptura, & ignota o-
mnibus omnium terrarum & omnium hominum. Ecclesiis esse
commonstrabo: nisi isthac omnia Pappo, liquido planissimeq;
sub oculos subyciam. dices liberè, his millies me mentiri Pappo.
Et vt parare te ad conflictum & armare melius possis, quam
iam fecisti, concluda iam & tum deinde contra te & contra
omnes infernales furias sustinebo. Nullum Apostolum, audi
Pappo, nullum S. Martyrem, S. Patrem nullum, nullum per
sedecim penè secula Orthodoxū: arrige aures Pappo, nullum
haeticum, nullam Ecclesiam, nullam urbem, pagum nullum,
domum nullam, hominem nullum, virum nullum, mulierem
nullam, senem nullum, puerum nullum, infantem nullum de
religione Christiana quousq; orbis gentium & terrarum o-
mnium longe lateq; profusus est, sic vnquam sensisse, vt sensit
Lutherus, & ista omnia credidisse quæ credidit Lutherus,
pestis & tempestas Lutherus Pappo, & religionis Christiana,
& mors pietatis, & exemplū incredibilis audaciæ, excitatus
à Deo (vt ipse confitetur) tanquam generalis diabolus ad re-
liquos coercendos diabolos. (tomo Germ. 6. fol. 360. b.)

Enem igitur hic Epistola faciam Pappo, & cum incon-
stantius atq; ineptius in rumpendo abyciendoq; pmissio, et cum
falsitatibus suis in domū te tuam & in sordes, in quas ipse pro-
cidisti retrudam, tamq; diu iacere sinam, quousq; Deus collu-
strans tenebras tuas donet tibi spiritum sapientiæ & reuelati-
onis in agnitione Christi, & illuminatos oculos ad intuentum
in gloriam Dei & in beatitudinem sempiternam. Tum enim

ipse.

ipse ex luto, in quo iaces attolles caput, & lacrymis damnabis infelicitatem tuam, & parallela tua, lachrymosa parallela, & Christo Deo impertiens gloriam, confiteberis vera omnia esse quæ scripsi, & inepta falsaq; quæ tu non ad veritatem tuendam, sed ad quoquo modo sustinendam promissi leuitatem, & ad colligendam, vt sperabas, auram gloriamq; populare in publicum contra conscientiam, & contra fidem pacti pdidisti.

Interim alij qui hæc nostra legent, etiam cum infecti partibus erunt, tamen conuicti p̄spicuitate refutationis nostræ intelligunt, solide verèq; demonstrata esse omnia, quæ in vestibulo Epistola in parallelis tuis reprehendimus, & esse verissimum. Primo, tametsi testimonia S. Patris aptè cum cōfessione Augustana coniunxisses, quod tamen promisso tuo non fecisses satis. Secundo, quanquam ad solam istam confessionem vestram attinisset sponsio, quod tamen in vniuersum, nullam sententiam S. viri, & ne quidem penè in non controuersis articulis, aptè apposueris ad vllam thesin, & quod de cōtrouersis probaueris prorsus nihil, nec effeceris quicquã aliud, nisi quod quædam minime dubia ad dilatandum librum, visum fuit licentia tua, confirmare ex S. Patre cum nemo postularet. Tertio, quod cum contra expectationem hominum & contra pacti onem esses palam confessus, non te de S. Augustino daclaraturum, quod per omnia fuerit Lutheranus assensor sectæ tuæ, sed tantum quod alioquin Papista, quibusdam locis inclinare in Lutheranismum videatur: tamen rursus peccaris grauissime, quod immemor iurisurandi, cum Lutheranismu de S. viro ostendere, nec velles, nec posses, non factus sis Papista, et cum si vir honestus esses, alterum p̄stare deberes, feceris neutrum:

magis

magis significaueris, studiosè totum te neglecturum esse iusurandum. Quarto, quod multis apertis falsitatibus commaculaueris Emetingani colloquij historiam. Et quinto, quod remè in p̄satione ad vindicandam illusionem, quam Emetingæ ex inepta colloctione tua retulisti, veteres obrusos gladios rursus in Catholicam fidem acuere, & quasi tum non satis cōminuti disiectiq̄ fuissent, sic de nouo in theatro totius mundi ostentare, magno cum sectæ tuæ ludibrio, non dubitaueris.

Ille igitur quinq̄ de te verissima sunt. Pappæ, nec negare potes, aut si tam petulans tamq̄ proiectus ad audendum eris, vt neges, astitam ad latus tuum, voces omnes quas emittes in fauces tibi repellam, & damnabo falsitatis, & te honestum virum esse non sinam, nisi confessus errorē, accedes in Ecclesiam Catholicam Christi, ad illam nobiscum sequendā fidem, quam S. Augustinus & ss. Patres & ss. Martyres omnes docuerūt ore & calamo, & ob signarunt sanguine, & illuminarunt miraculis. Præstaret quidem Pappæ, quod fui ab initio p̄satus, vt parallela tua, miserima parallela, tamē reuera parallela, & sine concursu in æternum profluentia parallela nunquam publicasses, & obsecutus literis prioribus meis, quia non posse probari quod susceperas, ipse p̄sensisti: vel in quiete detulisses, p̄catus Deum, vt fulgore diuinæ lucis mentem tibi collustraret: vel certè quod officij munerisq̄ tui fuit, recta via p̄spexisses in Ecclesiam Catholicam nostram, neq̄ quid apud Lutheranos de populari existimatione tibi periret, sed quid honestatem deceret tuam, & quid attineret ad animæ salutem, atq̄ ad consequendam cœlestem sanctimoniam respectasses.

Tamen Pappæ, quia pro hominum ad externam gloriam

propensione, fortassis etiam pro pugnaci obstinatione in secta defendenda, ad quam semel tanquam ad saxum adhesisti, peccatum adeo graue fuit, nec reuocari potest: en tibi consilium ab hoste erroris tui, alioquin anima & persona amico: cui si adhuc obtemperabis, si locum cohortationi meae relinques, magno beneficio affectum te esse, cum ex vertigine intelligentiam tuam recolliges, confiteberis Pappae: ne dubita. Vides, intelligis, concedis Pappae, nullum unquam in manus tuas venturum pappum, quo Augustinum sanctissimum virum agglutines ad haereticum Lutherum: id ipse iam desperasti, & permittis, nec in omnibus, nec semper Lutheranum esse S. Patrem. Quod quia verissimum est, exclude Pappae ex animo cogitationem de S. Augustino, & exclude multo magis de reliqua SS. Patrum & Martyrum corona, de omnium Ecclesiae Scriptorum multitudine: qui omnes deuinciri se cum isto turbine & vastatore religionum omnium, patientur multo minus. Ad istam igitur occupationem, animum Pappae applicatum: ne ex superiori conatu debilitatos nervos iterum frustra contende: ne te confice. Quiesce magis, & agnosce, posse nullo fieri pacto, ne quidem si tota schola societasque tua, ventre & cerebrum rumpat, ut unquam vel S. Augustinum, vel alium S. Patrem & Martyrem, vel quenquam omnium hominum per omnes angulos & anfractus terrae, in longissimo mille quingentorum annorum tempore fuisse Lutheranum, assensorem factitatum omnium Lutheranarum, per ullam probabilitatem commonstretis. Sed tum Pappae, duae relictæ tibi viae sunt, in quas ingredi potes, vna ut libere & constantiter edicas, iuratum esse imprudenter, nec qui sic iurant, astringi ad seruandum

insu-

iusiurandum: altera vt sanctum promissum liber aliter prolixèq; serues, & cum Christo te, cumq; Christi Catholica nostra Ecclesia & Fide coniungas. Utrum malis, positum erit in delectu tuo: amen si leuitatem in iurando accusabis, profiteri simul statim publicè debes, nullum te in memoria maiorum omnium nostrorū, & in quindecim omnium gentium & terrarum retrò seculis, scire Lutheranum hominem, & tam nouam esse delirationem sectamq; vestram, vt ista omnium errorum concreatione, ad quam à Luthero paulatim accumulata collectaq; fuit, in lucem & in mundi aspectum venerit nunquam, donec Lutherus, tum ex veterum hereticorum omnium omnibus thecis quoadam exceptans, tum de fecunditate libidineq; petulantia attexens reliqua, & rursus inter se miscens & mutans de die in diem, tandem istam versicolore, prodigiosam, & confusam ex omnibus erroribus religionis speciem, non quidem ante obitum absolueret, sed vt ille inchoauit, sic vobis relinqueret poliendam & refingendam quotidie. Sed quam honorificum id tibi, & quam gloriosum secta futurum sit Pappè, perpende prius momentis omnibus, & crede, si in istam te dabis consily rationem, paratum iam responsum esse ad gratulandum tibi & sectæ, nouum ad veterem dignitatem vestram appensum ornamentum.

Itaq; Pappè, si rursus mihi morem geres, dimitte priorem viam: ingredi in alteram: & quia de S. Augustino quod iurasti, prestare non potes, nec potest quisquam alius, confer te ad posteriorem seruandam iusiurandi partem: discede à turpitudine Lutheri, congrega te nobiscum ad istam fidem & ad istam Ecclesiam, quam Apostoli seminarunt, ss. Patres &

Martyres excoluerunt, maiores nostri quanq̄ interpellatam ab hæreticis & gentibus, tamen integram ad nos cõtra omnium diabolorum furias ppagarunt, quæ ex ore Christi per Spiritum s. influxit in Apostolos, & in ss. Martyres, & in ss. Patres, & ab his per prædicationem, per libros, per miracula, per gloriosè oppetitæ mortes, per omnium Ecclesiarum cõsensum, per Episcoporum perpetuas successiones æquabili cursu, sine vllavastitate doctrinæ ad nos per mille sexcentos annos fusa, per omnes promanauit totius mundi prouincias, & vsq̄ ad finem orbis terrarum, quousq̄ Christus saluator ad iudicium veniet, sine impedimento procurret, non occulta, non sub scammũ abs trusa, semper aperta, semper publica, in ministerio, in confessione, in sanguine, in propugnatione pro religione contra gentiles, contra hæreticos, contra Antichristum, contra ipsum omnium diabolorum cœtum: vt quid fecerit, quos triumphos egerit, quem cultum Deo in templis adhibuerit, quomodo p̄ssa rursus floruerit, quomodo splēdescens iterum calamitatem in externa pace senserit, quid de sponso suo, quo pacto crediderit, per omnes atates & omnium annorum conuersiones cognosci, & tanquam oculis adspectari possit: nunquam in ministerio publico, vel professione doctrinæ locis omnibus & in publicis Ecclesiis omnibus impura.

Ad hanc Pape, fidem & Ecclesiam si accedes, & nobiscum te consociabis, seruabis pactum, honestus vir eris, & bonus ciuis Reipublicæ, animãq̄ tuam ereptam ex faucibus inferni, eo loco sistes, vbi perfrui sanguine Christi, quem pro nobis effudit, & inire viam in cælum ad participandam sempiternam beatitudinem potes. Nec dubita Pape, cum ad suauem

iugum.

ingum Christi assuesces, cum Ecclesiæ Catholica doctrinam, detracta per Deum de oculis cordis tui caligine, pleno lumine aspicias: miraberis superiorum annorum tenebras: miraberis oppressam & cecatam intelligentiam, ut oculos in Lutheranismum & aures habens, non videres nec audires: miraberis potentiam Spiritus s. & vbertatem donorum, & perpetuitatem custodiae, & defensionem doctrinae, & concinnitatem ordinis in Ecclesia, mihiq; quod adduxerim incredibiles & hic, & in mundo, & mortuus, in conspectu Dei gratias ages.

Sin Pappe, contra cōscientiam, contra religionem, fidemq; iurisiurandi, contra obtestationem Dei quam Emetinga fecisti, etiam cum S. virum Augustinum adiungere ad sectam vestrā non potes, tamen infixus harebis in squalore sordibusq; Lutheranismi, nec Catholicam, Papisticam, & solam veram in Christum fidem suscipies: primum intenta voce nos & magnis lateribus per mundum clamabimus, periurum factum Argentinensem Pappum, honestum virum & bonum ciuem non esse, qui promissum non seruet, iusiurandum negligat, & se negligere libenter testetur. Deinde tametsi iam in isto sensuum omnium & conscientia stupore non credis, tamen intelleges aliquando, nisi respiciens & abscedens à Lutheri feditate, in gremium & complexum Ecclesiæ nostræ ad bibendum ex huius vberibus sanguinem Christi, confugies, clausum tibi non modo cælum, sed obstructas omnes vias esse ad aditum celi: quo non intrat aliquid inquinatum, aut abominatorem faciens & mendacium.

Deus te Pappe, in lumine Christi filij illuminet: ut sectæ deformitatem tuæ cognoscens, non solum ppter sancte iuratum:

iurandum quo te coram Deo & mundo obstrinxisti, sed multo magis ad miserā tuam in cælum, & in sanctorum concilium inferendam animam, fias & maneas, quod futurum te & mansurum iurasti, Papista, affectator Papisticae nostrae Catholicae religionis, quae sola in cælū & ad participationem meritorum Christi, sponsa ad sp̄sum, mater ad patrem ducit.

Plura scribere occupationes non sinunt: & hæc ipsa quomodo inter peregrinādū absens à libris, hinc inde scripserim, testimonium illi dicent, qui interfuerunt: tamen intermittere non volui, quin te vinculis libenter suscepti iurandi ad strictum, ad standum conuentis promissisq; tuis, & quia primam partem pacti non potes, ad alteram complendam & ad prospiciendum anima monerem: an foriè Deo placeret, misericordiae Patri, intercessione cohortationeq; mea, liberare te ab errore, & aggregare ad Christi filij, magni ouium pastoris, veterem & nulla vnq; tempestate conuulsam ouiarum: quod ut fiat, orabo Deum, & orabunt mecum Catholici multi, de gentilitate tua præstantes viri, qui in gentem familiamq; suam, infusum esse Lutheri venenum, vehementer dolent.

Vale Pappæ, & quod propemodum oblitus eram, si fortassis pro animi te magnitudine ad responsum comparabis, lege prius gigantuli noui Tigurini Beumleri, de Romano Antichristo lepidissimè narratam fabulam, quam nuper pro mortui Calvinistae Sohny defensione in apertum retulit. Is enim te multo liberalior, non solum Augustinum ad se sectamq; suam traducit, sed omnes Papas ante Gregorium magnum, & ipsum Gregorium ab errore & ab Antichristi malitia liberat: nec prius Antichristum Papam factū esse tradit, quam e vita

Mauri-

Mauritius Imperator, & Papa Gregorius magnus excessissent, Id si ille probare potest Pappè, cur tu diffidens de S. Austino, ita subito demitteres animum? Id Pappè dicam in aurem vt totus mundus inaudiat. Ne auxilium ab isto quere in eptissimo gladiatore, multo ineptiore quam tu es, articulo rum de quibus inter nos dimicamus, initium post Gregorium magnum fingit: & Ecclesie doctrinam post Gregorium, discriminat à doctrina quæ ab ipso Gregorio relata in libros, & ab antegressis omnibus Catholicis Patribus, enunciata fuit. Is igitur nouam Antichristo religionem non relinquit: nec sinit esse corruptorem religionis Christianæ, cum in fide Catholica non frustra syllabam nullam ostendere possit, non eodem modo à Gregorio magno, & ante Lutherum Antichristum traditam. Sed quid istius hominis librum nomino, quo nescio an insulsi or vllus & inanior liber lucē huius mundi aspexerit vnquam. Itaq; prorsus præter Grammaticam nihil habet dignum viro literato, totus imbellis, nugatorius, temerarius, sine specie Dialecticæ, & sine iudicio Theologicæ doctrinæ, vt penè nulla sit pagina, in quam non aliquot antilogias illigauerit. Ne igitur Pappè, ab illo spera patrociniū, qui te causamq; tuam, multo magis affligeret. Serua potius fidem: da gloriam Deo, contemne mundum: oculos in Christum infige, & attolle animum in cælum: & vale Pappè, factus ex Pappista, Papista. Ex Constantia Nonis Februarij anno 92.

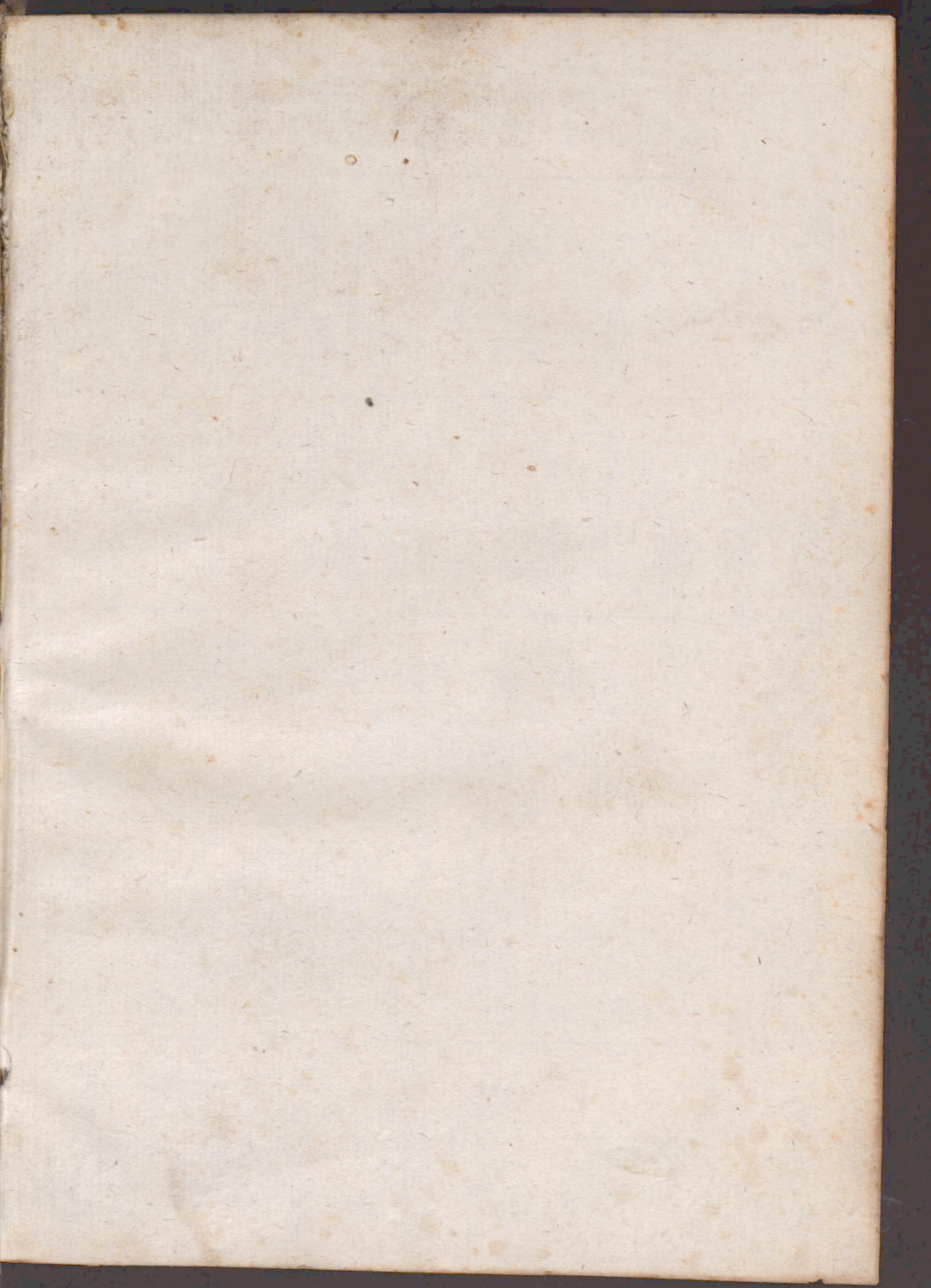
Salutis tuæ, quam tu amantior: sed hostis sectæ tuæ.

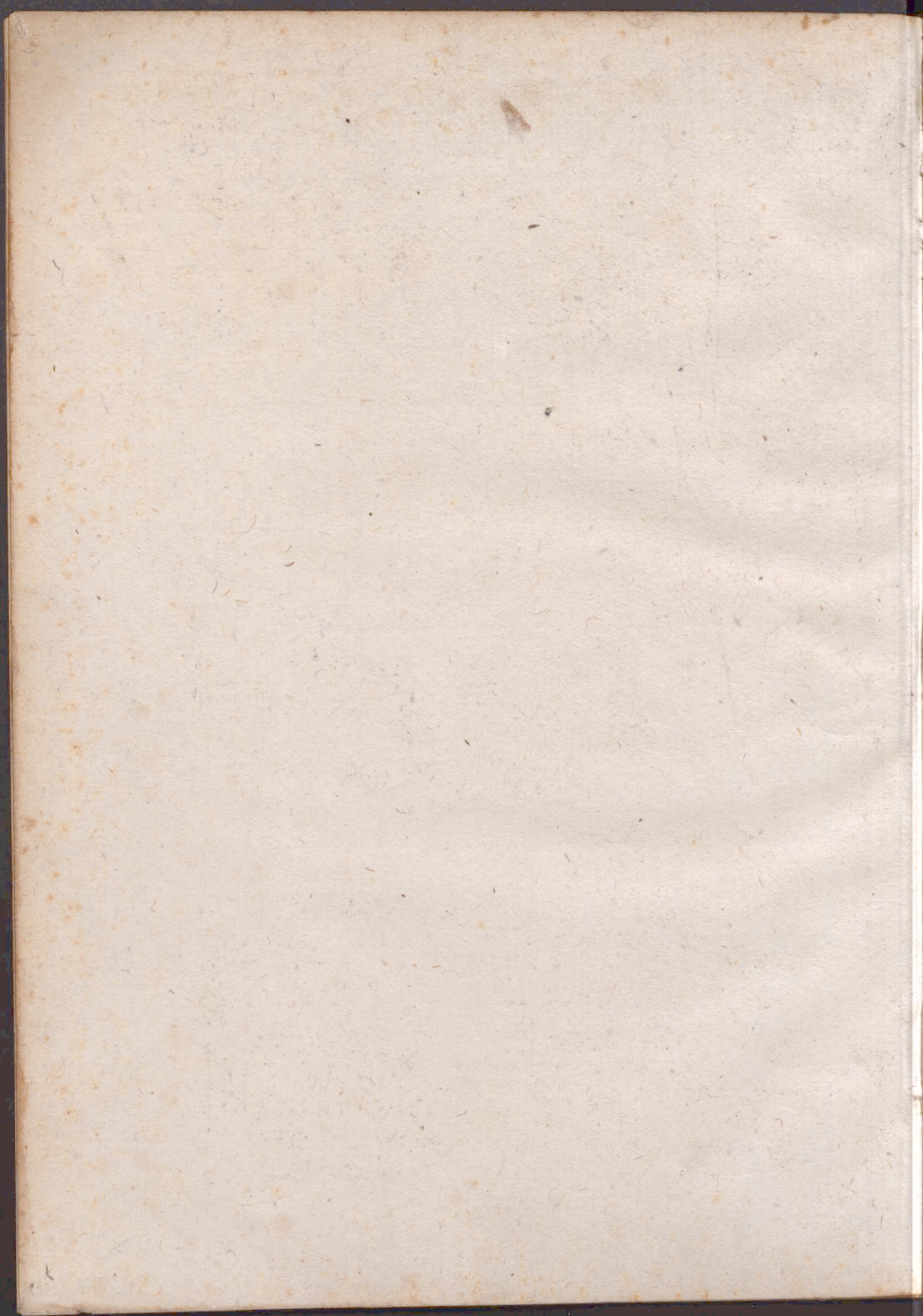
IOANNES PISTORIUS
Nidanus S.S. Theologicæ
Doctor &c.

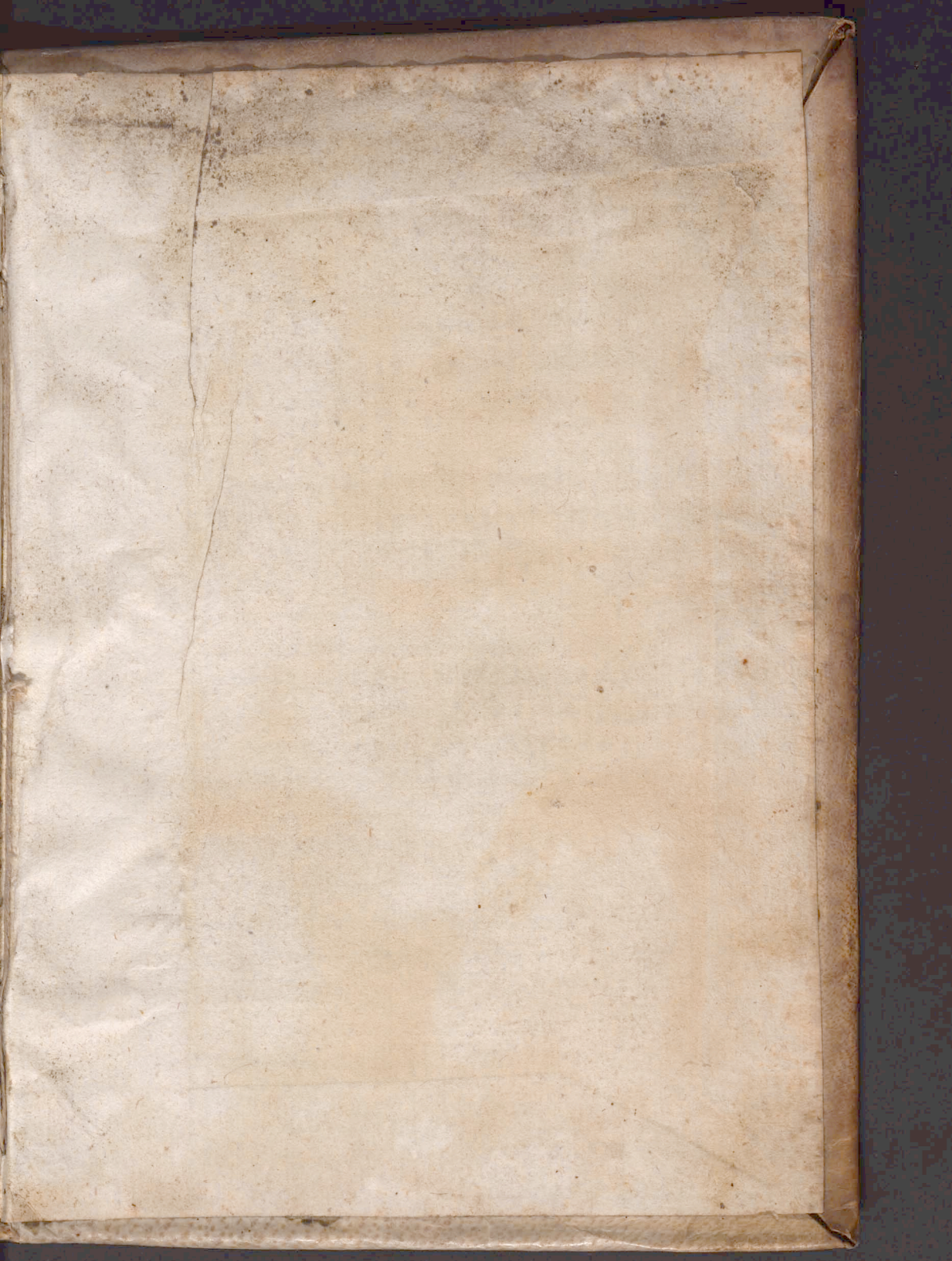
Faint, mostly illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page. The text appears to be a Latin manuscript or printed work.

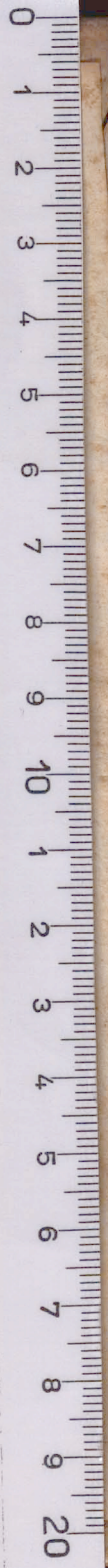
Salute tua in christo
honorabilis sit tibi

JOHANNES PISTORIUS
Regium & Theologus
Datus etc

FRIP
1592
1/4.2

FRIP
1592
1/4.2

